

باکی. یاریچی. ۱۹۸۴

جنوب اولدوزلاری

(شعرلر و منظومدلر).

باکی. یاریچی. ۱۹۸۴

ترتیب ایدنلری: ابوالفضل حسینی و یولچی پیریف

جنوب اولدوزلاری، ب. ، یازیچی، ۱۹۸۴، ۲۰۲ ص.

پو کتابدا ۱۹ – نجو عصر آنا دیلملی شاعرلریمیزین اوچ کورکملی نماینده سینین – میرزا مهدی شکوهی، عندلیب قرهجه داغی و آقا محمد باقر خلخا لنین یارادیجیلیغیندان سئچمه لر توپلانمیشدیر. کئچن یوز ایلملیکده جنوبی آذربایجاندا یاشاییب یارادان ره آلیست صنعتکارلارین خلق روحوندا یازیلمیش اثرلری ایتدیکی اوخوجولاریمیز ایچونده ماراقلی و فایدالیدیر.

منبعلر: دیوان قصاید و غزلیات ولطایف حاجی مهدی شکوهی، تبریز، ۱۳۰۵ و ۱۳۲۱ (۵.ق.) ایلملر چاپی.
عندلیب قرهجه داغی، سووهت آذربایجانی علملر آکادمیاسینین الیازمالار فوندو، فوتوصورت ۱۲۱، جنگ آ.
محمد باقر خلخاللی، تعلیمه، تبریز، ۱۳۱۰ (۵.ق.).

تُون سوز

۱۹ - نجو عصرده اجتماعى - سياسى حادثه لرین ومدنیتین انکشافی ایله علاقه دار ادبیاتیمیز خیللی محصولدار اولموش، ینی ژانرلارا، ره آلیست یارادیجی لیق متودونا ییهلنن شاعر و ادیب لریمیز ادبیاتدا معاصرلیکه، دموکراتیزمه، خلقلیکه داها آرتیق میل گوسترمیشلر، بو میللی جنوبی آذربایجاندا تبریز، اردبیل شهرلرینده و ائلهجه ده قره داغ و باشقا یئرلرده یئتیشن شاعر و یازیچیلارین اثرلرینده ده گورمک اولار. بو جهتدن س. ا. نباتی، م. خ. عاجز، عندلیب قرهجه داغی، ذکری اردبیلی، حیران خانم، م. م. شکوهی، م. ب. خلخالی، م. ا. طالبوف، ز. مراغهیی، م. آ. تبریزی و باشقالارینین یارادیجیلیقی اولدوقجا ماراقلیدیر. البته، آدینی چکدیگیمیز هر بیر شعرین، ادیبین حیاتی، یارادیجیلیق یولو و ادبی ارشی خصوصی تدقیقاتا محتاجدیر. بیز بورادا اونلاردان اوچ شاعریمیز حقینده مختصر بحث ائدهجیمیک.

* * *

میرزا مهدی شکوهی ۱۹ - نجو عصرین ایکینجی یاریسیندا یارانان آذربایجان پوئزیاسینین گورکملی و نفوذلو نمایندلریندن بیریدیر. استعدادلی شاعرین کئچدیگی معنالی یارادیجیلیق یولو آذربایجان خلقینین زنگین تاریخی، قدیم عادتلی و کلاسیک ادبی عنعنه لری ایله قیریلماز تئللرله باغلیدیر. شکوهی اوننی بو یودن خلقین حیاتینا یاخیندان بلد اولموش، بو زنگینلیگی الوان

بویالارلا، ره آل و جانلی بیر طرزده شاعرانه دیلمله، الهاملا پوئزیامیرا
کتیرمیشدیر.

شکوهی پوئزیاسی کلاسیک آذربایجان و شفاهی خلق شعرینین عنعنه‌لری
اوزرینده یوکسکلمیشدیر. شاعر، نظامی و فضولی، نسیمی و واقف، صائب
و قوسی یارادیجیلیغینا دریندن بلد اولدوغو ایچون، اثرلرینده بو بویوک
سوز اوستالارینین بدیعی اوبرازلارینا تنز – تنز مراجعت ائتمیش، اونلارین
آدینى حرمتله خاطرلامیشدیر.

شکوهینین ادبی ارثی آذربایجان و فارس دیلینده یازیلیمیش قوشما،
گرایلی، تجنیس، غزل، مخمس، مربع، قصیده، مثنوی، هجو، نثر نمونه‌لری
و پوئمالاردان، «سیصد بند» آدلی دیوانیندا توپلانمیش مختلف شعرلردن
عبارتدیر.

شکوهی اثرلری تبریزده ۱۳۰۵، ۱۳۰۶، ۱۳۲۱ – نجی (هجری قمری)
۱۸۸۸، ۱۸۹۰، ۱۹۰۳ – نجو میلادی ایملرده چاپ اولونموش و گئنیش
یایلمیشدیر. بو اثرلردن ان مکملی ۱۳۲۱ – نجی ایلمده ۱۹۰۳ / چاپ
اولونان «دیوان قصائد و غزلیات» آدلی کتابدیر.
شکوهی ۱۲۴۷ – نجی ایلمده آنادان اولوب، ۱۳۱۴ – نجو ایلمده
/هجری قمری/ وفات ائتمیشدیر.

شکوهی ارثینین سووهت آذربایجانیندا ئوگره‌نیلمه‌سینه ۳۰ – نجو
ایملردن باشلانمیشدیر. ۱۹۳۵ – نجی ایلمده گورکملی ادبیات شناس. ممتاز
«اثرل شاعرلری» * کتابیندا شکوهینین خلق پوئزیاسی تأثیری ایله یازدیخی
ادبی ارثینین جزئی حصه‌سینی تشکیل ائدن قوشما، گرایلی و هجوریندن
نمونه‌لر چاپ ائتمیشدیر.

۱۹۴۵ – نجی ایلمده پروفیسور ج. خندان تبریزده چیخان «وطن یزلوندا»
قزه‌تینده (نصره ۵۹) و «آذربایجان» مجموعه‌سینده (۱۹۴۶) – نجی ایل نمره
(۱۱، ۱۲) شکوهی حقیقته فکر سویلمه‌میش، شاعرین حیات و یارادیجیلیغیندان،
شعرلرینین خلقی لیگیندن وره‌آلیرمیندن بحث ائتمیشدیر. تدقیقاتچی بو خیر –
خواه علمی آختاریشلارینى سونرا دا دوام ائتدیره‌رك شكوهی حقیقته ایلك
بویوک مقاله یازمیشدیر. *

تاسف که، حرمتلی عالم، شاعرین حیاتیندان بحث ائدرکن دقتسیرلیک
اوزونلن بیر سیرا جدی تحریفله یول وئرمیشدیر. بئله که، شکوهینین
«مراغه بزازلاری» آدلی اثرلرینده کی بزازلاردان بیرینین ئوزو حقیقته

* – س. ممتاز. اثرل شاعرلری. ۲ کتاب، باکی، ۱۹۳۵.

** ج. خندان. ادبیاتیمیزین دوننی و بوگونو. «یازیچی» نشریاتى. باکو،
۱۹۸۰، ص. ۲۲۷ – ۲۴۳.

دۇدېگى فېكرلرى شاعرىن ترجمه حالينا عايد ائتميشدير. سوز يوخ كه، بو فېكرلرېن قىسمى شكلمده شكوهى ترجمه حالينا دخلى يوخدور. شاعر ايسه ئوز ترجمه حالينا دايىر كىتابدا داها آيدىن ومفصل معلومات وئىرىر.

ج. خندانان سونرا آكادىمىك. ف. قاسم زاده اورتا و عالى مېكتبلر ايچون حاضرلادىغى درسلىكلرده شكوهى يارادىجىلىغىندان صحبت آچمىش، شاعرىن دوروندن، حياتىندان و يارادىجىلىغىنين سىجىهوى جەھەتلرىندن قىسا معلومات وئىرمىشدير. دۇمك لازمىدىر كه، يوخارىدا گوستردىگىمىز نقصانلار بورادا دا تىكرار ائدىلمىشدير.

پروفېسور م. قلمى زاده «فضولىنين لىرىكاسى» آدلى كىتابىندا فضولى ادبىي غەنەلەرنىن ۱۹ - نجو عصر آذربايجان پوئىياسىنا تاثيرلىدىن دانىشار- كن مىرزا مەنى شكوهىدىن خصوصى بحث ائتمىشدير. او شكوهى دىلىنين سادەلىگىنى، ائوسىونا لىغىنى، اسلوبونون آيدىنلىغىنى و طبعى لىگىنى يوكسك قىممەتلىدىرىر. شكوهىنين كلاسىك شعر اسلوبوندا يازدىغى لىرىك اثرلرىندە فضولىدىن ئوگرەندىگىنى، لاکن اورژىنال بىر صنعتكار اولدوغونو تصدیق ائدىر. *

شكوهى ادبىي فعالىتە جوانلىق ايلمىرىندە باشلامىش، ايلك شعرلرىنى «ناشى» تەخلصى ايله يازمىشدير. سونرالار ايسه «شكوهى» تەخلصىنى قبول ائتمىش و صنعت عالمىندە بوآدلا مشهور لاشمىشدير. يئرى گلمىشكن دۇيەك كه، بعضى نشرلرده «ناشى» تەخلصونو محض «ناشى» كىمى باشا دوشموش، تحرىقه يول وئرمىشملر.

شكوهى گنجلىك ايلمىرىندە تېرىزدن مراغه شەرىنە كوچموش، خىلى مدت اورادا ياشامىش، آلمانچووان كەندىندە سئودىگى بىر قىزلا ائولنمىشدير. شاعرىن سىككىز اوشاغى اولموشدور كه، اونلارېن آدينى اثرلرىندە درىن حرمتكە ياد ائدىر. شاعرىن حسن، حسين، جال، جمال آدلى اوغلانلارى، سارا، شېلا، رعنا، طاوس آدلى قىزلارى وارىمىش. شكوهى اوغلو جلالىن آدىنا (نصیحت جلالى) آدلى بىر پوئىمادا يازمىشدير.

۱۹ - نجو عصرىن اورتالارىندا ايراندا حكم سورەن آغىر حیات شرايطى، جنوبى آذربايجان خەلقىنين محرومىتلىر ايچرىسىندە كئچن گذرانى، بوخسوللارى كولگە كىمى ايزلەين احتياج شكوهىنى دە ناراحت ائدىردى، او،

*. ف. قاسم زاده. ۱۹ - نجو عصر آذربايجان ادبىياتى تاريخى.

«معارف» نشرىياتى، ۱۹۶۶، ص. ۳۸۲ - ۳۸۴.

*. م. قلمى زاده. فضولىنين لىرىكاسى. آذرب. س. س. ر. علملر آكادىمىياسى نشرىياتى، باكو، ۱۹۶۵، ص. ۴۰۱ - ۴۱۵.

عائله‌سینین احتیاجینی ئوده‌مك. ایچون تبریزدن کوچوب مراغه‌یه، استامبول،
تهران و باشقا شهرلره گئتمیشدیر.
شکوهی وطندن اوزاق دوشمه‌سینین بیر سببینی ده مراغده شعره، صنعته
قیمت قویولماسی ایله ایضاح ائدیر:

جانه گلدیم بو شهر ویراندا،
چورودوم من بو کنج زنداندا.
ای کونول، غفلت ائتمه، چیخ سیره،
گور نه وار بوجهان امک‌اندا.

شکوهینین بوتون اثرلرینده، او جمله‌دن غزل‌لرینده ده رد‌آلیزم، حیاتا
یاخینلیق اولدوقجا گرجلودور. او انسان گوزللیگینه یوکسک قیمت وئرمک،
اونو بوتون طبیعت گوزللیکلرینه قارشى قویور، انسانی طبیعتین شاه اثری
حساب ائدیر. شاعره گوره چمنلیکده مینلرله گل — چیچک وار، اونلار چوخ
جاذبه‌داردیر، لکن هیچ بیرى سئوگیلی سینین گل اوزونه برابر اولایلمز.
عاشق ئوز صاف، علوی محبتی، معشوقه‌سی ایسه حسنی ایله «بلبل
شوریده‌نی» وچمنین گلونو «خجل» ائتمیشدیر:

هر چه‌واردیم بیر بیر گلشنده مین حمرا گلی،
گورمه‌دیم هر گز گل رویین کیمی رعنا گلی.

شکوهینین ائل اسلوبوندا یاراتدیخی اثرلری صنعتکارلیق باخیمیندان دقتی
جلب ائدیر. شاعر خلق دیلینین افاده رنگینلیگیندن مهارتله استفاده ائتمیشدیر:

باش قویموشدوم آستانانین داشینا،
رحم ائتمه‌دین گوزلریمین یاشینا.
منی سندن آیرانین یاشینا
گوروم تانری بیر داش ساله بیربئله.

شکوهی گوزل لیریک شعرلرله یاناشی، ایری حجملی پوئتیک
اثرلرده یازمیشدیر. شاعرین حیاتیلیگی و ره‌آلیزمی ایله دقتی جلب ائدن
قصیده‌لری، حیات حادثه‌لرینی کنیش عکس ائتدیرن پوئمالاری وار دیر.
«مناظره عقل و عشق»، «مراغه‌یه ایلمک سفر»، «نصیحت جلانی»،
«شکوهینین وصف‌حالی»، «مراغه شهرینین تعریفی»، «سفرنامه» و
سایره‌بئله اثرلردن دیر. شاعر «مناظره عقل و عشق» پوئماسینی کلاسیک،

پوئزیا دا بیر ژانر کیمی گنیش یاییلمیش مناظره اسلوبوندا یازمیشدیر. «مناظره» عقل و عشق، شکوهی یارادیجیلیغیندا اهمیتلی یئر توتور. بو پوئما قوتلی اجتماعی، سیاسی، فلسفی و اخلاقی مضمونا، ساده و جانلی دیله، ماراقلی کومپوزیسییا مالک بیر اثر دیر. پوئمادا روح، عقل، عشق، حسن، دل، نغمه، نظر، خیال، نزاکت، وفا و سایره مستعار (کنایه‌لی) صورتلر تصویر اولونسادا، حادثه‌لر ۱۹ – نجو عصر آذربایجان حیاتی ایله علاقه‌لندیریلیر. شکوهی پوئزیا سیندا آفوریزم کیمی سسلنن، گوجلو افاده اولونموش مصراع و بیتلره تئز – تئز راست گلیریک:

اوتان عینک ایله عصا دان ئوزون،
الینده ایاغین، جیبینده گوزون.

یاخود:

بو گلزاره گل‌دیم که، بیر گل گوروم،
سنین گولمه‌گین خوشدی، بیر گل، گوروم.

بو کتابدا اوخوجولارا تقدیم ائدیلن شکوهی اثرلری ۱۳۲۱ – نجی (ه.ق) ایله تبریزده چاپ اولونان شکوهی دیوانی و ۱۳۰۷ – نجی (ه.ق) ایله چاپ اولونان «مناظره» عقل و عشق» داستانی اساسیندا ترتیب ائدیلمیشدیر. ترتیب زمانی شکوهینین ادبی دیلی اساسا ساخلانیلمیش و اولکی نشرلرده اولان سهولر امکان داخلینده دوزلدیلیمیشدیر. تک – تک چتین اوخونان و یا اوخونمایان سوزلر معنا اویغونلوغونا اساسا برپا ائدیلمیشدیر.

* * *

۱۹ – نجو عصرین گورکملی صنعتکارلاریندان بیریده قره‌داغلی عندلیب‌دیر. شاعرین حیاتی و شخصیتی لازمی قدر ادبیاتدا آیدینلاشدیریلما – میشدیر. اونون حقینده ایملک معلوماتی حبیب الله صمدزاده وئرمیش، سونرا ایسه همین معلومات آکادمیک ف. قاسم زاده طرفیندن دئمک اولارکه، تکرار ائدیلمیشدیر.

عندلیبین شخصیتی حقهده باشقا هیچ بیر معلومات هله‌لیک الده ائدیلمه – میشدیر. شاعرین ئوز اثرلریندن استفاده یولو ایله معین معلوماتلار توپلاماق

اولور. بئله بير معلومات اساسا اونون «لېلى و مجنون» آدلانديرديغي كيچيك حجملى ناتمام داستاندير. عندليب اثرين ديباچه سينده يازير:

«... گنجليك گونلرينده، اون دوردا ياشيندا قرهجه داغ محالينين اهر قصبه سينده لېلى كيمي بير گوزل صنمه دوچار اولوب، اونا عشق يئتيرديم. منيم كامل اوستاديم عشق اولدو. عالمده بلبل كيمي ترنمه گلديم. عندليب آدى ايله مشهور اولدوم. ايشين اولينده مزه لى تركيلر يازديم. منيمله معشوقه آراسيندا اتفاق دوشن ماجرادان «لېلى و مجنون» سياغيندا بيرداستان يازديم كه، يادگار قالسين...».

شعرلريندن معلوم اولور كه، عندليب جنوبى آذربايجانين اهر شهرينده و يا اهر ياخينليغيندا بير كنده آنادان اولوب، اون دوردا ياشيندا بير گوزه له وورولوب، لاكلن ئوز عشقيندن محروم اولوبدور. شاعر بئله بير محروميت له علاقه دار «عندليب» (بلبل) تخلصو گوتوروبدور.

عندليبين آدىدا ايندييه دك نا معلوم قالميشدير. ادبيات شناسلار اونون اثرلرينده اهر و قره داغ آدينى گوردوكلرى ايچون عندليبه «قرهجه داغى» (قره داغلى) لقبى وئرميشلر. شاعرين اثرلرينى شرطى اولسادا تام شكلده توپلاييب چاپ ائتمك مقصدى ايله ۱۹ - نجو عصره دايير ايلازمالارينى بير داها گوزدن كچيرمك ايسته ديك. آذربايجان سسرر علملر آكادمياسينين ايلازمالارى فوندوندا عندليبين بير بشليگينه (مخمس) راست گلديك. اورادا دئييلر :

عندليبم من منجور ايشيم جه، جه، جه،
گل بى خار درينم چاغيريم گه، گه، گه،
قهر چوخ ائتمه، گوزوم، لطف ائله گول قه، قه، قه،
دولانيم باشينا من ملاعلى، په، په، په،
بو نه قددير، بو نه قامت، بونه گوزدور، بونه قاش!

بو اثردن آيدينلاشير كه، اونون آدى ملاعلى، «عندليب» ايسه دئيگيميز كيمي تخلصودور. قيد ائتمك لازمدير كه، ملا «دئديكه اكثر حالدا دين خادمى كيمي باشا دوشولور. اصلينده ايسه او وقتلر - اورتا عصرلرده «ملا» درين بيلمگه، سوادا مالك اولان ضيالييا، شاعره دئيرديلر. مثلا، جلال الدين ملاى رومى، ملا پناه واقف، ملا ولى ودادى و ساير. شاعر روس - ايران محاربه سى ايللرينده ايروانا گلميش، اورادا شهرين آينماسينين شاهدى اولموشدور. عندليب «ايروانين آينماسى» آدلى بير تاريخى داستاندا يازميشدير. داستان بو دعوانين بعضى اينجه ليكلرينى گورمك ايچون اهميتلى دير.

بوئندان سونرا او، تفلېسده و اوردوباددا اولموش، بو شهرلر حقیقده خاطرلر یازمیشدیر. اونون ایلیسو حاکمین اوغلونا حصر ائتدیگی شعریده ماراقلیدیر.

عندلیبین یارادیجیلیغی ایکی یولدا انکشاف ائدیر. اونلاردان بیر یولی خلق اسلوبو – شفاهی ادبیاتیمیز، او بیرسی کلاسیک ارث نفیسندن فایدالانماق یولو. دئمک لازمدير که، عندلیب هر ایکی ساحهده ئوز لیاقت و قدرتمینی نمایش ائتدیره بیلیمیشدیر. اونون الله اولان اثرلری آراسیندا غزل، قصیده، دوردلوک (رباعی)، بشلیک، بشلمه (تخمیس)، یددیلیک (مسیب)، اونلوق (معشر)، قوشالیق (مثنوی)، قوشما، گرایلی، حیدری، داستان و باشقا نوعلری گورمک اولار. بورنگارنگلیکن بئله نتیجه چیخارماق اولور که، عندلیب بو نوعلرده بیر – ایکی دگیل، سایجا داها چوخ اثرلر یاراتمیشدیر. بونو هر شئیدن اول، اونون اثرلرینین یئتگینلیگی، تجربه سینین کامل لیگی ایله علاقه لندیرمک لازمدير.

بیلدیکیمیز کیمی عاشق هوالارینین، خصوصیلره موغاملارین اکثریتی عین زماندا شعر نوعی دیر. اونلاردان بیریده حیدری دیر. او، ائل یارادیجیلیغیندا ئوزونه مخصوص اهمیتته مالک دیر. حیدری نین هر بندی اون مصراعدان عبارت دیر. بئله که، دورد اولکی سطرلر قوشما شکلینده دئییلیر، سونرا بیر بیت اونا علاوه اولونور و نهایت عین وضعیته ایکی سطرله سونا چاتیر. «بند» آدلانیدیریمیز بو پارچا حیدریده بیر نئجه اولابیلر. مثلا، قوشمالار اساسا اوچ و بش بندلیک اولدوغو کیمی، حیدری ده شاعرین، عاشقین مقصدیندن آسیلی اولراق پرخ ر آرزو یار بو شعر نوعی چوخ چتین اولسادا، اه خه حونه حیران قویان، واله ائدن خصوصی گوزللیگه، آهنگه مالک دیر. بو شعر شکلینی دئمک اولار که، ایلمک دفعه ادبیاتا گتیرن عندلیب اولموشدور. یادا سالمالیق که، قوشمانین آردینجا گلن بایاتینین ایلمک مصراعی ئوزوندن اولکی بندین سون سطرینده کی معین بیر سوزله مطلق باغلانمالیدیر. بایاتیدان سونرا کی ایکی سطرده اونلارا باغلانماق خاطرینه هم معنا و مضمون، همده شکل اعتباریلره آرخایا قاییتمالی اولور. بئله لیکله، نتیجه آلمان اولور که، «حیدری» اصلینده «قایتاری» دئمک دیر. چونکه «حیدری» سوز و بورادا هیچ بیر معنا داشیمیر. چوخ احتمال که، دئدیگیمیز خصوصیتته گوره حصه لرین بیر – بیرینه قاییدیب باغلانماسی اساسدا یارانیدیعی ایچون اونا بئله بیر آد وئرمیشلر. بیر بنده نظر سالات:

صنع قدرتدن سیاه خالارین
عارضینده نه زندانه دوشوبدور.
بیرسی حبش دیر، بیرسی هندو،
بو عملر خوش مکانه دوشوبدور.

عزیزیم، نه مکانی،
 دهقانین نه دکانی.
 عشقین آواره سینین
 نه یئری، نه مکانی.
 عاشقین اولدن
 یئدیگین نمک هانی؟

بورادا قوشمانین سون سطرینده کی «مکان» لا علاقه دار بایاتینین
 بیرینجی سطرینده کی «مکان» تکرار اولونوب اوستالیقلا بیر — بیرینی
 تاملامیشلار. سونونجو ایکی مصرعنین داخلینده کی «نمک هانی» دا اونلارلا
 عضوی شکله باغلانمشدیر.

عندلیبین قوشمالا ریندا اولدوغو کیمی گرایملیلاریندا دا برابری آز تاپیلان
 جناسلارا «تشبیه لره». مقایسه و دیگر ائپیتتله راست گلیریک.
 شاعرین کلاسیک فورمادا یازدیعی شعرلرده اوخشارسیز، طبیعی اولدوغونا
 گوره اونون پوئتیك تاپینتیلاری کیمی قیمتلندیریلمه لیدیر. اونون «بیر
 گوزله» آدلی بشلیگینین آشایداکی بندینه نظر سالماقلا طبعینین قدرتی
 مشاهده ائتمک اولار:

قطره — قطره دهیندن توکولور شهد و نبات،
 وئریر، ای مایه جان خضر لبین آب حیات،
 سنی محشر گونو گورجک دئیه ر اهل عرصات،
 گور، نه اعلا یارادیب حسنده پاکیزه صفات،
 بو نه قدیر، بو نه قامت، بو نه گوزدور، بو نه قاش!

عندلیب ده باشقا شاعرلریمیز کیمی آذربایجان شعر مکتبینه باغلیدیر.
 اوندا نظامی داخل اولماقلا اوزوندن اولکی کلاسیکلرین تاثیر گورونور،
 بویوک فضولین غدالانماسی ایسه داها آیدین حس اولونور. باشقا — باشقا
 اشاره لردن علاوه فضولین «یئتمیشم» ردیفلی غزلینه بشلمه یازماسی
 کوستریر که، عندلیب دائما فضولینی اوخوموش، ئوگرنمیش، یئری گلدیگره
 اوندان ادبی استفاده لر ائتمیشدیر:

سرگشته عندلیبیم، عزیزیم ائشیت سوزوم،
 گلزار حسینه او زمان که دوشوب گوزوم.
 بلبل کیمی فغانه گلیب سویله رم ئوزوم:

«مسکین فضولی یم که، سنه توتموشام اوزوم
یا بیر کمینه قظره که، عمانه یئتمیشم».

عندلیبین «لیلی و مجنون» اثری ده ئوزونون دئیگیگی کیمی فضولی
تأثیری ایله یازیلیمیشدیر. لاکن بو اثر یالنیز فضولینین «لیلی و مجنون»
اثرینی تقلید ائتمکدن عبارت دگیل، بو موضوعدا یازیلان بوتون پوئملالاردان
فرقلیدیر.

قره داغلی ملاعلی عندلیبین بو کتابا داخل ائدیلن اثرلری لنینگراد
شرقشناسلیق اینستیتوتوندا و آذربایجان سرسر علملر آکادمیاسی الیازمالاری
قوندونداکی «جنگ آ» و آیری - آیری توپلولاردان سئچیلیمیشدیر.

* * *

آذربایجان خلقینین کیچن یوز ایلملیکده یئتیشدیردیگی استعدادلی شاعر -
لردن بیر ده آقا محمد باقر خلخالیدیر. او ۱۹ - نجو عصرین ایکینجی
یاریسیندا گوجلن ره آلیست پوئزیانین گور کملی نماینده سی کیمی ظلمه و
قئودال - پاتریارخال قورولوشون یاراتدیغی بوتون بالالارا قارشلی مبارزه
آپارمیشدیر. تاسف که، بئله بیر صنعتکارین حیاتی و فعالیتی بو وقته قدر آز
ئوگره نیلمیش، ادبی ارثینین جزئی بیر حصه سی چاپ اولونموشنور.
آکادمیک ف. قاسمزاده نین یازدیغینا کوره، خلخاللی ۱۸۲۶ - نجو ایله
آنادان اولموش، ۷۲ یاشیندا - ۱۹۰۱ - نجی ایله وفات ائتمیشدیر.
بازیلی منبعلرین هامیسیندا خلخالینین خلخال محالینین قره بولاغ کندی،
بعضی منبعلرده ایسه یوخاری آنداری و یا شیخ در آباددا روحانی عائله سینده
آنادان اولماسی، ایلك تحصیلنی ملاخاندا آلماسی، سونرالار ئوزونون ده
معلم لیک ائتمه سی، بو سببدن ده میرزا لقبی ایله تائینماسی قید اولونور.
خلخاللی روان طبعلی بیر شاعر اولموش، آذربایجان، فارس، عرب دیلملرینده
مکمل اثرلر یاراتمیشدیر. شاعرین آذربایجانجا دیوانی ابراهیم توکلمین
تشبثی ایله ۱۹۴۰ - نجی ایله /شمسی ۱۳۱۹/ نشر ائدیلیمیشدیر که،

* - ف. س. قاسمزاده. ۱۹ - نجو عصر آذربایجان ادبیاتی تاریخینه
دایر تلقیقلر. و. ای. لنین آدینا آذربایجان پداگوژی اینستیتوتونون نشریاتی.
باکی، ۱۹۶۰، ص. ۱۲۸.

قید: «هفت مقاله» نین مؤلفی ح. صدیق خلخالینین تولدونو ۱۲۵۰ (هجری
شمسی)، وفاتینی ایسه ۱۳۱۶ - نجی ایل گوتورور که، بودا شاعرین ۶۶
ایل عمر سوردوگونو تصدیق ائدیر.

مورایا مؤلفین «ثعلبیه» اثری، اوتوزا قدر غزلی، آذربایجان و فارس دیلملرینده ایکیرمیه یاخین معناسی، تجنیسلری، بیر نئجه ساقینامه‌سی داخلدیر. خلخا — لینین اوخوجولار آراسیندا ان گنیش یاییلان و سئویلن اثری «ثعلبیه» پوئماسی دیر که، همین اثر تبریزده دفعه‌لرله آیریجا کتاب شکلینده چاپ اولونموشدور. شاعرین اثرلریندن نمونه‌لر جنوبی آذربایجان ادبیاتی آنتولوگیاسیندا نشر اولونموشدور که، بورایا اونون «ثعلبیه» پوئماسیندان پارچالار و یددی غزلی داخل ائدیلیمیشدیر. او، غزللرینی «باقور» تخلصی ایله یازمیشدیر.*

شاعرین الده اولونان شعرلری اونون بویوک صنعتکار اولدوغونو ثبوت ائدیر. او، کلاسیک شرق پوئزیاسی عنعنه‌لرینه، اونون رنگین اوبرازلار عالمینه یاخیندان بلد اولموش، آذربایجان دیلمین پوئتیک امکاملاریندان چوخ بویوک مهارتله استفاده ائتمیش، ئوزونه مخصوص بیر اسلوب سئچهرک اورژینال و معنالی اثرلر یاراتمیشدیر:

دلبره باخ، گور نئجه جانانه دیر
آلماغا جان عشمه‌سی مردانه دیر.
قوی‌دولانیم باشینا پروانه تک،
عشق اودونا یانماغا پروا نه دیر؟..

بیر غزلینده شاعر سئوگی‌لیسینین اوزونه ووردوغو گلابی عالمی ئوز اودونا یانديرماق ایچون سویا اوخشادیر، معشوقینین اوزو گونشه بنزدیدیر:

دگیل گلاب او کیم، دلبریم اوزونه چالار،
اود اوسته سو سپیری تا که، یاتماسین آفاق.

خلخالیمین بیر نئجه ایری حجملی اثری ده اولموشدور. اونلاردان بیریده شاعره بویوک شهرت قازانديران ئوزونون «تولکونامه» آدلاندردیغی پوئماسیدیر. لاکن بو اثر «ثعلبیه» آدی ایله ادبیات عالمینده مشهور اولموشدور. بو پوئما حجمینه، احاطه ائتدیگی مسئله‌لرین چوخلوغونا، دیل و اسلوبونون خلقتینه، اورژیناللیغینا گوره ۱۹ — نجو عصر پوئزیاسیندا دگرلی صنعتکارلیق نمونه‌لریندندیر. گورکملی ادبیاتشناس ف. کوچرلی

* — جنوبی آذربایجان ادبیاتی آنتولوگیاسی. «علم» نشریاتی، باکی.
۱۹۸۱، جلد ۱.

«ثعلبیه» نی کلاسیک پوئزیامیزین نادر اینجه‌لری اولان اثرلرله مقایسه ائده‌رک یازیر: رأیی‌میزجه خلخالینین «ثعلبیه» کتابچاسی ادبیات خزینده‌میزین ان قیمتملی جواهرلریندن و ان مقبول اثرلریندن بیریدیر. * کوچرلی بو اثرین مؤلفینی شرقین فیلسوف شاعری ملایرومی ایله مقایسه ائدیر:

ملایرومینین «مثنوی» سینده اولان درین فکرلر، حکمت آمیز سوزلر، باریک نکته‌لر البته، محمد باقرین «ثعلبیه» سینده یوخدور. اما اونون «ثعلبیه» سینده دخی خیللی گوزل نصیحتلر و مشفقانه ئوگودلر، نازک اشاره‌لر و مقبول ظرافت‌لر اولماغینی دخی دانماق اولماز. **
کوچرلی همین اثری کیچیک رداکته‌دن سونرا اوشاقلار ایچون ان یاخشی مطالعه و سائطی حساب ائدیردی.

«ثعلبیه» ۱۹ - نجو عصر آذربایجان خلقینین حیات و معیشتینی ره آلیست پلاندا عکس ائتدیرن و تربیه‌وی اهمیتی اولان بیر منظومه (پوئما) دیر. ژانر اعتباریله «ثعلبیه» پوئما دیر. اثر کومپوزیسیاسینا گوره نظامی و فضولینین کلاسیک اسلوبدا یازدیقلاری رومانیتیک پوئمالارا چوخ یاخیندیر. بو اثرده سوؤث خطی ایله علاقه‌دار فضولیده اولدوغو کیمی بیر نئچه غزلده ویریلیمشدیر. اثرین سوؤث خطی خلق آراسیندا گنیش یاییلمیش تولکو ناغملارلی اساسیندا قورولموشدور. رجعتلرده ایسه دورون اجتماعی عیب‌لرینی، فئودال - پاتری آرخال قورولوشون یاراتدیغی خوشا گلمز حاللاری و بلالاری تنقید ائدن حکایه‌لر وئریلمیشدیر. پوئماداکی ۸۲ حکایه اساس اعتباریله اجتماعی - سیاسی، اخلاقی - فلسفی مضمونا مالک دیر. ظنیمیزجه، قورد، خوروس و تویوق صورت‌لری شاعرین حاکم منفطره قارشلی ئوز تنقیدی فکرلرینی سویلمک ایچون بیر بهانه دیر.

«ثعلبیه» اثری ایله خلخاللی جنوبی آذربایجان ادبیاتینا اجتماعی - سیاسی جهندن تمامیله ینی اولان بیر پوئزیا بخش ائتدی. بئله که، همیشه عاشقانه پوئزیانین اوستونلوق تشکیل ائتدیگی شرقده «ثعلبیه» کیمی ره آلیست اسلوبدا آلمقوریک (کنایه‌لی) پوئما یاراندی. پویمانین اولینده آج و یوخسول بیر تولکونون اصفهانداسفره حاضرلاشماسی تفصیلاتی تصویر او - لونور. پوئمانین پرولوقو ساییلا بیلمه‌جک بو پارچا اجتماعی - سیاسی جهندن اولدوقجا اهمیتلیدیر. شاعر یاشادیغی جمعیتین بوتون تضادلارینی پوئتیک تصویر و مقایسه‌یه جلب ائدیر. سون درجه حساس بیر مشاهده‌چی اولان خلخاللی زمانه‌سینده کی بوتون صنف و زمره‌لر آراسیندا کی فرق و تضادلاری، برابر سیزلیگی و حق سیزلیگی، استثمار و ظلمی بدیعی محاکمه‌دن کئچیریر.

* - ف. کوچرلی. آذربایجان ادبیاتی تاریخ، ۲ - نجی جلد، ص. ۳۶۳.
** - ینه اورادا.

جمعیتده کی ظلملر، بیرینین بوتون امتیاز و ناز و نعمته مالک اولماسی، دیگرینین ایسه حقوقسوزلوغو و مفلس وضعیتنی شاعری دوشوندورور، تعجبلمندیریر و حیرته سالیر. شاعر «بلمی حیرتدی بوچرخین قراری — بونولمان ایشدی عالم کارزاری» دئدیگده چتین سئوال قارشیسیندا قالدیغینی اعتراف ائدیر. نه ایچون بیرسی باشینا قیزیلمدان تاج قویوب، دیگری باشی آچقیدیر، بیر آقا، او بیرسی نوکردیر، بیر یاغلی پلودان چیره ندیگی حالدا، باشقاسی آریاچورکینه محتاجدیر؟ بو، فتودال — پاتریارخال جمعیتین یاراتدیغی بیر — بیرینه ضد قطبلدیر، آقالار و قوللار دنیاسینین آجیناجاقلمی و اورهك یاندیریجی ره آل منظره سیدیر:

بیرسی چیرییب یاغلی پلودان،
بیرسی دویمویوبدور نان جودان.
بیرسینین یاغار دولت باشیندان،
بیری نوکر، بیرسی خان اولوبدور،
بیری تابین، بیری سلطان اولوبدور.

پرولودا شاعر یاشادیغی دورون و معاصرلرینین اقتصادی — سیاسی وضعیتینی تیپیک و فردی چیزگیلمی ایله وئردیگی کیمی، زمره و صنفلرین احوال — روحیه سینی ده اونوتمور.

پوئمادا وفالی قادینلار کیشینین دوستو، کمکچیسی تصویر اولونور، اونلاری عزیزلمک، سؤمک، اونلارین قدرینی بیللمک مصلحت گورولور، وفاسیز، ئوز ارینه خیانت ائدن قادینلارا قارشى امانسیز و باریشماز اولماق تبلیغ ائدیلیر:

وفالی عورتین هیچ قیمتى یوخ،
وفاسیز اولسا، باتسین گوزونه اوخ.

مؤلف حیات حقیقتلرینی چوخ دوزگون، دولقون افاده ائتدیگی کیمی، اثرین دیلمینه و اسلوبونا دا خصوصی فکر وئرمیشدیر. او، شغاهی خلق ادبیاتی ماتریاللاریندان استفاده ائدرهك تمثیلر یارادیر، ئوز پوئماسینین داها چوخ خلقی چیخماسینا دقت یئتیریر.

آز سوزله درین افاده ائتمک هر شاعره نصیب اولمور، خلخالی بیر چوخ آتالار سوزونو خلقدن اولدوغو کیمی، هیچ بیر دگیشیکلیک ائتمه دن شاعرانه بیر طرزده کاملاشدیریب جیلالامیشدیر:

اگر عمرون اولا هشتادو دوخسان،
یقین ائیله، اوغول، آخرکه، یوخسان.

* * *

ترحم قیل، آقا، دیدهم یاشینا،
منی چوندر اوشاقلارون باشینا.

* * *

دیدى: «بد — بد، نه یوغوردوم نه یاپدیم،
خدايا، شکر، حاضر کوکه تاپدیم»!

* * *

کمالیم ایندیلمر چوخ یاخچی اولموش،
که، باشینه گلن باشماقچی اولموش.

* * *

او کسلر که، جهاندا ایشلمزله،
چورك هرگز دویونجا دیشلمزله.

البتہ، بئله مثاللارین سائینی آرتیرماق اولار.
عمومیته، خلخالی شعرلرینده اورژینال جهتلر چوخلور، خصوصیه
«ثعلبیه» نین قافیه سیستمینده راست گلدیگیمیز اسپسیفیک جهتلر، تکریر
وتضادلاردان استفاده اوخوجونو حیران قویور. بونلارین اکثریتی ادبیاتیمیزدا
ینی کیفیتلردیر و خلخالیه عایددیر:

سالیب نار فراغه یانديريبدير،
ئوزون چکمش قیراغه، یان دوروبدور.

* * *

گناهیم ثابت اولسا، ساخلا ما اوز،
مدلل ائیلهدین، دور باشیمی اوز.

* * *

یوزین تک گردئسم، گل دردی گلچین،
او چین - چین زلفه عاید اول، دگیل چین.

* * *

عیالینه اگر ار خاین اولسون،
نئجه عورتاره آرخاین اولسون؟

* * *

فراهم ائیلیینده آش و نانی،
فراמוש ائیلله مه هر آشنانی.

خلخاللی یارادیجیلیغی آنجاق پوئتیک (شاعرانه) جهتنن دگیل، عین زماندا
دیل و اسلوب باخیمیندان دا اولدوقجا ماراقلی بیر تلقیقات اوبیکتی اولاییلمر.
سون زمانلاردا آپاریلان تلقیقاتدا گوستریلمر که، خلخالینین «ثعلبیه» اثرینی
فارس دیلینه ترجمه ائدن خلخاللی قباد طوفانی شاعرین «ثعلبیه» دن باشقا
آذربایجانجا بیر نئچه داستانی اولوغونو تصدیق ائدیر.*
«ریحانة الادب» اثرینین مؤلفی عالم مدرس یازیر که خلخاللی آذربایجان و
فارس دیلملرینده گوزل شعرلر مؤلفی ایدی.
«هفت مقاله» کتابینین مؤلفی ح. صدیق خلخالینین عائله سیله اوزون
مدت مکتوبلاشمیش، شاعرین اثرلرینی توپلاماق فکرینه دوشموشلور. او،
مکتوبلارینا آلدیغی جوابلارا یکون و ووراراق یازیر که، خلخالینین «ثعلبیه» -
دن باشقا چوخلو قصیده لری، مدح و منقبتلری، فارسجا و آذربایجانجا غزللری
واریمیش، شاعر اونلاری چاپا حاضرلاییرمیش لکن وفات ائتدیگی ایچون بو
ایشی آخیره چا تدیرا بیللمه میشدیر. شاعرین اثرلری اولاد لارینین یانیندا
قالمیشدیر.**

فیلولوژی علملری نامزدلری:
ابوالفضل حسینی، یولچوپیریف.

* - هفت مقاله، ح. صدیق. تهران، ۱۳۵۵ / شمسی /، ص. ۱۵۹.
** - ینده ده اورادا.

میرزا مهدی شکوہی

قوشمالار

گوروم

بلبل کیمی بو گلشنه گلمیشم،
لاله گوروم، سنبل گوروم، گل گوروم.
دییرلر سنده وار چوخ شیوه، خنده،
بیرجه کلمه دانیش گوروم، گول گوروم.

بیر یول گوردوم، ییخدین خانمانیمی،
ایتیردیم عالمده آدوسانیمی،
بیرده اوزون گوستر، گل آل جانیمی،
گلمیشم تانریا توکل گوروم.

من راضی یم هر نه اولسا مقدر،
ظلمون شکوهیه خوشلور، ستمکر.
بو من، بو باش، بو یول، بوسن، بو خنجر،
رحمت چکیب ایغا دور، گل گوروم!

کئچر

بیر ده یولوم دوشسه یار اطلاقینا،
منیم ایشیم هامی کسندن ساز کئچر،
ایشه دوشر دئییب، دانیشیب، گولمک
آراقیدان یوز مین ارك و ناز کئچر.

گل گله سوکشیب، لاله یه لاله،
قمریلر، بلبلر چکرلر ناله،
ساقی، بو موسمه گتیر پیاله،
بیر آز کئچمز پائیز گلر، یاز کئچر.

ساقی دولاندیرسین جام گلرنگی،
دوزولسون مجلسه لاله، مردنگی،
اوخوسون خواننده، اویناسین چنگی،
خیالیندان سه تار کئچر، ساز کئچر.

یهرلییین کهر آتی دوباره،
تفنگیمی وئیرین، گلیمش زاره،
من ایسترم بیرده چیخام شکاره،
چوخ دئییلر: «بو کووشندن قاز کئچر».

آز منیم باغیریمی قان ایله دولدور،
دردین بو جانیمدا هامیدان بولدور،
دئییلر «کونولدن کونوله یولدور»،
شکوهی کونولوندن نییه آز کئچر؟

بهشتین

لوحشاله، بونه حسن و نه جمال،
مگرسنسن دلستانی بهشتین؟
دهانین چشمه «شرابا طهور»،
حسن رویون گلستانی بهشتین.

هیچ پری سن کیمی عشوه گر اولماز،
هیچ ملک سن کیمی لب شکر اولماز،
گوزلیکده سنه برابر اولماز،
نه حوریسی، نه غلمانی بهشتین.

واعظه بیر گوستر اول خط و خالین،
کعبه رخسارین طاق هالین،
ئولونجه ائیلین وصف جمالین،
ده قوی ایتسین آدی، سانی بهشتین.

جل خالق بونه گوزدور، نه مژگان،
قدرتین گوستریب خالق سبحان،
زاهد، سنین اولسون روضه رضوان،
بئله گلچهره سی هانی بهشتین؟

سئوین، ای دلینه یار نازنین،
بو گئجه سن ایلن اولدو همنشین،
«الحمد لله رب العالمین»
شکوهیدیر کامرانی بهشتین.

بیر بئله

عبث — عبث چکمه زحمت، سئوگیلیم،
وئرمه زینت خط و خاله بیر بئله،
او گوندن کیم، سنه عاشق اولموشام،
یئتمه میشم گل جماله بیر بئله.

من، ساقی جان، بو سئودادن دویمارام،
گل اوزونه تماشا دن دویمارام،
من بو می دن، بو مینادن دویمارام،
نه توتاجاق بو پیاله بیر بئله.

باش قویموشدوم آستانانین داشینا،
رحم ائتمه دین گوزلریمین یاشینا،
منی سندن آییرانین باشینا،
گوروم تانری بیرداش ساله بیر بئله!

شرع ایله من سنی قویمارام، ظالم،
ایستین ملادن حکمونو آلیم،
سن منیم ملکوم سن، سن منیم مالیم،
وار الیمده بیر قبانه بیر بئله.

مجلس عشرتین خلوت اولاندا،
رقیلر داغیلیب فرصت اولاندا،
وصلین شکوهیه قسمت اولاندا،
اونا رحم ائت لامحاله بیر بئله!

گلسین — گلمه سین.

بیر دئیهن یوخلور او مه جماله،
عاشق نالان گلسین — گلمه سین؟
حسرتی چوخلور بزم وصاله،
بودیده گریان گلسین — گلمه سین؟

عاشق زارین گلشن نازه،
گلیبدر، سندن ایستر اجازه،
بویور بیر گوروم ای گل تازده!
نه اولدو فرمانین، گلسین — گلمه سین؟

عاشقین سنسیر دیده گریاندر،
لاله تک باغری غصه دن قاندر،
هر نه حکم ائتسن بنده فرماندر،
ای شه خوبان، گلسین — گلمه سین؟

عاشقین سنسيز بيل شادليق ائتمز،
مولونجه سندن ال چکيب گئتمز،
هيچکس ئوز يارين بئله سينسيتمز،
اي سنه قربان، گلسين — گلمه سين؟

بلبل زارم روز الستدن،
ناله چکمکدن دوشدو نفسدن،
ها ائيله، بئله کنج قفسدن،
ناله و افغان، گلسين — گلمه سين؟

چوخ يوبانديرما، گل سنى تارى،
خاڭ درينده ناشى زارى،
دى قورتار کافر، بو بيقرارى،
مولدو مسلمان، گلسين — گلمه سين؟

گرايمليلار

باخ

بو بيوفا، بو بى وفا
دنيايه باخ، دنيايه باخ!
سالى منى مجنون کيمى
صحرايه باخ، صحرايه باخ!

دوش مهنينين سراغينه،
گل ينگيجه قاباغينه،
طويله لر بوجاغينه،
غوغايه باخ، غوغايه باخ!

گل بير نئچه همرازى گور،
دنبکچى ائدن نازى گور،
عاشق الينده سازى گور،
زورنايه باخ، زورنايه باخ!

عورتلری صدرنشین،
کیشیلر ترک ائدیب ایشین،
گور نئجه آغاردیر دیشین،
ملایه باخ، ملایه باخ!

مجلسه دوزولوب یئین،
هامی دئییر: «یئین، یئین»!
یاری سامان، یاری پشین،
شوربایه باخ، شوربایه باخ!

بو شوربایه ائتمه نظر،
الحذر، قارداش، الحذر!
ایچینده بیر اوردک اوزر
دریایه باخ، دریایه باخ!

بو مجلسه عزم ائیلهدیم،
شوربا یئدیم هضم ائیلهدیم،
اوتلوم بونو نظم ائیلهدیم،
سودایه باخ، سودایه باخ!

گوردوم

سنی بیر شاه گلر خان،
من ئوزومی ذلیل گوردوم،
سنی بیر نورسته جوان،
من ئوزومی ذلیل گوردوم.

یار یانیندا اگلهشدن،
آلدیم یوز مین بوسه سنن،
اوزون دوندرمه دین منن،
من سنی چوخ حمیل گوردوم.

همتینی گوردوم عالی،
دردیمدن ائیلهدیم حالی،
لبلریندن قندو بالی
سئل، سو گیمی سبیل گوردوم.

من ایسترم سنی یئیم،
دیلین، دوداغین چئینییم،
آجلیقدیر، آخر نئیلییم،
بو ایلمی یامان ایل گوردوم.

ارییبیدیر جسمی، جانی،
قالمایب تاب و توانی،
شکوهی بینوانی
بو قاپیا دخیل گوردوم.

سنن

بو سردگیل کتیریبیدیر
باشیما یوز کلمک سنن،
ایستر منی آیری سالسین
چرخى دونموش فلك سنن.

لبلرین واردیر شکری،
تئلرین مشگ عنبری،
سنه گلمز حور و پری،
گوزل اولماز ملک سنن.

قربان اولوم او قامته،
بویون بنزر قیامته،
دونوبدور باغ جنته
بو خرابه کلمک سنن

تجنیس‌لر

(اویوشمالار)

گل ای صبر و آرامی باده وئرن،
رقیبه دونوب جام باده وئرن.

گل، ای ائتمه‌نین هیچ یاد عاشقین،
قویان بزم وصلینه یاد عاشقین.

گل، ای هر زمان بیله آل ائیله‌نین،
گوزوم یاشیننی بیله آل ائیله‌نین،

رقیب اولدو چون باده نوشون سنین،
گوروم اولماسین باده نوشون سنین

روادیر سن اغیار ایله غمزده
قالیم من مصیبت کش و غمزده.

سن اول خار ایله همنشین، ای گلوم،
گوروم، من کنی آغلایم، گه گولوم.

سنه خوش گلیر عاشقین شیوننی،
دکیل یاخشنی، ترک ائیله بو شیوه‌نی.

فراغیندا سیر ائیلهدیم هر چمن،
یوزوم گولمه‌دی ائیلهدیم هر چه من.

گونول داغ اولور لاله داغی کیمی،
دولار قان ایله لاله داغی کیمی.

چیخیب سیر هر مرغزار ائیلرم،
چکیب ناله هر مرغی زار ائیلرم.

فراغیندا دوشسه گوزوم سوسنه،
بو چشم تریمدن یئتر سوسنه.

اگر سنن آیری گورهم یاسمن،
باتیرام هامی عالمی یاسه من.

سووه شدو گلوم، کئچدی یازیم منیم،
ازلدن قارا گلدی یازیم منیم.

معلم، کونول قیل و قال ایستمز،
که، هر سینه صاف اولسا، قال ایستمز.

قویوب «ناخلف» نام ابوجد منه،
ائدن وقتده تعلیم ابجد منه.

اوخورسان، کونول، موزکه درسی نیه؟
کونول، عشق درسینی در سینه یه.

هانی موزکه درسه کتابیم منیم،
که، طاب ثراهی که تابیم منیم.

هانی، ساقی، آخر ایاغین سنین؟
الین گل موپوم، هم ایاغین سنین.

مبادا که، پیمانه یاریم گله!
لبالب کتیر بلکه، یاریم گله.

دئمه زاهد خامه، ای دل اودون
که، ائتمز اونا هیچ تأثیر اودون.

مگر کوی جاناندا واردیر قصور؟
که، ائیلر هامی وصفحور و قصور.

خور و خوابه تحریص ائدر خرمنی.
که، بیلمز یانیب عاشقین خرمنی.

چوخ عاشق ازل اولدو همره منه
چوخ عاشق نشان وئردی، هم ره منه

شکوهی قویوب کئچدی یولداشلارین،
ووروب باشینا جمله یولداشلارین.

بو گلزاره گلدیم که، بیر گل گوروم،
سنین گولمه کین خوشدو، بیر گل گوروم.

بو مجلسده بیر ایچمه دیم باده من،
که، وئردیم عبث عمرومو باده من.

یانیمدا بو مجلس که، شاهانه دیر،
بو اغیار مشئوم شاهانه دیر؟

کئچر خوش گونون یاد ایله، یاد ایله،
منی بیر یادا سالماسان، یاد ایله،

بو زلفون اوغورلار نئچون جان و دل
ازلدن سنه وئرمیشم جان و دل.

خطا دیر سر زلفونه چین دئمک،
بهشت بریندیر، گرک چین دئمک.

قاپیندا بو درویش شاهناز ائدر،
مگر بئیمله درویشه شاه ناز ائدر؟

فراغیندا چکدیم قیش و یاز غم،
بو غمدن خلاص ائت منی یازیغم.

دئیردیم، سالیم بیر کمنده سنی،
هر اووچو بیر اوو، بلکه من ده سنی.

منه عشقده ناصح ائیلر ها پند،
ئوزو تک منی ایستر ائتسین هپند.

نه وقته دین ای کافر ناخدا،
اولوم اشک دریاسینا ناخدا؟

بو یار قانه اول قاره گوزلر منی،
چکیب خنجر ناز، گوزلر منی.

گوزلر مگر عاشقین یوخلاماز؟
که، سنسیر کئجه عاشقین یوخلاماز.

قول اولدوم که، بلکه یار آلامی،
چک اول خنجرین، گل یارالا منی.

وئریر مژده بوی زلفون نسیم،
اونا عاشقین جان باغیشلار، نه سیم!

لین لعل مرجان، دیشین اینجیدیر،
تدن بس دیلین عاشقی اینجیدیر؟

نئجه رشته ربط سندن کسیم؟
که، یوخ سندن ئوز که منیم بیر کسیم.

قاپیندا سنین یوز گون آه ائتمیشم،
باغیشلا اگر یوز گناه ائتمیشم.

بو گون سندهدیر خیر، شر منده دیر،
شکوهی الی بوشلو، شرمنددیر.

مخمس لر

(بشلیک لر)

قوجالغین تعریفی

نه گلیرسن دالیمیزجا بو دل تنگین ایله،
خفقان سینهن ایله، هم یرقان رنگین ایله،
توتموسان الله عصا بو قدم لنگین ایله،
اوزانیب نی کیمی بورنون ئوپوشور انگین ایله.
ایله ییبدیر سنی اعجوبه عالم قوجالیق.

اؤله ییبدیر قوجالیق قامتووی دال کیمی،
یئری گئت، گیر یئرووه، بندینی تاپمال کیمی،
نه شکار آختاریسان گرك کهنسال کیمی،
باخیسان حسرت ایله کشمیشه حمال کیمی،
نه سالیق فکر محاله سنی هر دم قوجالیق.

سن هارا، من هارا، ظلمت هارا و نور هارا؟
گل و گلزار تماشاسی هارا، کور هارا؟
شوخ طناز هارا، زاویه گور هارا؟
دیومشئوم هارا، جلوه که حور هارا؟
جمعدیر سنده بو کون هم دلیلیک، هم قوجالیق.

گئت بیر آئینده سن صورت و احوالینه باخ!
بیر بو چوگانه، بو کوهانه دونن دالینه باخ!
قیل کیمی بوینونی گور، یون کیمی سققالینه باخ!
ئوز — ئوزوندن بیر اوتان، سنینه باخ، سالینه باخ!
اؤله ییبدیر سنی بیر مرگ مجسم قوجالیق.

کوزلرین یوخ کوره سن طلعت رخشنده نه دیر؟
عینکین هار دا سئچر عارض فرخنده نه دیر؟
قووزابیر باشینی گور، قدبرازنده نه دیر؟
روی هیکل نه بیلیر عشوه نه دیر، خنده نه دیر؟
دردو چوردور، ورم و نوزله و ماتم قوجالیق.

آچمیش

تعالله، نه زیبا گل بو گلزار شباب آچمیش،
اولوب شوخ و شالاین پرده شرم و حجاب آچمیش،
زهی، گل چهره سیندن سنبل پرپیچ و تاب آچمیش،
«بوگون دلدار گلچهره مینه یوزدن نقاب آچمیش،
دئیرسن سمت مشرقدن یوزونو آفتاب آچمیش».

دهان یار سرینده ائدریم بحث روز و شب،
بو پنهان نکته دن سویلردیم، ائت واقف منی، یارب!
بحمداله، بوگون، یاران، مینه کشف ائتمگه مطلب،
«گلیب نازایله گفتاره، گورون اول یار نوشین لب،
ایکی یاقوت احمردن درخشان در ناب آچمیش».

دئین ساقی یغیشدیرسین بساط جام زرینین،
دمادمیر که، کئچسین چلچراغی ماه و پروینین،
که، اولموش نصف شب، یئتمیش زمانی خواب نوشینین،
«سینه ن بستر، مهن بالین، لحافون زلف پرچینین،
ئوزونه فکر سرستیم نه رنگین رختخواب آچمیش».

اماندير، سرمه چکمه نرگس مستانه، ای کافر،
کترمه گردش نازایله، ائتمه کونلومو مضطر،
شکار عزمینه قویما شقه زلفیندن آچسین پر،
«گوزون دورونده مژگانین گوروب کونلوم قوشو تیترو،
نئجه تاب ائیله سین تیو، ستم چنگین عقاب آچمیش».

بونو بيلمزله ذوق اهلی، هامی، سرگشته دیر، حیران،
شکوهیدن سوروش کیم، او، اولوب محورخ جانان،
ئوزون تحقیق ائله بو نکته نی، ای من سنه قربان،
«یوزونه اول مهین عاجر، معنبر زلفدور افشان،
ویا گلزار جنتده پرین مشکین غراب آچمیش».

* — شاعر عاجزدن تخمیس (بشلمه).

قیل تماشا

ای دل بو دیاره، قیل تماشا.
بو نقش و نگاره قیل تماشا.
رنگ گل یاره قیل تماشا،
طرح گل و خاره قیل تماشا،
آچ چشم نظاره، قیل تماشا.

جنت بو یئره دگیل برابر،
چول روح فزا، هوا معطر،
تورپاغی بسان مشک و عنبر،
داشی، قومو درو لعل و گوهر،
بیر راهگذاره قیل تماشا.

کهنسار ده کبک ائدنده قه — قه،
گلزارده عندلیب جه — جه،
هر مرغ بیر ئوزکه ناله وه — وه،
گئتمه دخی سن ده هوشه گه — گه،
گل ناله زاره قیل تماشا.

ریحان اگیلبیدی سنبل اوسته،
سنبل خم اولوب قرنفل اوسته،
بلبل ئوزون ئولدورور گل اوسته،
گل سایه سالیبدی بلبل اوسته،
اوضاع بهاره قیل تماشا.

الوان گئینیبیدی لاله اوزلر،
شیرین حرکات، شهد سوزلر،
چوخ آهو باخیشلمی، قاره گوزلر،
سیرانه چیخیب، دولوبدو دوزلر،
بیر خیل شکاره قیل تماشا.

گیسولری مشک عنبر آمیز،
أبرولری جانستان و خونریز،

جادولری شوخ و فتنه انگیز،
لیمولری نورساونوخیز،
بیر حسن نگاره قیل تماشا.

عشق اهلین ائدیبلر دلشکسته،
زنجیر وفایه پایبسته،
گلچهره لرین عذاری اوسته،
خم — خم توکولوبدو دسته — دسته،
بیر طره تاره قیل تماشا.

هر گوشه باغ باصفاده،
بیر مجلس عیش اولوب کشاده،
جنتده اولوب مباح باده،
سرمستدی گلرخان شاده،
چشمان خماره قیل تماشا.

چون بلبل خوشنوا، شکوهی،
چکدین نه عجب نوا، شکوهی،
اولسون سنه مرحبا، شکوهی،
وار، گور، نقدر صفا، شکوهی،
بو نظم و شعاره قیل تماشا.

* * *

بئله اقرار ائله دیم مونس دمسازلره،
وئرمه رم دل که، دخی دلبر طنازلره،
جان فدا ائیله مییه م شوخ نظر بازلره،
اؤتمیه م سینه نشانه قدر اندازلره،
اولمییه م عاشق اولان حسنده ممتازلره.

زاهد، گلمیشم عقله، باخارام داخی سوزه،
قویمارام مردم چشم اشک بحارینده اوزه،

باخمارام حسرت ایله داخی او گلناری اوزه
داخی میل ائیلهمرم نرگس خمار گوزه.
ائتمهرم توش کونول مرغینی شاهبازلره.

نه روادیر که، اولام قافله غم جرسی،
یئتیشه ناله فریادیمین افلاکه سسی،
اولمارام بلبل شوریده لرین همقفسی،
اولمارام رند خراباتیلرین هممنفسی،
ائتمهرم فاش کونول سرینی همرازلره.

لیک گوسترمه یه رخساری او مه پاره گرک،
اول سهی قامت ایله گلمه یه رفتاره گرک،
یعنی یوسف تک ئوزون سالمایا بازاره گرک،
یوخسا جانندان چکه ال عاشق بیچاره گرک،
نئجه اولار دوزمک اولایار ائلییه ن تازلره؟

نئجه اگلمشمک اولور ساکت وآرام وخموش،
ائده رفتار، توکه زلف و آچا لعل لب نوش،
توکنیر صبر، کئدیر دل، داغیلیر عقل ایله هوش،
دادوفریاد ائدهرم، ایلمهرم من دخی گوش،
من رسوایه گلن طعنه لی آوازلره.

وجهی وار، عاشق اولان کوه و بیابانه گئدر،
یا که، پروانه نئجه آتش سوزانه گئدر،
عشقدیر، عشق شرارینی سالیب جانا گئدر،
زمره سی برهم اولور، هر بیر بیایانه گئدر،
بیرجه ترلان یئتیشه گویده گئلن قازلره.

چوخدا فکر ائیلمه بیهوده، گل ای عاشق زار،
سال گوزوندن بو جهان ایچره، گوزوم، هرنه گه، وار،
بیل یقین نقطه پرگار جهان یاردی یار،
دل و جان نقدینی اخلاص ایله گل ائیله نثار،
ناشی زار کیمی سرو سرافرازلره.

دوردلوگ

/اختصارلا وئریلمیر/

مراغه حاکمینه

دلبر!، دلکش بویون سرو دلارادن گوزل،
آب رنگ عارضین گلبرگ حمرادن گوزل،
خلق ائدیپ خالق سنی غلمان و حورادن گوزل،
مثلین اولماز اولسا نازل عرش اعلادن گوزل.

حیفدیر بو فصلده منزله اگلشمک کسیل،
اوز قویار سیر و صفایه نوجوانان جمیل،
رود صافی غیرت «عینا تسمی سلسبیل»،
جنت اولماز موسم گل باغ و صحرادن گوزل.

حمدالله، خالق عالم قویوب یاخشى قرار،
سرو و شمشاده یئتر بیر سبز خلعت هر بهار،
هم سعیدالملکه بیر تشریف عز و افتخار،
قد رعناسین بزر سرو دلارادن گوزل.

مرحبا، در خانه پاکیندا شیطان قویمادین،
گله' میش ایچره گرگ تیزدندان قویمادین،
عدل و دادی ائیلهدین تکمیل، نقصان قویمادین،
ایستریک اجرین سنین خلاق یکنادن گوزل.

روز بارش کوچه لر اولموشدو گودو منجلا،
یاکله ناپاک یکسان غوطه ور فوج گیلاب،
عالم و جاهل اگر شرعا ائدییدی اجتناب،
بیر مکان تاپمازدی هرگز کنج اخفادن گوزل.

حکم ائدیپ سنگ ایله اولدو کوچه و بازار فرش،
اولدو گویا سبزه و ریحان ایله گلزار فرش،

يا كواكبدن نئجه بو گنبد دوار فرش،
چويخ مزین اطلس و دیبا و خارادن گوزل،

غزللر

گلن بیردیر، گئدن بیردیر، قالان بیر،
گلن قالماز، کئدن گلمز، عجب سر.
بیر اول وار، بیر آخر وار دئیهلر،
بو بیر سوزدور، نه اول وار نه آخر.
آچار مین مجلسی بعضی دمام،
تماشایه قورولموشدور بو چادر.
مال کفر وایماندان خبر یوخ،
نه فرق ائیلر بو مؤمن دیر، او کافر.
طراز خامه سیندن توك یایینماز،
تعالیله، عجب استاد ماهر.
یامان گئتدی جوانلیق، من قوجالیم،
بری کویینده بیر دیو اولدو ظاهر.
نه حاصل زورو زردن جز تأسف،
دریفا گنج خسرو، جنگ نادر.
شکوهی ئولمه یینجه بو طلسمی،
دگیل سیندیرماغا بیر کیسه قادر.

* * *

ئولدوم، نه دئیم، دردیمی بیر یاره دییهن یوخ،
نئیلیم که، بو بیچاره یه بیر چاره دییهن یوخ.
اول زلف پرشاندیر ائدن کونلومو ویران،
آلشانه اله، زلفونو بیر داره، دییهن یوخ.
عاشق دیلینی ئوزگه نه آنلار، بیر ئوزوم تگ،
یوز مین دیل ایله یالوارا — یالواره دییهن یوخ.
نه بویله چکیسن اوزه اول زلف سیاهی،
گل وئرمه گیلن جنتی کفاره دییهن یوخ.
زلفین یئلله وئرمه که وئرهر عمرونو باده،

چوخ وئرمه هوا بويله خطا كاره، ديهن يوخ.
 بيچاره شكوهي، سني ئولدوردى بو ظالم،
 صدا، بو كيفيتى سرداره ديهن يوخ.

* * *

رقص ائيله ديم، گشت ائيله ديم ميخانه دن ميخانه،
 توكدوم شراب لاله گون پيمانه دن پيمانه.
 عشق عذار منوشى يانديردى بو محنت كشي،
 ميراث ايميش عشق آتشي پروانه دن پروانه.
 ساقى تئز اول، كئچدى گئجه، فردا غمي گلمز وجه،
 آل كاسه نى، وئر كوزه نى مستانه دن مستانه.
 قربان او زلف ناز ينين بئيله شكنج عشقينه،
 هي آچيلير، هي باغلانير ديوانه دن ديوانه.
 قان آغلاسين آلوده لر، شاد اوينا سين آسوده لر،
 مال جهان، بالله قالير بيگانه دن بيگانه.
 گولشن وئريلدى بلبله، قونسون او گلنن بو گله،
 قسمتده بايقوشلار يئرى ويراندن ويرانه.
 واعظ لوغون ترك ائتمه دين، بير معرفت درك ائتمه دين،
 وئردين شكوهي گوش عجب افسانه دن افسانه!

* * *

هر چى ووردوم بير — بيره گلشنده مين حمرا گلى،
 گورمه ديم هر گز گل رويين كيمي رعنا گلى.
 عشقله من، حسنله سن ائيله ديك ياخشى خجل،
 بلبل شوریده نى من، سن چمن آرا گلى.
 حسنونه گلمز بهار، آخر گوروم رخسارينا،
 گلستانين لاله حمراسى بنزر، يا گلى؟
 دمبدم هر عاشق ئوز معشوقين ايستر، رسمدير،
 من سنى، پروانه شمعى، بلبل شيدا گلى.
 ائتمه رم هر گز ملامت، حقى واردير زاهددين،
 گر گل رويين تك اولسا جنة الماوى گلى.

وه، دمام، ساقيا، عكس عذاريندن سنين،
 شيشه' مى لاله كوندور، ساغر صهبا گلى.
 اشك چشميندن اولور عكس عذارين جلوه گر،
 باخ، شكوهى، كور، عجب اولموش عيان دريا گلى.

* * *

بیر میخانه باخ، جمده نه وار، کی ده نه وار؟
 بخشش سیر ائله، حاتمده نه وار، طی ده نه وار؟
 بیر قدح سالدی ایاقدان سنئى، بیچاره حریف،
 بی آبار، کور من ایچون جام پیایی ده نه وار؟
 گورمیهن گوشه' چشم سیه جانانین،
 نه بیلیر گوشه' میخانه نه دیر، می ده نه وار؟
 نقدروار نفسیم، چکمیم، افغان نثیلیم،
 بیرقورو ناله دن ئوزگه، ده گوروم، نی ده نه وار؟
 جانیمی، مالیمی آلدین، داخی، ظالم، بسدیر،
 بو شکوهی دئیگیکن مفلس لاشیده نه وار؟

* * *

اولور جهاندا، گوزوم، هانسی لالذار گلى،
 سنين اوزون کیمی، ای یار گلذار گلى؟
 لبين نه لعل یمن، پیکرین نه برگ سمن،
 بویون نه سرو چمن، عارضین نه نار گلى؟
 جهاندا روز ازلدن وئریبدیلر قسمت،
 مین عاشقه سنئى، بیر بلبله هزار گلى،
 بو خط و عارض ایله قوی قدم گلستانه،
 بنفشه وار ینه ائيله شرمسار گلى،
 او گلذار و وی قوی بلبل خزان گورسون،
 که، دوشمه سین یادینا بیرده نوبهار گلى،
 منه بو کنج قفسده همیشه خوشدی فغان،
 نجه چمنده گوروم همنشین خار گلى؟

غرور اولما، گلوم، بلبلون چوخ اینجیتمه،
 قویار مگر بو طراوتده نوبهار گلمی؟
 آز ائيله گل فغان ای عندلیب، غنچه صفت -
 مباد ائيله یه دلتنگ آه و زار گلمی.
 توکولدو هر یئره گملون سرشکین ای ناشی!
 آچیلدی گور نئجه صحرا و کوهسار گلمی.

* * *

گل رویینه او سنبل مشکین نقاب اولور،
 یا اینکه ابر ایچینده نهان آفتاب اولور؟
 اول چاک پیرهن نه یه بنزر که گورسنیر،
 گویا بهشتدن عاشقه بیر فتح باب اولور.
 دور، بیر سویون لباسینی قوی سینه سینه یه،
 بیمار گوزلرین ینه سرمست خواب اولور،
 سینهن آچیلسا گونلوم ائدر جنت آرزو،
 صبح آچیلاندا چونکه دعا مستجاب اولور.
 وصلین کیمی بهشتده هانسی نعیم وار،
 هجرین کیمی جهیمده هانسی عقاب اولور؟
 من گورمه دیم سنی من ایلن بیر دئییب، گولن،
 ظالم، ها اویله عاشقه ناز و عتاب اولور؟
 هجرین دئمه، اماندی، سیزیلدار سوموکلریم،
 بیر اود دوشر بو جانیم، باغیریم کباب اولور.
 ساقی گتیر مه سین دخی من بعد جام می،
 گونلوم شراب عشق ایله مست و خراب اولور،
 ناز و عتابی ترک ائله کیم، بوندان آرتیجاق،
 گونلومده نه شکیب، نه جانیمدا تاب اولور،
 کویینده ناله چکسه شکوهی، عجب دگیل،
 بزم و طربده ناله چنگ و رباب اولور.

* * *

شکر، مد شکر، ینه خالق سبحان مفتی،
 قسمت ائتدی منه وصل رخ جانان مفتی:

وئردیلر یوسف کنعانه مبالغ زر و سیم،
 من گتیردیم اله بیر خسرو خوبان مفتہ.
 بو من مغلس ولاشئی، بولب لعل نگار،
 مگر عالمده اولوب لعل بدخشان مفتہ؟
 امهرم من لب جانانی، وئرین خضره خبر،
 که نصیب اولدو منه چشمه حیوان مفتہ.
 من وئیردیم بیر ایچیم می دن ئوتور جان نقدین،
 آیندی گل گور که، وئریر ساقی مستان مفتہ.
 ساقیا، نهر گلیر میکده دن بو بزمه،
 که، اولوبدور سو کیمی باده ریحان مفتہ.
 چین خراجینه دگر بیر تئلی مشکین زلفین،
 یاخشی سالدی اله بو عاشق نالان مفتہ،
 دین وایمان سرزلفونده سنین بی قیمت،
 گوشه چشم سیاهینده دل و جان مفتہ.
 قورخاسان حشرده بو حسن له گورسه سنی خلق،
 هیچ کس ایسته مییه حوری و غلمان مفتہ.
 گنج قارونه اوزون بیر باخیشی مفتدی مفت،
 دلیدیر وئرسه اگر بو دل نادان مفتہ.
 ناشیه، بوسه وئریب، جان آلا بو تازه جوان،
 مفتهدیر، تاپميسان آل، مفتهدیر اوندان مفتہ.

* * *

ای سفیداب صبح رخساری،
 خالی مشکاب و خطی زنگاری،
 چکه بیلمز سنین کیمی صورت،
 مانی، ای بینظیر دلداری.
 چون سنین حسنووہ چکییدی رقم،
 کیم که، تقدیر ایزد باری،
 سیر نیمسیر ائدیب گل رویین،
 ائدیب ابری او طره تاری،
 لیلرین ائیله یییدی مرجانی،
 عارضین ائیله یییدی گلناری،
 فلك لاجورد رنگ کیمی،

توتموسان شیوه' دلزاری.
 همچو خون سیاوش، ای ظالم،
 تو که سن خون عاشق زاری.
 داغ حسرتدن ائتمیسن نیلی،
 سینه' عاشق دلفکاری.
 بو نگاره گول اولما، ای ناشی،
 که، بونون رنگیدیر مددکاری.

* * *

ینه نه عطردی بو دشت و کوهساره گلیر،
 مگر آجیب سر زلفون او ماهپاره گلیر؟
 دونوبلو صفحه' ایران دیار ماچینه،
 مگر صبا دکه اول زلف مشکباره گلیر؟
 گورنده قاشلارووی، سجده قیلماییم، نیلیم،
 که، کج گوز ایله باخان راست ذوالفقاره گلیر؟
 اوزون گورنده دل و جان فداگر ائیلهمسم،
 بوجان و دل ده گوروم بس نه گونده کاره گلیر؟
 دندنی خاطر ووی آه ونالهم اینجیتیم،
 که، من چکنده فغان داغ و داش زاره گلیر.
 بو رنگو رویه غرور اولما، ای گلوم، آخر
 اسر خزان یئلمی بو گلشن بهاره گلیر.
 وصال باغینه، ای سرو قد گلشن راز،
 رقیبی قویما، حیفیم منیم اوناره گلیر.
 یوز عاشقین آلی بیر تیر ناز ایلمن جانین،
 تعجبوم منیم اول نرگس خماره گلیر.
 وصال حسرتی ایله بولور شکوهی زار،
 خیال ائیله مه کیم، بیر ده روزگاره گلیر.

* * *

اوزووه لاله دئسم، لاله' حدره سئوینیر،
 بو بویا سرودئسم، سرو دلارا سئوینیر.

او قارا گوزلرووی نرگسه اوخشاتسام اگر،
 فخردن گلشن آرا نرگس شهلا سئوینیر.
 نقه جانان کتچیب ائتدیم گل رخساره نظر،
 تاجر عشقین ائدیب نفع ایله سودا سئوینیر.
 من که بیر مغلّس عشقم، قوی امیم لعل لیلین،
 دوشسه مغلّس الینه لعل مصفا سئوینیر.
 عاشقین، گور، نجه دیوانه دی کیم گردنینه،
 دولاشیر سلسله زلف چلیپا سئوینیر.
 سئوینر دل لب نوشینووی گورجک، نجه کیم،
 رند شوریده گوروب ساغر صهبا سئوینیر.
 چون گوروب نرگس مستانهوی کونلوم سئوینیر،
 گورمییب غمزه فتانوی بیجا سئوینیر.
 نجه، گور، وصف جمالیندا سنین ناشی زار،
 ینه بیر تازه غزل ایله ییب انشاء سئوینیر.

* * *

بو قبا اکنووه ای شوخ، نه زیبا یاراشیر،
 نجه تعریف قیلیم کیم نه دلارا یاراشیر.
 گردئسم قامتووه سرو، عبثدیر دئدیکیم،
 هانسی سرو اکنینه بو رخت مطلا یاراشیر.
 لوحش اله، بو قلو قامته بو خلعت ناز،
 نه عجب، وه، نه گوزل، دلکش و رعنا یاراشیر.
 رخت پاکیزه یاراشماز قد نازیبایه،
 کئینه سوندوس و سطبرق و حورا یاراشیر.
 آیو گون حسنونه هر لحظه تماشایه چیخار،
 «ان یکاد» ازبر اگر ائتسه مسیحا، یاراشیر.
 کاکلین توك اوزه، ای سبز خط و غنچه لبیم،
 آغا چون قاره دوشه، سبز ایله حمرا یاراشیر.
 یئری بوش اولماسین عشاق سر کویینده،
 گلشن نازه گلوم بلبل شیدا یاراشیر.
 بلبل ناطقه بوناشی زارین دائم،
 باغ وصلینده بو تحسین اول، گویا یاراشیر.

بیز ده گلدیک بیر زمان، هی بو گلستان سیرینه.
 لاله‌لر، گل لر تماشاسیله ریحان سیرینه.
 چون گلیب بو عرصه ده جولانه چوخ چابکسوار.
 بیزده بیر یابی مینیب چیخدیق بو میدان سیرینه.
 جزو - جزو اشیانی کوردوم سوره طه‌ده دیر،
 عالم اکواندا گل، آیات قرآن سیرینه.
 گاه نباتات عالمینده ائیلهدیم نشو و نما،
 اکل و شرب اهل‌یله گئتدیم باغ و بوستان سیرینه.
 باخما کیم، یکسر مرصع دیر غلافی، ائتمه وصف،
 آچ گوزون دعوا گونو، گل تیغ عریان سیرینه.
 ئوزگه عالم سیرین ائیله، الفتی کس خلقتن،
 یعنی چیخ مجنون کیمی کوه و بیابان سیرینه.
 چشم و گوش ایلله دولوبدور بزم و عظمی و اعظین،
 گئتمه‌رم بیمعرفت بیر جمع حیوان سیرینه!
 چون بو خلقتدن اولوب «احسنتمی ان اعرف» غرض،
 گلمیشیک کوی محبتده بیز عرفان سیرینه.
 زاهد، بو اشک چشم و خون دل بسدیر منه،
 گئت کیلن جنتده سن یاقوت و مرجان سیرینه.
 ائیلمه، یارا، بهار ایامی سیر لاله‌زار،
 قانلمی باغریمدا منیم گل داغ هجران سیرینه.
 جبه و دستاره باخما، باخسان او معنایه باخ،
 مایل اولما طفل تک اشکال الوان سیرینه.
 نئیله‌دین گلچهره‌لر عشقینده سن حالا، بنقده،
 ساللانیبسان بینوا، حوری و غلمان سیرینه.

منه ساقی دهر هردم وئریر
 نه قان ایلله لبریز پیمانه‌ای.
 مراغه نه ماوای غمدیر منه
 که، هر منزلی طرفه غمخانه‌ای.
 نه تحصیل روزی که، دل مرغینی

گرفتار ائديب دامی و دانه‌ای.
 نه‌دیر شعر وئرمز کسی گوش هوش.
 دییه‌رسن نه خواب آور افسانه‌ای.
 بو درد ایله ئولوم که، درده یتن،
 نه وار آشنایی، نه بیگانه‌ای.
 چول اولموش مراغه نه ساخلار منی،
 مگر چولده لازمدی دیوانه‌ای؟
 شکوهی، نه بایقو کیمی تاپمادین
 که، بو شهردن ئوزگه ویرانه‌ای؟

* * *

چیخدی چمن سیرینه سرو خرامانیمیز،
 گللر آجیب لاله لر طرف گلستانیمیز.
 گلشنه وئردی صفا بادصبا، مرحبا،
 اولدو نه عنبر فشان سنبل و ریحانیمیز.
 شوره گلیدیر یینه، گور نه خوش آهنگ ایله،
 ئوزگه نوا باشلانیب مرغ خوش الحانیمیز.
 قیددن اولدوم خلاص، اوینامارام، ئیلمرم،
 گور نه گوزل گورسنیر راه بیابانیمیز.
 هار دا قالب چولمرین قوشلاری، آهولری،
 همدم مشکین نفس یار هم افغانیمیز.
 جان و دلی عاشقین حاضر و آماده‌دیر،
 گل که، ایاغیندا وار کسمگه قربانیمیز.
 صبح دمی حق بیلیر، من نئجه شکر ائیلرم،
 اولسا اگر اول صنم، بیر گئجه مهمانیمیز.
 بیرجه قدم رنجه قیل، کلمه 'احزانه گل،
 شکر خدا، وار بیزیم قهوه و قلیانیمیز.

* * *

بو کونلومو آلماقدا نه‌دیر شانه گناهی،
 ثابت ائده رم زلف پریشانه گناهی.

یازمیش نئچین اول خال و خطین قتلیمه فرمان،
 یازمازلانه قدر ائیمله سه دیوانه گناهی.
 یانديرما منی چوخ دا، دونوم باشینا، بسدير،
 ای شمع جمالیم، ندی پروانه گناهی؟
 گوز گوردو، گونول سئودی، منیم جانیمی آلدین،
 بو عاشق بیچاره نین، آیا، نه گناهی؟
 ساغی منی مستانه گوزون سالدی ایاقدان،
 نه واردی قدح جرمی، نه پیمانه گناهی.
 بیردیرینه او مدرسه، و میکده، زاهد،
 یوخ، یوخ غلط ائتدیم، یینه میخانه گناهی.
 خالین سئودنی وصلده قویمازلا، شکوهی،
 جنتنن قووار آدمی بیر دانه گناهی.

* * *

مجلسده یینه ساقی گلرنگلر اوینار،
 شور ایله مغنی لر اوخور، چنگیلر اوینار.
 مهوشلر ائدر خنده، پریچهره لر شیوه،
 ناز ایله گوزلر دولانار، شنگلر اوینار.
 مطرب سسینه سس وئری گاه تار، گهی چنگ،
 گهنای چکر ناله، خوش آهنگلر اوینار.
 قورتولدو قفسدن، سئوینیر مرغ دل و جان،
 وصله یئتیشیب عاشق دلتنگلر اوینار.
 زلفین گل رویینده گلیر رقصه هودان،
 گویا که، دوشوب جنته بیر زنگیلر اوینار.
 خشم ایله منه بو یله باخار نرگس مستین،
 قان توکمکه یئردن، دییه سن جنگلر اوینار.
 پیمانه یه باخدیقجا گلیر رقصه شکوهی،
 قلیانی گورنده نئجه که، بنگیلر اوینار.

* * *

سالما منی بو محنت هجرانه همیشه،
 یانديرما منی آتش سوزانه همیشه.

کونلوم سر زلفینده چکر ناله دمام،
 شوره گلی زنجیرده دیوانه همیشه.
 گورسم اولورام زلف پریشانی پریشان،
 چک زلف پریشانه پری، شانه همیشه.
 اوللام ینه قربان گوزووه، یوخلاما، ساقی،
 گردشده گرکدیر اولایمانه همیشه.
 میر ارخ یارین، نهر چکین، سئیل تک آخسین،
 می، میکده دن مجلس رندانه همیشه.
 جان آماغا خنجر چکر اول نرگس مستین،
 نیسگیلملی باخار عاشق نالانه همیشه.
 بو سوز ایله قوی بیرجه دونوم باشووا، گورسون،
 یانسین منیم احوالیمه پروانه همیشه.
 بلبل گل ایچون ناله بش — اوچ گون چکر، اما
 گندین منی سن ناله و افغانه همیشه.
 توك اشکینی، ای چشم که، وار گوزکه شکوهی،
 دوندیر یئر اوزون طرف گلستانه همیشه.

* * *

ینه، ای گوزلری مفتون، سنه مفتونم من،
 زارو محزون و دگرگون و جگر خونم من.
 نولا بیر لطف ایله دیندیر منی، خشنود اییله،
 گرچه دشنام ایله، سندن ینه ممنونم من.
 رسمدیر شقه زنجیری قیرار دیوانه،
 وئرمیشم زلفینه دل، گورنئجه مجنونم من.
 ایسترم چوخ سنی، جانیمدان عزیز جانین ایچون،
 آندایچم جانووا ناحق یئر، ملعونم من.
 بوسه' لطف قیلیب، آلدین عوض جان نقدین،
 آلا ئوز بوسه وی، وئر جانیمی، مغبونم من.
 گوزومون یاشی کیمی توکمه ایاغه می ناب،
 ساقی جان، تشنه' لعل لب می گونم من.

ای سروناز، غبغبین آخر نه سیب‌دیر؟
 هانسی مریض عشقه بو آخرنسیب‌دیر؟
 بیمار دیر همیشه سیه چشمین، ای عجب،
 یوز اهل عشق دردینه، اما طیب‌دیر.
 جلاد ناز و غمزه‌ن عجب جان ستان ایمیش،
 عیار چشم مستین عجب دلفریب‌دیر.
 گیتیمیشدیم، ایندی بیل‌که، سنین پای بندینم،
 زلفین خیالی مایهٔ صبر و شکیب‌دیر.
 کونلوم گهی سوزون، گه ئوزون، گاه اوزون سئوهر،
 گه طوطی، گاه قمری و گه عندلیب دیر.
 قربان کویین اولسا شکوهی عجب دگیل،
 جانانه جان مضایقه سننن عجیب دیر.

دلبر، مرغ‌دل و زلف گره گیر سنین،
 صید پأ بسته سنین، رشتهٔ تدبیر سنین.
 کونلومو زلف کجیندن، دئمهرم ائیله خلاص،
 دل دیوانه سنین، حلقهٔ زنجیر سنین.
 عاشقی ئولنوره ابروی کجین، یوخلد سوزو،
 عرصهٔ عشق سنیندیر، دم شمشیر سنین.
 گوردوگوز، سئودی کونول، من نچی‌یم، منده نه وار،
 چون دل و دیده سنیندیر، اولو تقصیر سنین.
 کونلومون قانینی مژگان ایلله توکسن نه سوزوم،
 دل سنین، زخم سنین، سینه سنین، تیر سنین.
 کتیرن بلبلمی گلشنده فغانه گل ایمیش،
 ای گلوم، منده کی بو نطق و بو تقریر سنین.
 زهر هجرینی لیین شیر و شکر تک یئیه‌رم،
 جان سنین، زهر سنین، شهد سنین، شیر سنین.
 لشکر ناز ایلله چال — چاپ، ائلله ویران شهری،
 سوز سنین، حکم سنین، دار سنین، گیر سنین.
 هامی یئرده گورورم من سنی، ای شمس جمال،

دوشن آئینه' ذراته بو تصویر سنین.
 سن که، سنسن، صنما، من نه منم، من ده سنم،
 من و سن هانسیدی، بو فرق و بو توفیر سنین.
 قد و ابروی خطین وصفینی قیلماز، نیلر،
 بو شکوهی ده سنین، خامه' تحریر سنین.

* * *

می گلگون ائدهر هر چند درده ساقی، درمانی،
 برای مصلحت بیگانه لردن ائیله پنهانی،
 مدارا چای رنگین ایلله ناچار ائیله مک یئیدیر،
 دور ایندی ساقی جان، اوللام گوزون قربانی، قربانی،
 می گلگون ایچون من غم چکیم، قوی چای دم چکسین،
 ینه قان اولدو کونلوم باده تک، وئر باری قلیانی،
 سماور بنزر عشق اهلینه، آتشیخانه دیر کونلو،
 سیزیلدارشور عشق ایلله، چکر هم آه سوزانی،
 سئوهر شیرینی کونلوم، وارثم من عشق فرهاده،
 ایچیب ای لب شکر، بیر جرعه شیرین ایلله فنجان،
 نه لازمدیر شکر، جانا، سوزون شیرین، ئوزون شیرین،
 سنین بیر آجی چایین، اهل عیشین شکر ستانی،
 گوزون قانلی یاشین توکمه ایاغه، ای شکوهی سن،
 مدارا ائیله چای ایلله، یومازلار قان ایلن قانی.

* * *

گوزلریمدن توکولور بو دل مضطر قانی،
 بویله ناحق یئره توکمه، آ گوزوم، هر قانی،
 گونده مین عاشقی ئولدورسه خدنگ نازین
 کونلومون چوخ سنه، ظالم، ینه قاینار قانی،
 طره' گوشه' چشمین ائله قان ایلله خضاب،
 خوش اولور شهپر لایچینده کبوتر قانی،
 دیشله دیم لعلووی، ای قانی سویوق، قان اولدو،
 سن ده توك قانیمی، توت قانه برابر قانی.

نگهين کيزله دیر اول مست گوزون، چونکه بیلیر،
 قانلینین قانینا باعث اولو خنجر قانی.
 ایچرم فانووی، بو عاشقه، زاهد، آز ئوجش،
 چون مسلماننه هدر دیر توکه کافر قانی.
 آز فغان ائیله، دی گشت، آی قانی دولموش عاشق،
 ائشیدر یار ستمگرینه ائیلر قانی.
 جان وئرن عشقده بیر سن دگیسن، ای ناشی!
 چوخ بو میداندا آخیب نازلی ایگیدلر قانی.

* * *

یوخدور ای طلعتینی ماه سئون، شاهسئون!
 سن کیمی ناله سئون، آه سئون، شاهسئون.
 هر کیم اللهی سئوه، بنده سینه رحم ائیلر،
 سن دگیلسن مگر آله سئون، شاهسئون؟
 هر کیمی شاه سئور، خلق اونو سئومزلر،
 سئویرمن سنی، ای شاه سئون، شاهسئون!
 کیرپیکین خنجر خو نریز، قاشین تیغ دی، تیز،
 قتل عام ائتمگه جنگاه سئون، شاهسئون.
 گاه ایمان ایلله دین، گاه دل و جان آلیسان،
 گونده بیر طرز ایلله دلخواه سئون، شاهسئون.
 هجر ایلله ئولدوروسن، وصلین ایلله گولدوروسن،
 عاشقین گاه دوکن، گاه سئون، شاهسئون.
 خانمانیمی منیم یاخشی وئریسن باده،
 دی، گل، ای خیمه و خرگاه سئون، شاهسئون!
 چیح تماشایه، شکوهی، گلیر اول شاه بتان،
 ای تماشایه سر راه سئون، شاهسئون!

* * *

دئمکه دردیمی تقریریم یوخ،
 یازماغا قوه' تحریریم یوخ.
 اولسا بیر یار وفاداریم، اونا

جان نثار ائتمگه تاخيريم يوخ.
 هر نه جور ائتسه فلک، شاد اوللام،
 بوندان آرتیق دخی تدبیریم يوخ.
 بو مراغه منی دوستاق ائیلر،
 گر چه بیر ذره جه تقصیریم يوخ.
 چیخا بیللم بو خراب اولموشدان،
 گر چه بیر کونده و زنجیریم يوخ.
 منه بیر اولمادی توفیق رفیق،
 نیله ییم خنجر و شمشیریم يوخ.
 زر آچار مشکلی، زور ایله دگیل،
 آه کیم صنعت اکسیریم يوخ.
 حقی وار ائل منی ملعون بیلسین،
 شیخ ملعون کیمی تزویریم يوخ.
 یاندریر آهیم اودو نه ورقین،
 ای فلک، سانما که، تأثیریم يوخ.
 بختیمی قاره یازیب کلک قضا،
 نیله ییم، چاره، تقدیریم يوخ.
 گوزلرم، گلمز او پیر اولموش اجل،
 قوه، طالع بییریم يوخ.
 بیر کسین قلبینه دوشمز عکسیم،
 هیچ آئینه ده تصویریم يوخ.
 آچیلیر گلر، آچیلماز کونلوم،
 بو شکوهی کیمی دلگیریم يوخ.

تک بیت لر

عید قرباندا کسر خلق قویون قربانی،
 کسگیلن عاشقینی سنده بویون قربانی

* * *

کچل، غم چکمه زلفون یوخلو سرده،
 که، اولماز زلف خورشید و قهرده.

* * *

دنيادن ائدرلر سنى خارج گئج وتئر،
وئرمزله سنه بغير از اوچ آرشين بئز.

* * *

آلتى زاد چولده اولور آدمه لازم، نه منه؟
اينه دور، بيز و بيچاق، چاخماق و داش و تبنه!

قصيده لر

تعالى شانه اكبر، بونه حسن دلارادير؟
ياناغين بير گل احمر، بويون بير سرو رعنادر.
خط و خالين سنين مفتون، لب لعلين سنين ميگون.
صنوبر قامتين موزون، گوزون مخمور و شهلادير.
نه چوخ شيريندى گفتارين، نه چوخ دلکشدی رفتارين.
سنين خورشيد رخسارين، تعال الله نه زيبادير!
سر کويينده هر دم جان تاپار يوز عاشق نالان.
نسيم زلفون ای جانان، مگر نفخ مسيحادير؟
گل اولماز بو نزاكتده، گون اولماز بو وجاهتده،
نه سن، سن بوسباحته که، حسنون عالم آرادير؟
اگر چه ذات حق الحق گورونمز هئج گوزه مطلق،
ولى آثار ذات حق سنين حسنونده پيدادر.
سنی عالمده پيغمبر سئور، دائم سنى ايستر،
سنی ای شوخ سيمينبر، سئون خلاق يكتادر.
نه شاهنشاه سن ای سرور که، بير قولدور سنه قنبر،
اونا چا کردير اسکندر، اونون دربانى دارادير.
گل ای منکر بير اقراره، گوزون آج ائيله بير چاره،
ولى حق نظاره که، بير گون تک هويدادر.
گوزون آج، شور و شيون گور، جهانى طرفه گلشن گور،
زبان حال سوسن گور، نئجه وصفينده گويادير.
اوخور اوصافينى بلبل، تاپيب رونق اوزوندن گل،

صفای لاله و سنبل، بهار و باغ و صحرا دیر.
 بو سیندهم طور سینا تڭ، منور اولدو بیضا تڭ،
 کونول محو اولدو موسی تڭ، بونه نور تجلادیر،
 گل ای ساقی مه پیکر، کتیر جام می احمر،
 یقین بیل چشمه کوثر، همین بوجام صها دیر.
 کوزون قربانی، پی در پی، کتیر مستانه جام می،
 نه دیر بو جام می هی هی! مگر شهید مصفادیر!
 گل ایندی، زاهد بدگو، آیل غفلتن، ای بدخو،
 خرابات ایچره، گل، گور بو، نه شورش دیر، نه غوغا دیر،
 سئور زاهد بو مولانی که، اولسون باغ رضوانی،
 نظر قیل، گور، بو نادانی، نئجه بیعقل دنیا دیر،
 ولی عاشق سئور افغان، همیشه باغزین ایستر قان،
 کئچر جانان، سئور جانان، عجب بیباک و پروا دیر،
 بئله سئودایه عشق اولسون، بئله رسوایه عشق اولسون،
 بو بیهمتایه عشق اولسون، عجب مجنون شیدا دیر،
 شکوهی نه شکوه ائیلر، دخی بو مرکب لافر
 که، چون رخس هنر پرور بو میدان ایچره رسوا دیر.

* * *

جانہ گلدیم بو شهر ویراندا
 چورودوم من بو کنج زنداندا.
 ای کونول غفلت ائتمه، چیخ سیره،
 گور نه وار بو جهان امکائدا.
 مهر و اختر دگیل طلا خط ایله،
 یازیلیب طاق چرخ گرداندا.
 جان من، ساکت اولما، ائیمه سفر،
 گور نه وار شرق و غرب دوراندا.
 دولانیر چرخ، سن دولانمایاسان،
 آغاریر ساققالین دگیرماندا.
 عمرووی چوخدا وئرمه یغمایه،
 بویله گاه ائوده، گاه دکاندا،
 می صافین نه نشئه سی خمد،
 لعل نابین نه قیمتی کاند؟

یوسف اولمازدی مصرده سلطان،
گر اولایدی مقیم کنعاندا.
ترك دنیانی ائتمکه زاهد،
ائیلمزسیر باغ رضواندا.
سو که، بیر یئرده قالدی خیلی زمان،
اولدو بد طعم کام انساندا.
سوسن و لاله و گل و سنبل
خار اولور طرف باغ و بستاندا.
گورموسن هیچ یار یار الینه
وئره بیر دسته گل گلستاندا؟
بو مشخص دیر، آز بها گتیریر،
نار سمناندا، زیره کرماندا.
نالہ چنگ و مطرب خوش خوان،
دگر عشاقه بزم دانداندا.
گر موافق دکیل هوای حجاز،
مختلف حاله قالما چوخ آندا.
چکمه فریاد، قیل عراقه گذر،
شوق ایله شوره گل صفاهاندا.
بیر مثل خیلی خوش بو معناده،
شیخ سعدی یازیپ «گلستاندا».
پند پیرانه دیر، گرکدیر اونو
یازاسان صفحه دل و جاندا.
بو جمال و جلال و شعله ای
که، وار اول آفتاب رخشاندا.
ائشیدیب هیچ گور موسن بیر کس -
اونا عاشق اول بو دوراندا؟
چونکه مانند یار هرجائی
خلقی قویماز بلای هجراندا.
خلق اونا هیچ وقت عالمده،
مایل اولماز، مگر زمستاندا.
چون زمستان اولاندا بیر نچه گون
که، توتار چهره سینی پنهاندا.
یوزونه ابردن نقاب چکر،
چون رخ یار زلف افشاندا.
حسرتیندن مدام پیر و جوان،

اگلشیر کنک بیت الاحزاندا.
 وجهی واردیر بویوردو شاه شهید.
 ابن سعد لعینه میداندا:
 «منه یول وئرگیلن فرنگه گئدیم،
 رحم یوخلدو بو قوم ناداندا»
 سنه، یعنی شکوهیا، هرگاه،
 ظلم اولاکشور مسلماندا.
 کئت فرنگه که، بویله ظلم سنه،
 اولماز، البته، کافرستاندا.

* * *

اگر چه شاه بتان یوسف و زلیخادیر،
 گوزلر ایچره او مشهور کل دنیا دیر.
 ولیک حسنده اوندان سنین چوخ، انصافا.
 قارادی قاش و گوزون، قامتین دلارادیر.
 بویون گوزل، روشین دلستان، لبین شیرین،
 نگاهین آفت جان، کاکلین سمنسادی.
 یوخ اوندا غمزه و ناز و عتاب و جنگ و جدال،
 سنه بو قاعده، دلبری مهیادیر.
 سنین بو طره، زلفونده کان عنبروار،
 اونون دا زلفی اگر ظاهره مطرادیر.
 بو سوزدن اینجیمه ای بینوا زلیخا، گل،
 دئمه، هر عاشقه ئوز یاری شوخ و زیبادیر.
 بو بارهده سن ئوزون منصف اول، گلنده گورون،
 بو ایکی سرو قدین هانسی ماه سیمادیر؟
 جماد ایله او نو سن مصرده کتیردین اله،
 سنه وصالی فرحبخش و راحت افزادیر.
 ولی بو ماهوشی نقد جان زار ایله من
 اله گتیرسم اگر خیلمی یاخشی سودادیر.
 زمانه هر کسه ئوز قدریجه وئیریر قسمت،
 گور ایندی بو گوزله یوسفین نه همتادیر؟
 نه عشق سنه که، زندانه سن اونو سالدین،
 بونو سئونلره زندان غصه ماوادیر.

او، بیر پیمبر ایدی، رحم دل، وفا گستر،
 همیشه پیشه سی مهر و ایشنی مدارادیر.
 بو بیر ستمگر و عیارو شوخ و عاشق کشر.
 بت فسونگر و نامهربان و ترسادی.
 هنر دکیل اونو سئومک، اگر هنرورسن،
 قدم بو عرصه یه قوی، کور نه شور و غوغادیر؟
 نه زلف، گردن عشاقه مشکبار کند،
 نه قاش، که، جان و دل زاره تیغ برادیر.
 نه عشوه، رهزن عقل و شعور و ایماندیر،
 نه غمزه، الحذر ائت، بیر بلای عظمادیر،
 اولان کونول چمنینده، شکوهیا، ناشی
 بنغشه، خط شمشاد و قد بالادیر.

* * *

نه غفلتدیر ای دل، نه هنگام خواب،
 آیل اولفا خواب ایله مست و خراب.
 اولوچ ایندی وقت نماز سحر
 که، ایستر آچا یاز اوزونن نقاب.
 کوتورسه اگر پرده رخساردن،
 چیمخار ناگهان شرقدن آفتاب
 آلیم آب چشم ایله قوی دستان،
 قیلیم ایکی رکعت بصد اضطراب،
 ایشیقلاندی اول صبح طرف جبین،
 آچیلدی شب زلف پرپیچ و تاب،
 نه طلعتدیر، الله اکبر، ینه،
 جمالین جهاننا سالیب انقلاب.
 بودور نیتیم، ائیله ییم جان سپر،
 اگر چکمیسن تیغ ناز و عتاب.
 سنین خدمتینده قیام ائیله ییب،
 نه امرین اولا بنده یه، قیل خطاب.
 دئییم حمد خالق یوز اخلاص ایله
 که، اولدوم وصالیندا من کامیاب..
 رکوع ائیله ییم رسمدیر، باش اگر،

گدا گورسه بیر شاه حشمت مآب.
 سجود ائیله ییم، یعنی ایندی اولوم،
 سنین زیر پایینده همچون تراب.
 قنوتینده ذکریم بودور، ای خدا!
 منی ائتمه هجران ایله دل کباب.
 نه هجران که، بیر نار سوزان ایمیش،
 ترحم «قناربنا من عذاب» .
 شهادت قیلیم، یوخ نظیرین که، حق
 گوزللمدن ائتمیش سنی انتخاب.
 او روی دلارایه صلوات ائدیم،
 یازیلوسین اوصلواته یوز مین صواب.
 سنه عجز ایله ائیله ییم من سلام،
 منه ناز ایله وئرگیلن سن جواب.
 بو آمالده سهو و نسیان، غلط
 گرک ائیله مک شکن اجتناب.
 عبادت ایچون قاشلارین سجده گاه،
 مسایل ایچون خط و خالین کتاب.
 منه یئدی تسبیح صد دانه دن،
 او بیر دانه خال لب لعل ناب.
 سنین وصلینی ایسترم، ائتگیلن
 دعای منیم، ای خدا، مستجاب.
 شکوهی گورر چاک پیراهنین
 یوزونه بهشتدن اولور فتح باب.

* * *

قویلون متحیرینه اهل نظری سن،
 نه حوری، نه انسان، نه ملکسن، نه پری سن؟
 مہر دلرین سروری سن، تاج سری سن،
 گل چهره لرین دلبری سن، عشوه گری سن،
 شمس و قمری روشن ائدر نور جمالین،
 شمس و قمرین سانما که، شمس و قمری سن،
 غمزه ایله نگه ده نه عجب آهوی رعنا،
 ناز ایله روشده نه گوزل کبک دری سن.

بسلیمیدی پریلر سنی کلزار ارمله،
 بلکه یئمیسن شیر عوضینده شکری سن؟
 ائتدین لب و دندانووا تشبیه یئتیردین،
 بو نسبت ایلله قیمته لعل و گهری سن،
 وئر حسنده اول یوسف کنعانه خجالت،
 تبریزدن ائت جانب مصره سفری سن.
 گر ئوزکه گوزلر یارانیب آی ایلله گوندن
 سن شهد و شکر دن یارانیبسان، شکری سن.
 زلف ایچره گوروندو ینه اول طرف بناگوش،
 آجیدین شب یلداده نه روشن سحری سن؟
 گل عشقده چوخ منع منی ائیللمه، ناصح،
 مولایه باخ، الچک ینه بیله.....
 ساقی، سنه قربان، ینه بیر جام ایلله قورتار،
 غممن من شوریده و مستانه لری سن.
 عشاقی کتیر ناله یه، رخسارین عیان ائت،
 بلبل لره گوستر ینه گلبرگ تری سن.
 گونلوم ائوین ائتدین سبه ناز ایلله تسخیر،
 قوی بیر ئوپوم اول خال لب آدلی حجری، سن.
 اول کعبه' رویینده، گل ای گردن مینا،
 کسدین بو دل زاره هامی رهگذری سن.
 اشکیمی روان، روییمی زرد، ای شه خوبان،
 ائتدین، ینه وئردین منه بو سیم و زری سن.
 سن وصل ایلله، هجران ایلله بو ناشی زارین،
 عیش و غم و نفع و ضرر و خیر و شری سن.

* * *

اختیار ایلله قبول ائتدیم اگر،
 پس ازلن منی نادان یارادیب.
 اختیاریم یوخ ایملش خالق جان
 که، منی عاجز و نالان یارادیب.
 بلکه مختار ئوزودور، حقى بودور،
 هامینی بنده' فرمان یارادیب.
 بسدی «لاحول ولا» شاهد حال،

آفرین. گور نئجه برهان یارادیب.
 چمن آرادیب ئوزو مثل بهار.
 عالمی طرفه گلستان یارادیب.
 سوسن و نسترن و لاله و گل.
 سبزه و سنبل و ریحان یارادیب.
 خار هم لازمه گلشن ایمشیر.
 بلکه بیر رونق بوستان یارادیب.
 داخی بحث ائتمکه گلشنده نئچون.
 زاغ مشئومی پرافشان یارادیب.
 زلف و کاکل، قد و قامت، خط و خال.
 چشم و ابرو، لب و دندان یارادیب.
 نظر عاشق عارفده اونون
 خط و خال و رخ جانان یارادیب.
 ئوزو خورشید جهان آرادیب.
 ئوزگنی شیشه الوان یارادیب.
 بلکه انسان حقیقی دیر ئوزو.
 عالمی هیکل انسان یارادیب؟
 خلق اعضا و جوارح گورونور.
 دست و پا و سر و سامان یارادیب.
 تا عقابه وئره بیر مژده صید.
 کبک کهنساری خوش الحان یارادیب.
 دنبه میشی ائدیپ چاق و لطیف.
 گرگ ایچون خنجر دندان یارادیب.
 گوشت دراجی الذ و الطف
 ئوزونو عاجز و نالان یارادیب.
 کربه نئی چابک ائدیپ دیر، چالاک.
 موشی بس عاجز و نالان یارادیب.
 شاهبازین دم منقارینی تیز.
 چنگالین خنجر بران یارادیب.
 اونو بالفعل قوی پنجه ائدیپ.
 بونو بالطیع هراسان یارادیب.
 کتابی هیچ دگیل بی حکمت.
 سانما بیتر ذره جه نقصان یارادیب.

مراغه شهرینین تعریفی

زهی شهر مراغه چارستمی باغ و بوستاندیر.
سراسر لاله اندر لاله دیر، گل دور، گلستاندیر.
کنار رود صافی دیر مگر میخانه' عشرت،
سراسر، جرگه - جرگه، جوخه - جوخه بزم مستاندیر.
کنار رود صافی دیر مگر مکاره بازاری،
سماور لر دوزولموش هر طرف براق و رخساندیر.
کنار رود صافی باغ جنت دیر که، سیرینه
چیخار بیر نئجه مهپاره که، رشگ حور و غلماندیر.
کنار رود صافی سبز و خرم دیر بو موسمه،
کتیر ساقی قدح، باله ائتمه کیم، حاکم صمدخان دیر،
خطا بخش و گنه پوش و جوانی پاک طینتدیر،
گرم دیر پیشه سی، درگاه کان فضل و احساندیر.
کنار رود صافی طعنه ائیلر تخت جمشیده،
خصوصا میر تختی غیرت تخت سلیمان دیر.
اویاندا رفع غم بلبللر ائیلر کیم، چکر ناله،
بویاندا دود و دم عبدالکریم ائیلر غزلخواندیر،
مهیا قند روسی، چای لمسه، عطر تنباکی،
بهشت عدن دیر، هر نعمت عظمی فراواندیر.
چوبوق پرکار و آتش تیز و مجلس گرم، صحبت خوش،
اٹوی آباد عطارین، عجب تریاکی سوزاندیر.
دئسم تاجر بو تریاکی کتیرمیش باغ جنتدن،
سوزوم حقدیر که، دارالمؤمنین، البته کاشاندیر.
اگر چه خامدیر زاهد قویون افیون کشان ایچره،
گلیر گلسین چوبوق بیر ذره دیر، گیزلتمک آساندیر.
بو ایل اهل مراغه آرتیجاق عیش و نشاط ائیلر،
بحمد الله گراندیر سبزه وقند، چای ارزان دیر.
گلیرایام روزه، ائیلییون تعجیلین عشرت،
بساطی ییغمایین، دورسون، بو آی کیم ماه شعباندیر.
گلستان عشرتستاندیر، نه وار بازار و دکاندا،
که، آه و زار اٹوی بازار و محنت کانی دکاندیر.
مه روزه دمادم دیر، یئتین فریادیمه، یارب!
منیم هر بیز گونوم غربنده بیر شام غریبان دیر.
امام جمعه آقاه همین زیبنده دیر روزه،

نه اكل و شربه پاپی‌دیر و نه معتاد قلیان‌دیر.
من بیچاره، مسجدده اوتوررام، هر چه کون باتماز،
قیریلماز ایپ و چیخماز جان، ایشیم فریاد و افغان‌دیر.
نه حاصل کون ده باتماز، روضه ملا علمی اکبر
تمام اولماز دیبه‌رسن که، حدیثون زلف جانان‌دیر.
مه روزه گلیر گل‌سین، نه باکیم وار، یئتر باشه
چوخ اسهل وجهیله چون یاوریم توفیق یزدان‌دیر.
بحمدالله وال‌منه یازیب کیم، یک نجوم اهلی،
اگر بخت ائتسه یاری، غره‌سی ابر ایچره پنهان‌دیر.
دکیل قلیانه مبتل، حکم ائدن ملایه تقلیدیم،
گرك افیونه کیرمک دودی مطلق، حکمی یکسان‌دیر.
شکوهی ملک و ماله طالب اولمادیم غنیمت‌دیر.
کلن عریان گلیر دنیا‌یه، ایستر گئتسین، عریان‌دیر.

مثنوی

(قوشالیق)

(شکوهینین وصف حالی)

الیندن فلک، داد، الیندن فلک!
فلک داد و بیداد الیندن، فلک!
سوووشدو گلوم، کئچدی یازیم منیم
که، آخر قرا گللی یازیم منیم.
جوانلیق گئدی، بیلمه‌دیم قدرینی،
نئجه، کورمه‌دیم عارض بدرینی
که، فرصت فلک بیر زمان وئرمه‌دی،
منی تئز قوجالتدی، امان وئرمه‌دی.
کئچیب فصل گل بیر چمن کورمه‌دیم،
جوانلیق نه تئز گئتدی، من کورمه‌دیم.
وجه گلمز ایندی بو فریاد و داد،
بو فرضی نه یاخشی دئییب اوستاد:
«به پیری رسیدم دراین کهنه دیر،
جوانی کجا رفت، یادش بخیر.»

گوزوم آغلار اولدی، چوخ اولدو یاشیم،
 چوخ اولدو فجا یاشیم، چوخ اولدو یاشیم،
 بدن خسته، گوز خیره، اندام سست،
 وجود و مدا یوخلور بیر اعضا درست،
 بوگون واراگر افتناحیم منیم،
 بو گوندن بتردیر صباحیم منیم،
 اولوب عمرومون چار قصلی تمام،
 قالیب فرعینین فرعی اصلی تمام،
 کئچیب عمر، بش گون زمستان قالیب،
 یثیب مجلس اتمامه، داستان قالیب،
 زمستاندا افزون اولور رنج و درد،
 جهان برف اولور، یوخ هوا خشک و سرد،
 آغاردی منیم هر توکوم برف وار،
 محاسن سفیدم، سیه روزگار،
 سفیداولدو اول خط مانند مشک،
 مزاج اولدو کافور تک سرد و خشک،
 گلر قیش گونو بلبل طرف باغ،
 گلبر گلستاندان صدای کلاغ،
 ائدیب مرغ خوش لحن نطقیم فرار،
 اودور ائیلرم زاغ تک «قار - قار»،
 زمانی که، بایقو کیمی بازنارام،
 ئوزوم نطقه کللم، ئوزوم آئناارام،
 هانی چشم بینا بو جسمی گوره،
 بو سحره باخا، بو طلسمی گوره،
 هارا گئتدی رضوان باغ بهشت،
 یئرینده عیان اولدو بیر غول زشت،
 ائدیب جادوی چرخ سحر پدید،
 پری منزلین توتلو دیو سفید،
 ازلکی گل روی خندان هانی؟
 هانی در و الماس دندان هانی؟
 زبان ایله دندان نه تیر و تبر،
 اولوب بینی و چانه زیر و زبر،
 بدن بیر مقوا، جسد بیر کمان،
 بورون ناودان تک، توکر سو یامان،
 مگر دار دنیائی قورخار ییخام،

فلک قدیمی اگدی راحت چیخام.
 فلک بیوفادیر که، داد ائیلرم،
 اونا دال چئویررم، عناد ائیلرم.
 منم زار و عاجز، ضعیف استخوان،
 زمین دیو آدمخور هفتخوان.
 اولوب چون بو ایل موسم نوبهار،
 جهان سبز و خرم، زمین لاله زار.
 گلستانی تاثیر اردیبهشت،
 گل و لاله دن ائتدی رشک بهشت.
 ائدیم بزم صهباسینی سنبله،
 که، لاله دئی لاله یه، گل گله.
 ائدیب بزم گلشنده بلبل سرود،
 چکیب نغمه، ماورا، نهر رود.
 زبس طرف گلشن گل اولو چیچک،
 کسیلدی نسیم صباه کئچک.
 دوروب من ده گئتدیم چمن سیرینه،
 گل و لاله، سرو و سمن سیرینه.
 الیمده عصا، عاجز و خسته من،
 چکیب آهی آه اوسته، آهسته من.
 دوشوب تنگه سینه که، چیخماز نفس،
 چوروک بیر جنازه، قورو بیر قفس.
 اولوب بیر طرفده یئریم گوشه ای،
 گوزوم یاشی مرجان کیمی توشه ای.
 گورؤب لوحش الله نه مہپاره لر،
 نه آهو باخیشلمی، گوزو قاره لر.
 هامی اهل عشرت! هامی اهل ذوق!
 کیمی دسته - دسته، کیمی جوق - جوق،
 کیمی گلشنی سیر ائدر ناز ایله،
 غزلخوان اولوبدور خوش آواز ایله.
 کیمی لاله تک الله جام شراب،
 کیمی گل ایاغیندا مست و خراب.
 وئریب ال - الہ نئچه نورس جوان،
 گزر ناز ایله مہربان - مہربان.
 چکیب آه حسرت من ناتوان،
 اولوب خون دل گوزلریمدن روان.

اڻڊيرديم نظر هر اوزو لاله يه،
گليرديم نئجه رشڪدن ناله يه.
گوروردوم اڻڊير خنده بير گلخدار،
اڻڊيرديم نئجه گزيده من زار - زار،
خرامان - خرامان گليب بير جوان،
سر زلفي سنبل، اوزو ارغوان.
معطر سيه طره سي مشك تڪ،
مني گوردو بير هيزم خشگ تڪ.
گودازه گنديب، محو اولوب پيڪري،
سراپا بدن بير سوموڪ، بير دري.
ديدي: «کيمسن، اي پير پشمينه پوش،
گوزونده ايشيق يوخده، آغزيندا ديش؟
گليرسن گوزه بير سويدي محض
بلاس، نه سن، اي هيولاي محض؟
نه سن، يئل دمينده يونا بنزه سن،
اوجا داغ باشيندا گونه بنزه سن.»
دئديم: «من سنه عاشق مستمند»
گولوب قاه - قاه ايله اول نوشخند.
دئدي «بير گورن نادري تخته باخ!
نه فکره دوشوب، گور، بو بدبخته باخ!
اوتان عينک ايله عصا دان ئوزون،
الينده اياغين، جيبينده گوزون.
اوروسلو قداسنين سنين المي دوز،
بويوڪ زلزله يادووا گلسه يوز.
يقينا که، يوزدن کئچيدير ياشين،
اسر المرين، گورا تيتري باشين.
اڻڊيب چرخ گردان بد احوالوي
آغارديب دگيرماندا سققالووي.
سوزون لغو و بيئوده سوهان روح،
ئوزون کهنه تاريخ ايام نوح.
اليندن ئوپر، سويلر آدم سنه،
عموي عزيز مکرم سنه.
قارا کوينگين چرم دير، يا عديم؟
بخارا ئي بورکون ئوزون دنن قديم،
خرد مغلسي، معرفت کاسي.

جفنگ ایشلمرین شاه تهماسبی.
 نه آغزین سویو هر طرفن آخار؟
 گوزون حسرت ایله نه بویله باخار؟
 چیخان گشته گرک کهنسال تڭ،
 مویزه باخان مرد حمال تڭ.
 کس امیدینی، سن هارا، من هارا؟
 گل تر هارا، بام کلخن هارا؟
 نه گفتاره آهو اولور همفس،
 نه زاغ ایله بلبل گرک همقفس.
 نه وار ظامتین نسبتی نور ایله؟
 نجه اهریمن یار اولور حور ایله؟
 اکر جکم سلطان اولای بیر احد،
 سنی چکمز آغوشا الا لحد.
 حلاوت هانی سنده، ای زهر مار؟
 مگر قبرین اوستونده حاوا اولار؟
 مگر گوردو مطلق وجودون حکیم،
 که، بو داردنیايه سویلمر قدیم؟
 ائله گئت جهنمه، ای کهنه سال،
 ئوزون تڭ بیر عفريتته کهنه آل.
 سنینکی توتار پیر فرتوت ایله،
 جنازه مناسبدی تابوت ایله،
 خیال محال ائتمسین، فکر خام،
 نه یاخشی دئیر شاعر خوش گلام:
 «چو باد صبا در گلستان وزد،
 چمیدن درخت جوان را سزد.»
 دیدیم: «قاره دیر بس که، بختیم منیم،
 نه بختیمدیر اوغلان، نه وقتیم منیم،
 اولاندا کریم خان کیتی فروز،
 دگیلدی منیم بوغ یئریم تر هنوز.
 توکن نوزلادیر دردندانیمی،
 بو کن غصه دیر قد چوگانیمی.»
 دئدی: «آری، آری سنین بار غم
 اکیب قدووی، بلکه انبار غم.
 گوروب کیم سنین تڭ انیس مزار
 نبیره، نتیجه هزاران هزار؟»

غرض اول بت شوخ شیرین کلام،
 منی شرمسار ائیلله دی، والسلام!
 ولی مرد زار خزان و بهار،
 اولور جد و جهد ایله مشغول کار،
 ائدر جمع آذوقه سین ایش گونو
 که، بیر استراحت ائده قیش گونو.
 منیم تک هائی عاجز و ناتوان،
 اولوب عمرو مون نوبهاری خزان،
 یاتیب غفلته، یوخلادیم قیش گونو،
 الیمدن نه گلسمین بو دورد — بش گونو؟
 یئتیردیم عزیز عمرو انجامه من،
 محاسن سفیدم، سیه نامه من.
 نئجه قاره ریشیم که، اولدو سفید،
 سیه نامه دن اولمارام نا امید.
 اگر کم دگیل بیر کناهیمن منیم،
 اولور کارگر بیر کون آهیمن منیم.
 که، چوخ قلبه تاثیر ائدیر آه پیر،
 دگیر چون نشانه کمان ایله تیر.
 شکوهی قالب، کئندی یولداشلاری،
 باشی قالدی، یول قالدی، یولداشلاری.
 خزان وقتی شمشاد و سرو چمن،
 گل و لاله و ارغوان و سمن.
 اگر چه اولور جمله بی بار و برگ،
 چمنده اولور ظاهر آثار مرگ.
 گلیر سال آینده فصل بهار،
 یئتر موسم لطف پروردگار.
 خدای جوان لطف لاریبدن،
 دوباره کرمخانه غیبدن.
 وئریر گلشنه خلعت رنگ — رنگ،
 اولور شاهدان چمن شوخ و شنگ.
 گییه ر خلعت سبز شمشاد و سرو،
 ثناخان اولور عندلیب و تذرو.
 اگر کئتسه تحلیله جسمیم منیم،
 پوزولماز بو دفتردن اسمیم منیم.
 ئوزو وئردیگین آلسا، بیر غم دگیل،

آلان کیمسه نین قدرینی کم دگیل.
 ثوزو وئردیگین آلاماز الا لئیم.
 آلیر، وجهی وار اول خدای کریم.
 آلیر دانه' سمنلی تر وئزیر.
 آلیر قطره' دری سوعر وئزیر.
 ازل گون گلنده بو دنیایه من.
 ئوزومنن گتیردیم نه سرمایه من؟
 نه لر وئردی لطف کرمدیر عطا.
 عطادن ال اوزمک خطادیر، خطا.
 بو گون سنده دیر خیر، شر منده دیر.
 شکوهی الی بوشدو، شرمنده دیر.
 اگر خاک اولا نسبت اولیاء،
 زر ائیلر او تورپاغی چون کیمیا.
 اولور سبز تخم مرادیم منیم.
 بودور حاصل اعتقادیم منیم.

منظومه لر

عقل ایله عشقین دئییشمه سی

بو نقلی حکیم قصه پرداز،
 بو طرزله ائيله ییبیدیر او ساز.
 اول وار ایدی جهاندا بیر شاه،
 خورشید کلاه، آسمان جاه.
 اوصافی حمیده، ذاتی مملوح،
 مشهور جهانیان، آدی روح.
 امر عالمینه امیر عالی،
 هم غیب ممالکینده والی.
 اول پادشاه، غرض، خداوند،
 ائتمیشدی عطیه ایکی فرزند.
 مشهور بنام عقل ایلن عشق،
 هر فنده، هر هنرده پر مشق.
 عقل آدلیسی با کمال ودانا،

آثار سعادت او ندا پیدا.
 عشق آدلیسی شوخ مه شمایل،
 اما که، بیر آز جنونه مایل.
 عقل اهل کماله اولدو طالب،
 هر عالم و فاضله مصاحب.
 عشق اولدو حریص جام و باده،
 هم صحبت گلرخان ساده.
 روح عقلمده گوردو کوشش و جهد،
 ئوز ملکینه ائیلده دی ولیعهد.
 چون عقله معاون اولدو بختی،
 وئردی اونا روح تاج و تختی.
 باشه قویوب عقل تاج شاهی،
 محکوم یحکم ماه و ماهی.
 عقل اولدو جهاندا صاحب الامر
 عشق اولدو حریف دائم الخمر.
 بیر گوشه ده قالدی عشق سرمست،
 بی عرضه و عاجز و تهیدست
 هر شام و سحر حریف اوباش،
 بیکاره و هرزه گردو قلاش.
 چون عقل اونو گوردی مایه ننگ،
 مامور قیلیب بیر — ایکی سرهنگ،
 تا ئولدوره لر ازنو نهانی،
 آفاقدن ایتسین آدی — سانی.
 چون عشق بو ایشدن اولدو آگاه،
 تغییر لباس قیلدی ناگاه.
 بیر نصف شب اولدو سر سواری،
 بیر نئچه غلامین فراری.
 بیچاره توتوب ره بیابان،
 چوخ منزلی طی ائدیب شتابان —
 سرحد دیار عقلی کئچدی.
 ارمن صفحاتینه یئتیشدی.
 هم بر طرف اولدو احتیاطی،
 هم قلمینین اولدو انبساطی.
 اول والی ملک ارمنستان
 بیر شخص ایدی چوخ نجیب دوران.

بو واقعه نئی ائشیتندی والی،
 امر ائتدی اعاضم و اعالی،
 پس ائتدیلر پیشواز عشقی،
 بس خرم و سرفراز عشقی،
 عشق اولدو مدام انیس والی،
 هم صحبت و همجلیس والی،
 چون والیه کرد گار عطیه،
 ائتمیشدی وجیهه بیر صبیّه،
 مستوره خاندان عصمت،
 محبوب قلوب آدی محبت،
 اول بانوی گلرخ سیمینبر،
 شهزادهیه همدم اولدو همسر،
 چون والیه عشق اولدو داماد،
 بو امردن عالم اولدو دلشاد،
 بیر نئجه زمان که، کئچدی دوران،
 ناگاه چنانچه رسم الآن
 اول والیه اسلی سرسری مرگ،
 اشجار حیاتین ائتدی بیبرگ،
 چون رحمت حقه یشتی والی،
 قالدی غرض عشقه ملک و مالی،
 عشق اولدو اونون یئرینده سلطان،
 سلطان دیار ارمنستان،
 عشق اولدو مصاحب محبت،
 بیر طرفه ثمر وئریب او وصلت،
 خلاق جهان ائلیب کرامت،
 بیر دختر خوب و ماه صورت،
 بیر در یگانه، مایه ناز،
 مشهور بنام حسن طناز،
 بیر سینه سی صبح، طلعت بدر،
 بیر زلف سیاهی نیته القدر،
 جاندیر یوزی بو جهان ایچینده،
 بینی بیر الفی «جان» ایچینده،
 زلف و رخی طرفه راغیلن باغ،
 اول باغ جنان، بو عنبرین زاغ،
 وه - وه، نه گوزل چکیبدی نقاش،

بو صورته قاره گوز، قره قاش ...
 جان آلمانغا قاش و گوز قراسی
 نه وسمه، نه سرمه، ئوز قراسی.
 وار ظلمت ایچینده آب حیوان،
 مشهور غلط، بزرگ بهتان.
 بو جبهه و غبغب و بتاگوش،
 دریاچه نور بو لب و نوش.
 اما بو طرفدن عقل دانا
 عقل ائتدی بحکم شرع غرا.
 ئوز دخترعم بیر گرامی،
 محبوب نجیبه نفس نامی.
 منکوههسی اولدو اول دلارام،
 اولدو او نجیبه دن سر انجام.
 زیبا پسری وجوهی خوشگل،
 شکر ائتدیلله، قویدولار آدین دل.
 گه ریش سفید، گاه دایه،
 تا حد بلوغ پایه — پایه.
 گاه ائیلهدی تربیت مدرس،
 تا اولدو بیر آفتاب مجلس.
 هر علم و عملده قابل اولدو،
 هر فضل و هنرده کامل اولدو.
 بیر گون دل، او حکمران والا،
 بیر مجلس خاص ائدیپ مهیا،
 اوچ محرمین ایسته ییب او بزمه،
 اونلار نظر و خیال و نغمه،
 محبتلر ائدیپ او اوچ مصاحب،
 شاهزاده حضورینه مناسب.
 گاهی نظر ائتدیگین دئیهردی،
 گاه نغمه ائشیتدیگین دئیهردی.
 هر طور مقوله دن کلامی،
 هر شوخلن اولدو ذکر نامی.
 توصیف جمال حسن رعنا
 بالآخره اولدو مجلس آرا.
 ائتدی بیری قاشیلن گوزون وصف،
 ائتدی بیری زلفیلن یوزون وصف.

تا اولدو او نغمه خوش الحان
وصفینده بو نو عیلن غزلخوان:

غزل

ای مظهر قدرت الهی،
وی گوهر تاج پادشاهی.

گوستر یوزووی، بیر ائیله مجنون،
سئل چولمره شیخ خانگاهی.

گور قانلو گوزوم یاشین یوزومده،
درد دلیمین بودور گواهی.

گور بیر گونو قاره وار سنیم تک،
سنسیر فلکین نه مهر و ماهی؟

ترك وطن ائیلهدیم، چیخارمیش
محرالره عشق شاهراهی.

بو عاشقین ئولدوررسن، ئولدور،
اما، ده گوروم، ندیر گناهی؟

فکری بودور عاقبت، شکوهی
هجرینده تخلص ائتسین آهی.

* * *

ذکر اولدو نگار مه شمایل،
شاهزاده ندیده اولدو مایل،
چون بو غزل اولدو در گوشه،

بالمره داغیلدی فکر و هوشی،
 بیر نئجه گون اولدی بیخور و خواب،
 بیطاق و بیقرار و بیتاب.
 ائتدی ینه اوچ رفیقین احضار،
 هم اونلارآ دردین ائتدی ایضاح:
 — آیا، بودو رسم مهربانلیق،
 یا من سیزه نئيله دیم یامانلیق؟
 بو جورو جفا ندیر که، ائتدیز،
 سالدیز منی بیر بلایه، گئتدیز؟
 توصیف جمال حسنی سرکش
 بو جانیمه سالدی یاخشی آتش.
 آخر ئولورم بو دردایلن من،
 خون دل و روی زردیلن من.
 تدبیر ندیر بو آه و زاره؟
 سیزدن اولور اولسا درده چاره،
 ائتدی رفقای محرم دل،
 اندیشه 'چاره' غم دل.
 هر چند مقوله اولدو بسیار،
 تدبیری بو اولدو آخر کار:
 — تمهید بو درد جانگدازه،
 آلماق گرک عقلدن اجازه.
 بیر سیر شکار ائدک، بهانه،
 وصل رخ حسن دلستانه.
 ازبسکه خیال چوخ هنرور،
 دانا ایدی، زیرگ و سخنور.
 گوندردیله بارگاه عقله،
 بلکه وئره تمثیت بو نقله،
 چون اولدو خیال بوسه گاهی،
 درگاه جلال پادشاهی.
 عرض ائینه دی، ای بنند افسر،
 جارو کش درگهون سگندر.
 عالم سنه بارگاه فیروز،
 خورشید قاپوندا مشعل افروز.
 مبرزاً نظر اول طبیب کاشی،
 لقمان جهان حکیمباشی.

شاهزاده ده اول مسیح انفاس،
 بیر جزئی تخسر ائیلر احساس.
 تغییر هوا دئیهر، علاجی،
 وار سیر و شکاره احتیاجی.
 شهزادهیه وئرسه شاه اجازه،
 دنیایه وئرب حیات تازه.
 بیر نئجه گون ائیلسه اگر گشت،
 سیر چمن و تفرج دشت.
 اول جزئی نقاهتی اولور رفع،
 ظلام بلای و هم اولور دفع.
 القصه، خیال تاپدی رخصت،
 شهزادهیه قیرخ گون آلدی مهلت.
 تا اینکه بحکم شاهزاده،
 کوچ ائندی سواره و پیاده.
 جمع خدم و حشم مجلل،
 آتلاندی مسلح و مکمل.
 یاران مصاحب دل آگاه،
 شهزادهیه همرباب و همراه.
 قطع اولدو معابر و مراحل،
 طی اولدو مسالک و منازل.
 سرحد دیار ارمنستان.
 تا اینکه او دم اولوب نمایان.
 اردوی جلال بیر چمنده،
 بیر مرتع سنبل و سمنده.
 با دبدبه و شکوه اقبال.
 القصه، ائدیپ نزول اجلال.
 پس اولدو مصاحبان دلریش
 آراسته لباس درویش.
 اندام برهنه، زلف مرغول،
 بیر پوست پلنگ و شاخ و گشکول.
 همره قیلیب اوچ رفیق جانی،
 شاهزادهنی، خلقدن نهانی.
 یول باشلادیلار قلندرانه،
 بیر نئجه گون اولدولار روانه.
 چون اولدو سراغ حسن مشهور،

بیر باغ وصال ایچینده مذکور.
 چون باغ وصال اولوب نمایان.
 اما نئجه باغ، باغ رضوان.
 بیر باغ مزین و منظم،
 اشجار شمار سبز و خرم.
 بیر «سوره» حمددور» مسجل،
 هر طرفده بیر قنات جدول.
 بیر بزمی باغ، شاهدی گل،
 اول بزمده همقرین بلبل.
 هر عقد شکوفه بیر جواهر،
 کیم، خازن قدرت ائندی ظاهر.
 بیر شده» لعلدیر شقایق،
 تاج سر پادشاهه لایق.
 بیر باغ بسان باغ مینو،
 حوری کیمی اوندا حسن بانو —
 الوان گئینیب بزهردی باغی،
 مهوشملریلن گزهردی باغی.
 چون باغه یئتیشدی شاهزاده،
 دروازه» باغ دلگشاده.
 امر ائیلهدی نغمه» خوش آواز،
 بیر یاخشی قصیده ائندی آغاز.
 چون حسن ائشیتندی بیر خوش الحان،
 اونلاره طرف اولوب خرامان.
 گلدی در باغ باصفایه،
 تا ائیلهیه گوش او خوش صدایه.
 گوردو نئچه بیر غریب درویش،
 اما بیری بیر نجیب درویش.
 هر چند گئیبدی کسوت فقر،
 ظاهرده یوزونده دولت و وقر.
 آثار نجابتی هویدا،
 شاهزاده» لیک عارضینده پیدا.
 گورجک او جوانی بی تأمل،
 اول شوخ تعارف ائندی بیر گل.
 چون حسن — او آفتاب آفاق،
 شاهزادهیه تا که، ائندی اشراق.

توتدو اونو سطوت جلالی
تأثیر تجلی جمالی.
بالمره وجودی توتدو آتش،
بیچاره ییخیلدی ائیلهدی غش،
رنگی سارالیب، دوشوب نفسدن،
ایستر چیخا مرغ جان قفسدن،
شاهزاده‌نی نغمه' خوش آهنگ،
بیر باغرینا باسدی، اولدو دلتنگ،
گاهی نظر ائتدی اشک جاری،
گاه ائتدی خیال بیقراری.
چون گوردو بو حالی اول پریوش،
ئوز زلفی کیمی اولوب مشوش،
بیر ائیلهدی لطف لعل نوشی،
اونلاره ائدیب شکر فروشی:
— چوخ ائیلمه‌یین بو قدر تشویش،
تئز یاخشیی اولور بو شاه درویش،
بیجا یئره ائتمه‌یین تأسف،
اعضاسینا جان ائدر تصرف.
هر چند بو بیر یامان مرض‌دیر،
هر نه دئییه لر بوتون غرض‌دیر،
ائتسه، ائده‌جک بو درده درمان،
البتہ، اوجاق شیخ صنعان.
قبرین آپارین طواف قیلسین،
بیر نئجه گون اتکاف قیلسین،
یا اینکه کشیش اوچ کلیسا،
تأثیر نفسده بیر مسیح.
هر جان اوله ائیلر اول هنرمند،
ابریشم هفت رنگیلن بند،
یا قاره کشیشین ئوز دعاسی،
هر بیر مرضین اودور دواسی،
پس گلدی حضوره دایه سی ناز،
عرض ائیلهدی، ای نگار طناز!
سن گاه حیاده بیر دلارام،
بونلار بیر — ایکی گدای بدنام،
سن شاه عزیز و شاهزاده،

بونلار هامی مست بنگ و باده.
 بالله سنه ای نگار گلرنگ.
 بونلار ایلله صحبت عاردير، ننگ.
 حسن ائيله دی چون رجوع منزل،
 درگاهده قالدی بینوا دل،
 بیر گوزلرین آچدی اول بلاکش،
 گوردو دخی یوخلور اول پریش،
 بیر نوع ایلله گلدی آه و زاره
 کیم، داغ ایلله داش گلدی زاره.
 آغلار گوزو ابر، آهی بیر برق،
 سیلاب سرشکینه جهان غرق.
 وئرمیشدی اونا گلی که، دلدار،
 هر دم که، باخیب گله دئییب زار؛

غزل

دلدار الینده اولسا هر گل،
 گللردن اولور او بختور گل.

گلزار ندیر بو عارضین نک،
 نه آل، نه تازه دیر، نه تر گل.

پروانه یه، بلبله جمالین
 هر شام چراغ، هر سحر گل.

آئینده بیر گون امتحانا
 گل گور نه شکوهیلن گولر گل.

زلف رخووی سالیخ خیاله
 هر سنبله کیم، اثر دگر گل.

گل لر منی محو ائدر یوزوندن
 بیر عاریه رنگ آلیب مگر گل.

خوناب سرشکین ای شکوهی!
بو یئر یوزون ائلتدی سربسر گل.

شاهزاده خلاصه ووردو چادر،
اول در گهه اوللو بیر مجاور.

* * *

بالین اونا سنگ، مسندی پوست،
هر شام و صباح ذکرى «یا دوست!».
نا گاه رقیب نام رهدار،
بو واقعه دن اولوب خبردار.
پایتخته ئوزون سالیب او بد خواه،
اول خسرو عشقى ائلتدی آگاه.
کیم عقل دیارینین سپاهی،
ایستر توتا ملک پادشاهی.
ائتمیش سپه اداره دل
الیوم فلان چمنده منزل.
بیر نچه علی الخصوص جاسوس،
درویش لباسی ایله ملبوس،
اول باغ وصاله بیر نچه وقت،
ایستر تاپا یول او قوم بدبخت.
تا ائیلده لر اسیر حسنی،
بیر فن ایله دستگیر حسنی.
وورسونلا، خدا نکرده بیررنگ،
بسدور بیزه حشر اولونجا بو ننگ.
اوقاتینی عشقین ائیلده دی تلخ،
آز قالدی که، عمرون ائیلده سین سلخ.
حکم ائیلده دی غیرت آدلی سردار،
بیر فوج سپاهیلن او خونخوار،
اول لشکره تئز ئوزون یئتیرسین،
شاهزاده دلین باشین گتیرسین.
هم مملکتین چاپیب داغیتسین،
عقلی توتوب ئوللوروب قایتسین.

مهر آدلی غلام حسن خاتون
 بیر زیرگ دهر، چون فلاتون.
 تاپمیشدی حضور شهریار،
 هم اوردا واریمیش ئوزگه کاری.
 بو قهر و غضبدن اولدو آگاه،
 تجلیل تمامیلن شبانگاه.
 یئتدی در گلشن وصاله،
 بو مطلبی آندیریب خیاله.
 شاهزاده چو آگه اولدو، تسلیم –
 ائتدی او غلامه چوخ زروسیم.
 اول کوی بلادن اضطراری
 مین خوف ایله اولدولار فراری.
 اوردویا یئتیشدی شاهزاده،
 کوچ ائتمه گی ایله ییب اراده،
 چون لشگر خصم غیر محدود.
 ئوز قومونو گوردو جزء محدود.
 چون اختر سعد اولدو راجع،
 بیت الشرفینده اولدو واقع.
 تعجیل ایله غیرت وفادار،
 جمعیتی بیر سپاه جرار.
 سرحد دیار عشقی کئچلدی.
 شاهزاده دوشن یره یئتیشدی.
 مطلب اونا واضح اولدو کاشف.
 تعجیلی فرار ائدیپ مخالف.
 حکم ائیلهدی لشگر تطاول،
 سالدی او دیاره بیر چپاول.
 پامال مسالك و مراتع.
 تاراج مساکن و مزارع.
 اول قوم کسیمی و تلاشی،
 بیحد غنایم و معاشی.
 چون هر یثری قتل و غارت ائتدی،
 سرداری کئری قاییتدی، گئتدی.
 چکدی دل عشق شعله کین،
 فی الجملة بو قصه وئردی تمکین.
 عقله بو قضیه نی کماهی،

عرض ائيله‌دى عرشه چيخىد آهى.
 حکم ائيله‌دى سروران لشکر،
 افواج عساكر مظفر.
 اولسون هامى حاضر و مهيا،
 آماده انتقام اعدا.
 عهد ائيله‌دى راحت ائتمرم خواب!
 دلشاد اولونجا ايچمه‌رم آب!
 تا وورماسام اود چو خار و خاشاک،
 اول عشق ديارى يانماسين پاك.
 صبر آدلى وزير با کمالى،
 بير اهل وقار کهنه سالى.
 بير تجربه کار، با ديانت،
 بير صاحب حلم و استقامت،
 عرض ائتدى او دم که، اى خداوند!
 شاهنشاه عادل و خردمند!
 الحال که، لشکر خزاني،
 يغمايه وئريبدى گلستانى.
 شمشاد و چنار باغ بيبرگ،
 اطفال چمنده حالت مرگ.
 دى قيلدى مزاج عالمى سرد،
 اوراق جهانى سبز ايکن زرد.
 شايسته بو فصله مجلس گرم،
 همصحبت خاص، پوششى نرم،
 عالم هامى گرم بزمه طالب،
 سيز عرصه گرم رزمه طالب.
 اول صاحب هوش و عقل و فرهنگ،
 تعجيل ايله هيچ ائيله‌مز جنگ.
 بو رزمى قويون بناره قالسين،
 خوش ساعت روزگار قالسین.
 بيلدى غرض اول فلک جلال،
 بو مصلحتى صلاح دولت.
 امر ائتلى وزيره و اميره،
 مستوفيه، مشرف و دبیره.
 آتلى و پياده جمله لشکر
 با موجب ثبت وضبط دفتر.

سلطان چمنینده اول شور،
 حاضر گرک اولسا دور تا دور.
 شهنزاده دل اول بلاکش دهر
 هجران یئیب – ایچدیگین ائدیپ زهر.
 گوزلر دولو قان ایلن پیاله،
 باغیندا هزار داغ لاله.
 اندیشه' چشم مست دلدار
 بیچاره نی ائیله میشدی بیمار.
 دلدار دن ئوزگه یوخلو فکری،
 بو طرفه غزل اولوبلو ذکر:

غزل

نه سنده بو قدر عتاب اولایدی،
 نه منده بو اضطراب اولایدی.

ای کاش، اولایدی ثبت دردی،
 هر قصه سی بیر کتاب اولایدی.

ای کاش نه بو گونه دوشیدیم،
 نه عمرومه بو حساب اولایدی.

ای کاش او قدر آغلاییدیم،
 بلکه، بو جهان خراب اولایدی.

رؤیاده جمالوی گورئیدیم،
 بیر لحظه گوزومده خواب اولایدی.

بو درد فراقووه دوزئیدیم،
 بیر ذره جه منده تاب اولایدی.

خورشید پرست او نور شکوهی،
رویین کیمی آفتاب اولایدی.

* * *

درد و غم ایله اولوب او مهجور،
بالآخره بستری و رنجور.
بیر مجلس مجمع الاطبا.
آراسته ائيله ییب احبا.
اول مجلس بندگان عالی.
اول خسرو عقلی ائندی حالی.
شاهزاده دلین حکیمباشی،
بیلدی مرضی ندنی ناشی.
پس حکم ائدیب اول طیب حاذق،
بیر چاره مزاجینه موافق.
نه گاو زبان و نه سه پستان،
بیر کام زبان و سیب و پستان.
فوش لب حسن دور علاجی،
وار باغ وصاله احتیاجی.
درماندی بونا نه سنبل طیب،
بیر سنبل بوستان تحبیب.
القمه بو غصه نی کما کان.
چون آنلادی پادشاه دوران.
هم باعث ازدیاد محنت،
جنگ عزمینه هم مزید علت.
چون اولتو بهار عالم آرا،
آرایش دشت و باغ و محرا.
سلطان بهار، او شاه قادر،
قوروردو چمنده سبز چادر.
هم لشکر سبزه و سه برکه
محرایه ییغیشدی جرکه — جرکه.
با خودوزره یل صنوبر،
آراسته ائيله ییب سرو بر.
گلزاریده غنچه دن گل تر

آلدی الینه عمود ششپړ.
 معلوم چمنده چون عساكر،
 اول وقت معين اولنو حاضر.
 آتلاندی او پادشاه جم جاه،
 بسخانه و پیشخانه همراه.
 بیر شوکتیلن که، چشم بد دورا
 ائتدی حرکت سپاه منصور.
 شهزاده دل، اول جوان رنجور،
 همراه حضور باهر النور.
 اوردوی جلال عقل کامل.
 بر دامن دشت قیللی منزل.
 اما بو طرفدن عشق شاهی
 فهم ائتدی بو قصه نی کماهی،
 ائتدی هامی لشکرین فراهم،
 کوچ ائتدی مجلل و منظم.
 افراج پیاده و سواره
 بیحد و حساب، چون ستاره.
 اولنو قیزی حسن مهر کابی.
 همراه کوتوردو آفتابی.
 چون حد مقابله یئتیشدی،
 بیر قابل جنگ یئرده دوشدی.
 اول گیجه عقل او شاه دانا
 آراسته قیللی بزم شورا.
 جمع اولنو دلاوران لشکر،
 صاحب هنر و سران لشکر.
 چوخ صحبت صلح و جنگ کئچدی.
 ذکر غم و عار و ننگ کئچدی.
 ثبت اولنو بحکم عقل نامه.
 مجلس دخی یئتدی اختتامه.
 اول نامه نی پادشاه عشقه،
 کوندر دیله بارگاه عشقه.
 آچدی اوخودو حکیم باهوش،
 وئردی اونا عشق هوشیلن گوش.
 دیباچه نامه نام معبود،
 خلاق و کریم و حی و موجود.

ئوز قەدرتەن ئائىلىيەن نەمەيان،
 اوضاع جەھانە عقل حیران.
 بىر جام جەھان نەمادە جەمشید.
 بىر ذرە باصفادە خورشید.
 بىر دانەدە مەد ھزار سەنبەل،
 بىر تەخمەدە بىرگە و شاخە و گل.
 اول یارادان وجود عقلی،
 آفاقە خبر و ئرن بو نعلی.
 پس نور رسول حق منم، من.
 پس اول ماخلاق منم، من.
 و صفیمدە بویوردو ایزد پاک:
 «لولاک لماخلق تل» افلاک.
 انسان مەیلەن اولور مەظم،
 من ائتمیشم عالمی منظم.
 ھەر اھل رشادە ھادییم من.
 ھەر پەشە نەن اوستادییم من.
 طراح جەھان، مەھندس شەھەر،
 نقاش نگارخانە دەر.
 ھەر کاملە فیض مطلق من،
 آئینە طلعت حق من.
 ھەر کیمسەنە ھە من اولموشام یار،
 بىر کارە یئتیبدی آخر کار.
 مەندن او کسین کە، یوخ نصیبی،
 ئوز کەشورینەن اولور غریبی.
 مەنسیر نەجە شەھ و شەھزادە،
 ئوز مەملەکتین و ئریبدی بادە.
 مروان ھەمەردن قیاس سەن،
 مەستەصم زاردن قیاس سەن.
 ائتسم بو قدر واریمدی امکان.
 سەلطانى گدا، گدانى سەلطان.
 نادر کە، آتاسی پوستان دوز
 ائتدیم اونو پادشاه فیروز.
 سەندن نە یئتر بجز مرارت،
 باشدان ایاغا ایشمین شرارت.
 اولموش بیری ئوز ائویندە خەندان

احمق سن اونون غمینده گریان.
 ائیلر بیر نازیلن شکر خواب.
 سن هر گئجه صبح اولونجا بیتاب.
 سالماز بیر کیم، سنی خیاله.
 ائیلرسن اونون غمینده ناله.
 گلزاریده یار خاریلن گل.
 بی حاصل ایمیش فغان بلبل.
 هجراندا ئولوب چوخ عاشق زار.
 معشوقی اولوب نصیب اغیار.
 یوز محنت اولور بیر عاشقه توش.
 معشوقی رقیب ایله هم آغوش.
 بیر ذرده یوخ حفاظ سنده.
 یوخ بیر سر مو لحاظ سنده.
 شیرین گه، هزار ناز ائوردی.
 خسرو اونا یوز نیاز ائوردی.
 فرهاد اونا اولسون عاشق زار.
 ائيله بو ایشین نه نسبتی وار.
 بیچاره نی بینوا و بیبرگ
 بیجا یثره ائتمه دین جوانمرگ؟
 هانسون دئیم، اولمادی زلیخا
 عشق رخ یوسف ایله رسوا؟
 یا ائتمه دی بیر نگار ترسا
 صنعانی مجاور کلیسا؟
 سالدی اودا خرقة سین او گمراه.
 قرآنی دئیم، «نعوذ بالله».
 یا ائتمه دی طرف دشتی گلگون
 لیلی غمی ایله اشک مجنون؟
 نه خمس و زکات و دین اسلام.
 نه صوم و صلات و حج و احرام.
 نه مشهدی سن، نه کربلائی
 بیر فاسق و فاجرو هوائی.
 بیر رنلو گناهکار و خاطی.
 بیر زانی و روسیاه و لاتی.
 «همکاسه» لوطیان سرمست.
 هر شام خمار و هر سحر مست».

عالم هامی دل کباب سندن،
 چوخ ائولر اولو خراب سندن.
 چوخ دولت خاندانی احداد،
 چوخ چشمه و باغ وقف اولاد.
 چوخ حاصل کوشش و اب وام،
 اوضاع تجمل و تعنم،
 اندوخته هزار ساله
 بیر ناخلفه اولور حواله.
 بیر دمه او خاندان عالی
 پامال گروه لایالی.
 بیر لحظه ده صرف جام باده،
 حق القلم نگار ساده.
 «بالآخره لات و لوت و عربان
 مشهور بر عارف غزلخوان».
 مین شعر و غزل ائدیبدیر ازبر،
 هر فردی نه بیر محرك سر،
 شایسته دگیل سنه ستیزه،
 گئت، باشووی سورتمه تیغ تیزه.
 دیوانه کیمی قیزیلدی عینین،
 قان ایله مگر دولوبد و بئینین؟
 مجنون مجازه کثرت دم
 تولید جنون ائدر مسلم.
 آخر بیزی خاک روس، یا روم
 بیر خارجه ملت ایچره محروم.
 وئر پندیمه گوش، اولما بیهوش،
 گل، ئوپ الیمی، ایاغیما دوش.
 یوخسا دوشه سن یامان بلایه،
 آخردا کچر باشین جیدایه.
 چون نامه اوخوندو، خسرو عشق،
 پس ایستهدی پیر مرد پر مشق.
 یازدیردی بسان در صافی،
 اول نامه یه بیر جواب کافی.
 چون یئتدی جواب نامه عقله،
 حضار ایله گوش ائدیپ بو نقله،
 «آغاز سخن بنام یزدان،

رحمن و رحیم، حی سبحان.»
 ملکینده زهی خدای قادر،
 مه لیلی و شب، سیاه چادر،
 بیر قیس دیر آفتاب رخشان،
 صحرای محبتینده عریان،
 گورگج حدیث «کنت کنزی»،
 وار شان جلالیتینده رمزی،
 «احلبت» بویوردو ایزد پاک،
 تا سرینی بیلمسین اهل ادراک،
 اول حب که، عایت جهانگیر،
 محبوب خدای انس و جانگیر،
 اول حب مقام اولینم،
 نه بلکه، غلام کمترینم،
 آرایش باغ روزگارم،
 گلزار جهانده بیر بهارم،
 هر بیر باشا دوشمسهیدی بیر شور،
 اولمازدی بو کارخانه معمور،
 مضمون کلام عارف روم،
 بو باره ده مشنویده مرقوم:
 «هر داغ برخ کشد سیاهی،
 تا بوسدش عارض چوماهی.»
 من خلقه صداقتیمده خلص،
 صاف اولماغی قلبیمین مشخص،
 نه مهر و وفای یاره مسرور،
 محض عین رضای دوست منظور،
 محض اهل صداقتم غرض یوخ،
 قلبیمده سنین کیمی مرض یوخ!
 من من دگیلم، اودور سراپا،
 «من» لفظ بیر اسم بنی مسمی،
 اول دم که، منه گتیودی ایمان،
 صنعانی من ائیلهدیم مسلمان،
 تزویر و ریایه ووردوم آتش،
 ائتدیم اونو صاف و پاک و بیغش،
 زر بوته ده یاندی خالص اولدو،
 نار ایچره خلیل شاخص اولدو.

نارایله گلیم اولور معزز،
 وار آتش ایچون علو مرکز،
 ای شیخ، بو کنج بوریا،
 یاندر سنی تاری، بوریا،
 فرهادی بیر اوستادکامل
 ائتدیم اونو خسروه مقابل،
 مفلوک عجوز ایکن زلیخا،
 من ائلمه‌دیم جوان رعنا؟
 مجنونه لوای شهریار،
 من وئرمه میشم بو اشتیاری؟
 اولدو نئچه گون اگر چه نادر،
 مین رنج ایله پادشاه قادر،
 ئولدوردولر اول سیاه بختی،
 باخ گور کیمه قالدی تاج و تختی؟
 من بنده نه زانی‌یم، نه لاتی،
 واردير اوزانین بو احتیاطی،
 نفس ئوز حرمین قویار او بانو
 گه پشت زمینه، گاه زانو،
 بیر موسی دشت ایمنم من،
 بیر یوسف پاکدامنم من،
 قربانی کعبه و فایم،
 نه، بلکه حسین کربلایم،
 چوخ حاجی صاحب اعتباری،
 معروف جهان بزرگواری،
 چوخ صاحب هوش و اهل مدرک،
 دانا و رویه کار و زیرک،
 هر بیر بلدین تجارتیندن
 آگاهدیر ئوز مهارتیندن،
 هر نوع قضیه دن خبردار،
 لندندن، علیه دن خبردار،
 صرف اودسا، برات تظلیس،
 نقل ائتمگه خلقه بیر مدرس،
 صراف حساب فرع در فرع،
 حراف مقام حیلہ شرع،
 ظلامه — مدام حیلہ آموز.

حکامه — همیشه رشوه اندوز.
 مفتی لره لایق مراتب،
 مطیع و وظیفه مناصب.
 بیر باغی ائدر تقاض ایلمه ضبط،
 بیر چشمه تی اختصاص ایلمه ضبط.
 یا محکمه لوده وار سئوالی،
 یا حاکم ائوینده قیل و قالی.
 سیم و زر بی شمار ائدیر جمع،
 سرمایه اعتبار ائدیر جمع.
 ناگاه اجل یئتر، او ظالم،
 بیچاره هنوز غبر عالم.
 بیر وئرمز امان او بیمرات!
 کونئونده قالیر هزار حسرت،
 اول دم بیغیشیر عزا توتانلار،
 قلبا گولوب، اوزده آغلایانلار.
 آش و پلوون نه قرب و قدری،
 دنیانی توتار برنج مدری.
 ملتده هزار گونه خوانلار،
 کیملر، او کناردن باخانلار.
 گئندی ئوزو سینده سینده مین داغ،
 قالدی کیمه کند و چشمه و باغ.
 تاراجه گئدر او ملک و مالی،
 تحصیل حرام، یا حلالی.
 هر یئرده گمان کئچر زر و سیم،
 میدانه چیخاردی اهل تقسیم.
 موجود اولار، خواه غیر موجود،
 معدود اولار، خواه غیر معدود.
 بیر ئلئو حلال عالم شرع،
 بیر ده یکی مال حاکم شهر.
 هر مسئله دان ایچون نصیبی،
 هر شعبده باز ایچون کسبیبی،
 قدر عنایه خرج اجلاس،
 وجه و کلایه رفع افلاس..
 از بس که، سالیو جهانه افساد،
 قبرینه یئرینده داماد.

خاتون جمیله سی سرانجام،
 بیر شوخه کفیل خرج حمام.
 بیر لحظه ده خانمائی بر باد
 بو فردی نه خوش دئییب بیر اوستاد:
 «دانی که، چه کرد اشرف خر،
 او مظلمه برد، دیگری زر.»
 وئرمه منه پند سودمندی،
 گئت وئر ئوزوووه بو نوع پندی.
 عالم بیلمی من نئجه دلیرم،
 بیر گوز لری قانلی نره شیرم.
 من حاضرم الله تیغ بران،
 سن گل، بو منم، بو باش، بو میدان!
 باشندان کئچرم که، پاکبازم،
 نصب اولسا جیدایه سرفرازم.
 یکساندی حیات ایله مماتیم،
 ایله دخی مرگدن نه باکیم؟!
 چون عقلده یوخدو غیرت و ننگ،
 باعث اولور عاقل ائیلمز جنگ.
 احمق، سن ائدینجه مکر و تدبیر،
 من تاختووی ائیلرم سرازیر!
 بو جنگ و جداله اولما مایل،
 ائت تیغووی بوینووا حمایل!
 گل قاپوما، کئچ عدا وتیملن،
 بیر قسمت آپار سخاوتیملن.
 من رزمده شیر جانستانم،
 هم بزمده شاه مهربانم.
 میدان بلاده صاحب رخس،
 اورنگ صفاده مملکت بخش.
 القصه، سحر چو اولدو رخشان،
 خورشید چو یکه تاز میدان.
 چون رخس سپهره اولدو راکب،
 گیزلندی جماعت کواکب.
 عشق اول صف دشمنه برابر،
 بیر نظمده ائتدی عرض لشگر.
 بیر تلمده دوردو حسن رعنا،

تا ائيلهيه دشمنه تماشا.
 سر سلسله کاکل معبر،
 سردار عساكره مظفر.
 هر ايکي طرفده زلف، پرخم،
 اهل قره داغدن منظم.
 بير دسته سي فوج مخبراندور،
 بير سلسله سي بهادراندور.
 سرباز معين نگاه ياور،
 سلطان او کرشمه دلاور.
 ابروي کچ و سياه سرهنگ،
 آراسته و معصم جنگ،
 اول غمزه مست امير تومان،
 سرتيب چهار فوج مژگان.
 اول طره نساق، تل يساول،
 اول خال سياه بير قراول.
 سالار او سياه چشم خونخوار،
 اول قامت نازنين علمدار.
 خط باشي مشير، آجودان لب،
 بر کار ذخيره طوق غيب.
 بو سمتن عقل، او شاه جهجاه،
 حورشيد ضمير و آسمانجاه.
 اوضاع تدارك مجلل،
 جمعيت لشکر مکمل.
 الهام، وزير بينظيري،
 اقبال، امير قلعه گيري.
 شاهزاده دل، اول منوبر قد،
 اول قلبده قلب تک مؤيد.
 اتميش دل شاهي شاد و مسرور،
 منظور حضور باهرالنور.
 هم ميمنده خيال سردار،
 هم ميسرده نظر هوادار.
 بير طايفه پيش جنگ تزوير،
 بير فوج کمينده فکر و تدبير.
 اول شيخ ريا و رند علام،
 تقوي او جناب شيخ الاسلام.

ثبت ائيله ديلر جهاد فرمان،
 مجموع نفوسه يئندى اعلان.
 كافر اولوب عشق قيلديرير فرض،
 جمعيت مفسدين فى الارض.
 انقصه، او نغمه، سلحشور،
 غوغايه كيتردى طبل و شپپور.
 ميدانه قاباقجا كيردى قامت،
 ميداندا عيان اولوب قيامت.
 كئدى نظر، اول شجاع بيباك،
 دعواسينه شير تك غضبناك.
 رد و بدل اولدو نئجه نيزه،
 چون گرم اولوب عرصه، ستيزه.
 كشتى توتوب اول ايكي دلاور،
 اما نظر اول يل هنرور.
 بير طرفه العين ايچينده چون شير،
 رخشنده لبان برق شمشير.
 اول دم بو طرفدن عقل شامى،
 مامور بجنك ائديب سپاهى.
 بير بيره دكيب هر ايكي لشكر،
 اول عرصديه دوشدو شور محشر.
 باشلار كسيليب، توكولدو قانلار،
 چوخ قانه بلشدى پهلوانلار.
 قان توكدى زبس كه تيغ برا،
 دريائى محيطه دوئدى صحرا.
 مانند نهنگ هر دلاور،
 اول بحرده اولدى بير شناور.
 هم غلغله توتدى بو جوانى،
 هم گرد و غبار آسمانى.
 ظلمتكده ائتدى عالمى گرد،
 كرد ايچره نهفته مرد و فامرد.
 بير سمتده غمزه، دلاور،
 كه تيغ ووراردى، گاه خنجر.
 بير سمتده اول سپاه مژگان،
 اعدانى ائدردى تير باران.
 سركرده، عقل شيخ تزوير،

اول دمه ائديب بير ئوز كه تدبير.
 بير سخت مكان كريوه، كوه،
 ائتميشدى كمين گروه انبوه.
 يوز قويدو او شيخ كه گريزه،
 كه مصلحتا ائديب ستيزه.
 اول غولى كشان - كشان گتيردى،
 اول مهلكه معبره يئتيردى.
 جمعيت لشكر از كمينگاه،
 با خنجر و تيغ چيندى ناگاه.
 اول طايغه بيرمحيل غدار،
 بو طايغه بير صداقت ايثار.
 جمعيت حسن زارو نالان،
 اول ششدر ايچينده مات و حيران.
 اطرافيني توتدى اهل نيرنگ،
 لعل لب نوش اولدو دلتنگ.
 زلف اولدو شكسته و پریشان،
 بير بيره دگيب سپاه مژگان.
 هم قانه بلشدى چشم مفتون،
 هم غمره غريق لجه خون.
 تئل قالدی او كيرودار ايچينده،
 خال اولدو نهران غبار ايچينده.
 بو حالته عشق ائديب نظاره،
 بيچاره چكيلملى بير كناره.
 عرض ائتدى خدای دلنوازه،
 رحمن و رحيم و كارسازه.
 «رحم ائت منى عاجز ائتدى دشمن،
 بو فتنه يه تاب ائتمهزم من.
 بير بنده عاجزم، خدايا!
 رحم ائيله، كمكسيزم، خدايا!
 ئولم رخ لاله رنگلن من،
 باش ساخلا مارام بو ننگلن من.
 يوخ هيچ منه ره گشایش،
 آن قالدی تا پام شكست فاحش،
 يارب، تعهد ائيلرم من،
 بو چولده شكست تا پسا دشمن.

هیچ ائیلمه‌رم سیاه بختین،
 وئورم ینه عقله تاج و تختین.
 مجموع اسیری قیلام آزاد،
 احسان ایلله قلمین ائیلرم شاد.

اتمامه یئتیشمه میش کلامی،
 بو یئرده نه خوش دئییر نظامی؛
 «از دامن دشت اوج آن سنگ،
 گردی بنمود توتیا رنگ.
 از پرده انچنان غباری،
 رخساره نمود شہسواری.»
 نا گاه جنون آدلی سردار،
 جلاد غضب، دلیر خونخوار.
 آن آدلی یانینجا نوجوانی،
 بی مثل و نظیر پهلوانی.
 چون خصمه یئتیشدی، چکدی شمشیر،
 هم نعره سہمناگ چون شیر،
 هر فوجہ یئتیب او شیر غران،
 بیر حملہ ده ائتدی قانہ غلطان.
 اول لشگر خصم پرشکسته
 یوز قویدی فرارہ دسته — دسته.
 عشق ائتدی هزار شکر یزدان،
 چون اولدی بسان غنچه خندان.
 گہ چشم سیاه ائدردی قیقاج،
 مین کافری بیر خدنگہ آماج.
 گاه غمزہ الینده قانلی خنجر،
 دران و بران صدور خنجر.
 محبوس ایدی قامت خرامان،
 خوب اولدو خلاص شہان و آسان.
 تزویر و ریا ذلیل و خسته،
 بیر عالم ائوینده گیردی بسته.
 یوز محنتہ دل — او شاهزادہ
 توش اولدو او عرصہ بلادہ.
 افلاکہ یئتیشدی آہ و زاری،
 ازبس اونا یئتدی زخم کاری.
 سالدی سر زلف اونو کمندہ.

بیچاره توتولدو دوشدو بنده.
 پس ائتدی هجوم لشگر عشق،
 اول طایفه 'مظفر عشق'.
 عقله یئتیب اول فلک بساطه،
 اطرافینی ائیلده ییب احاطه.
 عقل ائیلده دی خلع سلطنتدن،
 ال چکدی تمام مملکتدن.
 تاجین اله آلدی، آچدی باشین،
 دولدوردو گوزوند قانلی یاشین.
 مین عجز ایله اولدو بوسه گاهی،
 در گاه جلال پادشاهی.
 چون رخصت پایبوس تاپدی،
 اذن شرف جلوس تاپدی،
 عشق اهلینه ائیلده ییب وفائی،
 وئردی دل زارینه صفائی.
 دلتنگ گوروب گشایش ائتدی،
 حالین سورو شوب، نوازش ائتدی.
 درگاه جلالی عشقه پس عقل،
 چوخ باج و خراج ائیلده ییب نقل.
 مجموع او نقد جنس تکمیل،
 اولدو امنای شاهه تحویل.
 باسکه و غیر سکه کافی،
 بیر نئجه کرور سیم صافی.
 صافی تمام عیار و احمر،
 بیر نئجه کرور بدره زر.
 فیروزه چو گوهر بدخشان،
 الماس و عقیق، لعل و مرجان.
 یاقوت و زمردوزبرجد،
 اکلیل و جواهرات بیحد.
 اشیای نفیسه و دفینه،
 انواع غریبه خزینه.
 حکم ائیلده دی عشق - اول شینشاه.
 جمع اولدو مقربان درگاه.
 سرکرده و سروران لشگر،
 اعیان و کلنتران کشور.

هر عالم عنده ممالك،
 هر فاضل زبده مسالك،
 حكام سواحل و بنادر،
 اول مجمع عامه اولدو حاضر.
 ثبت ائيله ديگر بير عهد نامه،
 فاش اولدو تمام خاص و عامه.
 نا فصل بفصل نئجه مطلب،
 اولدو او وثيقه ده مرتب.
 اول بو كه، نام نامى عشق،
 تجيدله اسم سامى عشق.
 اولسون يئر اوزونده زيب منبر،
 آرايش سيم و سكه زر.
 دوم بو كه، ائتسين عقل راهى،
 هر اينلده خراج پادشاهى.
 سوم زر و در و لعل و گوهر،
 هر ساله كما هو المقرر.
 چارم بو كه، اولدو عقل باهوش،
 منبعد غلام حلقه در گوش.
 هنگام ضرورت و تقاضا،
 «العبد لما لهو لمولا».
 الخاتمه، بين آل احفاد،
 بير سد سديد اولا بو بنياد.
 اولسون بو شروط عهد نامه،
 معمول جهان الى القيامه.
 چون اولدو وثيقه بس موثق،
 اوضاع زمانه تايدى رونق.
 انعام و جوائز و وظيفه،
 بذل اولدو ضعيفه و شريفه.
 عقلمى بى خصوص ائديب معزز،
 عمامه ترمه، خرقة خز.
 اما نئجه اولدو بينوا دل،
 يوز درد و بلايه مبتلا دل.
 از بس كه، يئتيدى زخم كارى،
 نه طاقتى وار، نه اختيارى،
 بيچاره اسير زلف و كاكل،

پابند دوشاخه و سلاسل.
ذکر ائندی مناسب خیالی
بو بیر غزل زبان حالی؛

غزل

گلشنده چکر منیمله ناله،
بلبل گله، من او گل جماله.

ائندی منی حشر اولونجا سرمست،
ساغی، او ازل وئرن پیاله.

انگشتنمای خلقم از بس،
بو ضعفله بنزرم هالاله.

بو ضعف وجود ایله منی درد
بیر اولمادی سالماسون خیاله.

وار قانلی گوزوم، یارالی باغیریم،
غم گلشنیم، بو گل، بو لاله!

هر یئرده مصور عکس رویین،
محرم منی عشق ائدیپ وصاله.

اطفال دالومجا دسته – دسته،
باخ شهر جنوندا بیر جلاله!

چکدیم نقدر بلا یئتیشدیم
صد شکر بو سرحد کماله.

صبر ائیله که، صبر ائدر شکوهی،
بیر چاره بو محنت و مالله!

چون خسته بو بیقراری دل،
 معلوم اولوب آه و زاری دل.
 بیر نصف شب اول نگار طناز،
 بیر نئچه یانینجا محرم راز.
 مهر آدلی قولو، وفا کنیزی،
 اول دایه سی نازکت عزیزی.
 زندانی بسان دشت ایمن.
 انوار جمالی ائتدی روشن.
 دل اولدو بو حاله مات و حیران.
 بیر ئوزگه عوالم ائتدی سیران.
 بی نطق و بیان و قیل و قالی
 چوخ اولدو جواب، چوخ سئوالی.
 اندام ضعیف و عارض زرد،
 غماز کمون، کاشف درد.
 بیگفت زبان تکلم لب،
 کشف اولدو هزار گونه مطلب
 حسن ائیلهدی چون رجوع منزل،
 قالدی نئجه آه و زار ایلن دل.
 جان گئتدی، خلاصه جسم قالدی،
 یا جسمده گئتدی، اسم قالدی.
 اول حینده صادر اولدو ناگاه
 فرمان مبارک شهنشاه.
 عود ائیله سین عقل و دل موافق،
 ئوز کشوربنه برسم سابق.
 دل جسمدن اولدو چون مرخص،
 یوز درد فراق ائدیب مشخص.
 خاک در بارگاه شاهی،
 بیچاره نین اولدو سجده گاهی.
 عرض ائیلهدی: — ای بلند اختر!
 اقطار جهان سنه مسخر.
 هر صاحب تاج و لشکر و گنج
 نسبت سنه مثل شاه شطرنج.
 ایوان جلالتهنده بهرام،

شب تابسحر قراول بام.
 هر جور و جفا که، ائتسه دوران،
 آساندی، مکر بلای هجران.
 بیر بنده، عاجز و زلیلم،
 در گاهووه یوز قویوب دخیلم.
 حکمون منی چکسه تیغ تیزه،
 قهرون منی ائتسه ریزه — زیره.
 هیهات! گئدم بو آستاندان،
 یا ال گوتورم بو داستان.
 سن مرشد راه، من مریدم،
 در گاهووا عبد زرخریدم.
 چون عشق اونو گوردو خیلی قابل،
 اخلاص اراد تینده کامل.
 ائتدی اونی بزم وحمله محرم،
 همصحبت حسن شاد و خرم.
 ترتیبه گتیردی بزم سوری
 آرسته، مجلس سروری.
 مجموع نفوس شاد و خندان،
 هر شعر و دیار اولوب چراغان،
 بو سنده نه شوق دور شکوهی؟
 بیر تازه نه ذوق دور شکوهی؟
 بیر قصهیه اولما چوخ فسونساز،
 اتمامه یئتیر برسم ایجاز.
 بو عصرده اولدو شعر باطل،
 کام عقلایه زهر قاتل.
 هر شعر اولو ذکر بزم احباب،
 احبابه اولور فسانه، خواب.
 بو مطلبی چوخدان ائیلهدیم درک،
 بالمره بو فنی ائتمیشم ترک.
 تأثیر عطار د اولدو باعث،
 یا ئوزگه موارد اولدو باعث.
 یا باشیمه دوشدو تازه بیر عشق،
 بو نقلی خیال ائیلهدی مشق.
 هر کیم سنه بیر محل ایراد
 بو شعرده تاپسا، چکمه سین داد.

بیجا یثره ائتمه‌سین هجومی،
قایتارسین او وئردیگی رسومی.

جلاله ئوگود

بو نقلی شخص صاحب عقل و تدبیر
ائدیبدیر، فی الحقیقت یاخشی تقریر.
بهار ایامی بیر گون کیم، زمانه
صفا وئرمیشدی باغ و بوسنانه.
نه عالم، باغ و صحرا سبز و خرم،
محبت عالمی تک ئوزگه عالم!
گلستان صفحه‌سینه کملک تقریر،
ائدیبدیر «کیف یحیی الارض» تحریر.
آچار نرگس عجب چشم نظاره
باخار آثار صنع کردگاره.
مداد آب روان، اشجار خامه،
هوا کاتب، چمن اسرارنامه.
چیخار هر حرف شرحیندن کتابی،
عیان هر سوره ایچره آفتابی،
قنات ایله چکیب گلزاره جلوه،
نبات ایله یازیب شرح مفصل.
چکردی ناله بلبل صبحگاهی،
ائده‌ردی ذکر تسبیح الهی.
خزاندان باغری داغلی لاله داغه
چیخیب ائتسین تماشا باغ و راغه.
گئیینمیش سبز خلعت بید و شمشاد،
صبادن رقصه گلمیش سرو آزاد.
گل سوری عجب سلطان خوشبخت،
اونا لعل و زمرد تاج دور تخت.
زمین خرم، زمانه روح پرور،
هوا صاف و جهان خوش، چول معطر.
چکر هر مرغ بیر هنگ ایله فریاد،
ائدر هر بیر گل ئوز معبودینی یاد.
زهی، نقاش نقش حیرت آثار،

اونا لازم دگیل شنگرف و زنگار.
 زهی، نساج مخمل باف دیبا،
 که، بیر مسطوره سی گلبرگ حمرا!
 زهی، خیاط اولور صنعیندن ایجاد،
 قباى سبز سرووید و شمشاد!
 زهی، عطار که، اوندان مشک و عنبر،
 آلیز ریحان و بیدو سنبل تر.
 زهی، صباغ باغ ایچره بهاران،
 بویار مین حلیه رنگارنگ الوان!
 زهی، عاشق که، ائیلر ابر ناله،
 دگیل بیهوده هرگز داغ لاله!
 زهی، معشوق بلبل مست و شیدا،
 گورر عکس جمالین گلده پیدا.
 گورر اشجاری چکسن تیغ تیزه،
 که، ائتسن ذره - ذره، ریزه - ریزه.
 نه بیر شاخ و گل و ذره ثمر وار،
 نه هرگز حصه ده شکل شجر وار.
 «تعالی جل شان حی قادر»،
 که، ائیلر غیبدن وقتینده ظاهر.
 اگر بیر بیضه یه ائتسن نظاره،
 اگر بیر نطفه گورسن آشکاره،
 نه اوندا بیر نشان بال و پر وار،
 نه بوندا شکل انساندان اثر وار.
 وئریر آخر اونا بیر طبع طیار،
 مناسب بال و پر، چنگال و منقار،
 بونه حسن جمال و چشم و ابرو،
 قد و قامت، سر زلفان و گیسو.
 بیر اویناتدیم بو سرکش اسب خامی،
 چیخیب یولدان، چکیب قیردی لجامی.
 غرض، ائتمیشدی فروردین جهانی،
 نشاطانگیز چون اهل جوانی.
 او دم بیر تند خشم و تیز پرواز،
 قوی چنگال و صیداندان شهباز.
 چکیلمیش نشر طایر تک سمایه،
 چیخیب جولان ائدر اوج هوایه.

هواده گاه ماهی تڭ اوزردی،
 چالاردی گه قاناد، گاهی سوزردی.
 کئچردی گه او باشه، گه بو باشه،
 باخاردی باغ و راه و داغ و داشه.
 گوروب بیر سس گلیر تا ائمله دی گوش،
 قراری گئتدی الدن، اولدو مدهوش.
 دوروب بیر دم، درست ائتدی نظاره،
 کنار دشت و طرف کوهساره.
 گوروب، بیر کبک خوش الحان که، 'گه — گه،
 وورار بهر پاره' سنگ اوسته قه — قه.
 دئدی: یاخشمی اولور چون یار جانی،
 اولا شخههین رفیق مهربانی.
 رفیق ائیبار هواخواهی و نیکی.
 یا مان گونده اولور دردین شریکی.
 حصوصا کبک تڭ مشکین حمایل،
 که، بیر خوش لهجه دیر، شیرین شمایل.
 رفیق اولسون گرك طلعتده بیر حور،
 اگر خوشدور سسی نورا علمی نور.
 اگر گئتسم، رفیق اوللام یگانه،
 گتیرم، 'ئیلرم هم آشیانه.
 دئدی دلدن توکلمت علمی الله،
 انیب گویدن یره کبک اولدو آگاه.
 ازل دیکسیندی بیر، تئز قاجدی دلتنگ،
 که، اولدو جان پناهی چیه' سنگ.
 یا مان بیچاره نین باغری یاریلدی،
 نفس تنگه دوشوب، ئولدو، دیریلدی.
 غرض، فی الجمله گلمدی اختیاره،
 شکاف سنگدن قیلدی نظاره.
 نه گوردو، بیر اجمدیر ناگهانی،
 یئره انمیش بلای آسمانی.
 دئدی ای روزگارین قهرمانی،
 جهانین آدلی — سانلی پهلوانی!
 مبارک آستانیندا قره قوش،
 غلام زر خرید و حلقه بر گوش.
 بیزه نسبت مگر فرمایشین وار؟

بو گلمکده نئچه لازم ایشین وار؟
 منی اولسا شکار ائتمک مرادین،
 منیادیر غلام خانه زادین.
 ولی مرغ ضعیفی ائیله مک صید،
 سیزه لایق دگیل هئچ اولماسین قید.
 گرک گورو گوزن اولسون شکارین،
 شغال و گرگ و روبه ریزه خارین.
 دئی: خوف ائتمه، ای کبک خوش الحان!
 اولوبدور المرین قان ایله الوان.
 خیالیم محض الفت دیر، رفاقت،
 محبتدیر، مودتدیر، صداقت!
 بو خوف و احتیاطی پیشه ائتمه،
 دخی منبعد هیچ اندیشه ائتمه.
 تفکر ائیله ییب، باتما ملانه،
 سوزومه باور ائت، جومما خیاله.
 منیم حقیقده هیچ اولما کج اندیش،
 مبادا ذهنینه گلمسین بو تشویش –
 که، گویا ۰۰۰۰ ائیلرم من فکر و تدبیر،
 سنی صید ائتمگه بیر مکر و تزویر.
 نه من بیر عابدم تزویر پیشه،
 عبادت داغی آلیمدا همیشه.
 نه شیخم، مکر ائدم اهل جهانه،
 چکم سجاده می آب روانه.
 نه زاهد مکر ایله خلقی ائدم رام،
 الیمده سبحة صدانه دن دام.
 بحمدالله، نه چنگالیمده وار عیب،
 نه منقارو پرو بالیمده وار عیب.
 مذاقیمده نه بیر درد و مرض وار،
 خیالیمده نه بیر قصد و غرض وار.
 توتوبدور داغ و داشی گور و آهو،
 تزر و وقمری و دراج و تیئو.
 شکار ائتدیم بو گون ازبس سحرگاه،
 که، اولدو میهمانیم گرگ و روباه.
 شکار ائتمکده من شیر دلیرم،
 ولیکن یوخلو میلیم، چشم سیرم.

بو گون فکریم منیم، ای ماه طلعت!
 رفاقتدیر، رفاقتدیر، رفاقت!
 دئی: ای دست شاهان پایتختین،
 بلند اولسون همیشه تخت و بختین!
 چیخاند! شاه الینده سن شکاره،
 سگ و یوز ایلله چخسین مین سواره.
 بو گون سیمرغده واردیر لیاقت،
 سنیزله ائیله سین لاف رفاقت.
 چاغیر طاووسی وار دلکش جمالی،
 نگارین پر و بال و خط و خالی.
 همایی ایسته قدری پایه لنسین،
 سنین سایه نده گل سین سایه لنسین.
 سن افلاکه شیپهن، من ساکن خاک،
 «چه نسبت خاکرا با عالم پاک؟»
 سلیمان نه نسبت الفت مور؟
 «رفیق مهر رخشان موشک کور»
 «کند همجنس با همجنس پرواز،
 کیوتر با کیوتر، باز با باز»
 دئی: — عذرون سنین مسموع و مقبول،
 حکیمانه کلامین راست و معقول.
 ولی شور محبت بیر بلادیر،
 بیر ئوزگه عالم حیرت فزادیر.
 وئریر قمری کونول بیر سرو نازه،
 ائدر جانین فدا محمود ایازه.
 زلیخادن آلیر جان ماه کنعان،
 ساتار ترسایه دینین شیخ صنعان.
 سالیر عشق عاشقی دشت بلایه،
 قول ائیلر پادشاهی بیر گدایه.
 اگر سیمرخ ایدیم، ای شوخ رفتار
 که، دام عشقووه اولدوم گرفتار!
 اگر شهرتلی شهباز سفیدم،
 سنه ایندی غلام زر خریدم.
 دیدی: — ای سرفراز سایه گستر،
 یگانه نامدار بنده پرور!
 مقام جلوه گاهین چرخ اطلس،

کمینده طعمه خوارین زاغ و کرکس.
 اگر اولماز فضولی و جسارت،
 مناسبدیر دئسم من بیر حکایت -
 که، بیر ملای مکتبدار کامل -
 هنرور بیر مدرس، شخص فاضل.
 یئتیرمیشدی او بیر شاهزاده‌یه عشق،
 هلال ابرولرین ائدردی سر مشق.
 کسردی گاه و بیگه رهگذارین،
 چکردی وقت و بیوقت انظارین.
 اگر گورسئیدی اول رخسار ماهی،
 اولوردی روشن اول روز سیاهی.
 گلیب آخر ظهوره عشق سرکش،
 بللی، گیزلینده قالماز دود آتش.
 اولوب غماز اونون چو روی زردی
 که، دولتخانه ده فاش اولدو دردی.
 ووراردی هاردا گورسئیدی یساول،
 قوواردی ایت کیمی هر دم قراول.
 تماشاچیلر ایچره گاه دوراردی،
 گهی بیر گوشه ده بوینون بوراردی.
 گوروب فراش اونا، گاهی ووروب چوب،
 اولوردو جمده کی گاهی لگد کوب.
 اولوب صد پاره جامه، زیر جامه،
 گئلدی غارته کفش و عمامه.
 غرض شهزاده‌نی اعیان درگاه،
 ائدیب ملانین احوالیندن آگاه.
 بویوردو، ائتدیلر درگاهه حاضر،
 حضورا اولدو اول شیدایه ناظر.
 گوروب شهزاده اول آشفته حالی،
 حریف کهنه‌رند و لایبالی -
 گوروب عمامه‌سی یوخ، باشماغی یوخ،
 ئولومدن قورخماغی یوخ، قاچماغی یوخ.
 بویوردو: - شیخنا، ای معدن علم!
 ایشین پیوسته ذکر و فکردیر، حلم.
 ئوزون بیر اهل تقوی، شیخ فاضل،
 سوزون آیات و اخیار و فضایل.

سنين حقينده ائيلر لر فضولى،
 كه، هرگز قلمبيمين اولماز قبولى.
 دئييلر بعضى سوزلر نا موافق،
 آدين مذكور اولور ملای عاشق.
 يقينيمدير بو سوز جزو هوادير،
 سنه هرگز ياراشماز، افترادير.
 قويار كوندن اودابو قوم شيطان،
 ولى مطلق يالاندير، محض بنتان.
 دئدى: — شاهزاده، اى روح روانيم،
 او شئلا گوزلرين قربانى جانيم!
 منه چون عشق درسین وئرديلر ياد،
 منى اطفال مکتب ائتدى آزاد.
 اولوبدور ازبريم چون عشق حرفى،
 اودا سالدیم کتاب نحو و صرفى،
 منه عاشق دئييرسن، بر ملا ده،
 دخى مص — مص دئيينجه مصطفى ده.
 بو گون بير کيمسه دن يوخدور هراسيم،
 ايش ايشدن کيچدى، دامدان دوشدو طاسيم.
 دئدى عشق اهلى دير اوچ قسمة مشهور —
 كه، هر بير قسمتى بير اسمه مشهور،
 برى مطلق اولور ديداره ماييل،
 كفاف حسن روى ياره ماييل.
 جمال ياره محض ائيلر تماشا،
 بير ئوزگه فکر ائده، كلا و حاشا.
 ايکينجى چون يئتر وصل نگاره،
 اولور قانع همين بوس و کناره.
 مى لعل نگارى محض ائدر نوش،
 بير ئوزگه مطلبى ائدر فراموش.
 اوچونجو فرقه شوم و ناکس دون،
 خيانتکار و بدکردار و ملعون.
 خبيث و بد عمل الواط پيشه،
 اوزو قاره، کج اندیشه هميشه.
 ستين سبکين ندير، اوضاع حالين،
 عيان ائت، تا بيلم حد کمالين.
 دئدى: — بنده رئيس قوم ثالث،

منم سر دفتر اهل خبائ.
 سنه بير عاشق نفسانى یم من.
 اسیر شهوت حیوانی یم من.
 هانی عالمده بیچاره منیم تڭ.
 سرافکنده، یوزی قاره منیم تڭ.
 منم بد نیت و بد فعل و کردار،
 گنهکارم، گنهکارم، گنهکار.

غرض حکم ائیلهدی، اول صاحب تاج،
 اونو تا شهردن ائتسینلر اخراج.
 مبادا اولسون ای سلطان، قاضی،
 سنین عشقین او ملا تڭ مجازی.
 چکر خمیازه آج گرگ درنده،
 زبس که، عشقی واردیر گوسفنده.
 کمین ائیلر، یاتار چوخ گربه بیهوش،
 اولور چون عاشق پا بسته، موش،
 همیشه سنده وار بویله تعشق،
 دی گل، بو عاجزی ائیله تصدق.
 دئمک لازم دگول، واضح دی بو سبک
 که، محبوبون سنین دراجدور، کپک.
 بو آب چشم سوز آهه بیر باخ!
 باشین اوستونده دون آلاسه بیر باخ!
 فقیرم، بینوا، جانیمدان ال چک،
 گل ایمدی بیر قاشق قانیمدن ال چک.
 بو ایس تونماز، چوخ اعرار ائیلمه، گل،
 دی دور، تشریف آپار، اولما معطل.
 دئدی: — ای یار خوش رفتار و دلبنده،
 بت شیرین نفس، شوخ شکر خندا!
 اگر شاهم، بو گون اهل نیازم،
 اگر رندم، ولی بیر پاکبازم.
 سنی گوردوم فرحناک اولدو کونلوم،
 هوای نفسدن پاک اولدو کونلوم.
 محبت شیوه سین سرمشق توتدوم،
 ازل سن گوردوگون رسمی اونوتدوم،

از لکمی حالت ایملدی فی الحقیقه
 که، کئچمز خاطریمدن بیر دقیقه.
 گوروم هر چند واردیر قاش گوزونده،
 ولی گوررم سنی قارداش گوزونده،
 دخی از لکمی حالت یوخلو منده،
 قیزیل اولسا، خیانت یوخلو منده.
 دئی: — ای جلوه گاهین چرخ اخضر،
 اسر نار ایچره قورخوندان سمندر.
 اولوب سیمرغ زهمیندن هراسان —
 که، قاجدی کوه قافه، اولدو، ینهان.
 رسوم و عادتلی ترک ائتمک اولماز،
 قرار و حالتلی ترک ائتمک اولماز.
 دئیلمر بیر حکایت گورسنیر فرض،
 ائدیم اجرای تمثیل، ائیلیسیم عرض.
 بیر عورت، بیر کیشی بیر کنده مهمان،
 چیخیب ائودن گئردی، شاد و خندان،
 دگیشمیشدی کیشی بورکون، چوخاسین،
 گئینمیشدی هم عورت توی لباسین.
 بیر آز چون کند و کسکدن اولوب دور،
 نمایان اولدو بیر هیبتلی قولدور.
 یوزو قیرخیخ، بوغو بورما جوانی،
 قوی هیکل، لوهوندور پهلوانی.
 کیشی، قولدور و گوردو، نیخ دایاندی،
 مگر بیچاره یاتمیشدی او یاندی.
 یتمیشدی باغلادی اول دزد قوچاق،
 کیشینین ال — ایاغین قیسد و قیوراق.
 آلیب آرخالبعین، بورکون، چوخاسین،
 ایاقدان باشادین سویدو لباسین.
 یئتیب پیراهن و شلواره نوبت،
 کیشی داد ائیلدی: — ای بیمروت!
 لباسیم هر نه وار، مخصوص مالین ؛
 که، اولسون شیر مادر تک حلالین.
 گل آلما بو ایکی پالتاری مندن،
 بو بیر کوینک، بو بیر شلواری مندن.
 دئی: — بند اولما چون قیش وار قاباقدا،

پاییزدیر، اللی مین ایش وار قاباقدا.
 ائویمده بیر ایکی عریان بالام وار.
 اگر کورسن، گوزوندن اود پاریلدار.
 آلیب بیچاره نین کوینک، تومنین،
 قاییتدی عورتین کسدى امانین.
 نقدر آغلاردی عورت، یالواراردی.
 ائشیتمزدی بو قوینون آختاراردی،
 آچیلدی چادرو شال و عرقچین،
 سویولدی کفش و شلوارو کمرچین.

.

مرادو مطلبین چون حاصل ائتدی،
 او، جمله رخت و پختی گوتدو، گئتدی،
 هم عورت، هم کیشی حیران و عریان،
 توتوب یول گتدیله نالان و گریان.
 کیشی مبهوت ایدی، چون هوشه گلدی،
 گلیب گفتاره دردی جوشه گلدی.
 دئدی: - عورت، بو امر ناگهانی،
 اگر چه بیر قضا دیر آسمانی.
 سنی ظالم بو ایشده ائتدی مجبور
 که، اولدون ظاهر صورته معذور.
 ولی قیرباله و چم - خم نه لازم؟
 لب خندان، دل خرم نه لازم؟
 دئدی: - بو باره ده، ای مرد احمق،
 منه هیچ ائیلمه ایراد ناحق.
 کئچیب عمر، ائتمیشم بو شیوه نى درک،
 بیر عمر ایستر کئچیردم تا ائدم ترک.
 نئجه غنج و دلال و ناز و ارکین،
 ائدییدیم بیر یاریم ساعتده ترکین؟
 منیم مخصوص طرز عادتیم وار،
 نئجه عمدا اولوم آخر غلطکار.
 نئجه ایلمر ائدیم بو شیوه نى خو،

قویوم بیردن یره، انصافدیر بو؟
 و حال آنکه سیزه ای زی سعادت،
 ال الفطره طبیعی دیر بو عادت!
 پیمبر اول شهنشاه حجازی،
 بویوردو: هاردا گوردوز بینمازی
 اونو بیر اربعین با ضرب و بازور،
 نمازه ائیلهیین البته مجبور،
 او کس عادت توتار دائم نمازه،
 اولور تا عمرو وار قائم نمازه —
 که، بیر قیرخ گون نمازه ائیلر عادت،
 دخی ترک ائیلمز، ائیلر عبادت.
 دئدی: — ای عندلیب دلستانیم،
 خوش الحان طوطی شیرین زبانیم،
 محال اولسون اگر بو ترک عادت
 تاپیلماز رسم توفیق سعادت.
 نه بیر کافر اولور هرگز مسلمان،
 نه بیر مشرک تاپار توفیق ایمان.
 فاییتماز راه حقه رند گمراه
 نبی حکم ائیلمز «توبو الی الله»!
 نه هرگز رام اولور یار ستمگر،
 نه ائیلر طفل ترک شیر مادر.
 بو سوداده سنه چوخ منفعت وار،
 دئسم بیر — بیر هزاران مصلحت وار.
 ازل نفعین بودور مننن برابر،
 گزرسن ملک — ایرانی سراسر.
 محمد مصطفی تا ائتدی هجرت،
 چو خورشید ائیلدی عالمده شهرت.
 سفردهن تاپدی گوهر قدر کامل،
 سفر ائیلر هلال بدر کامل.
 بیلیمز یوسفین کنعاندا قدری،
 چو آزدیر زیره نین کرماندا قدری.
 نه گویچک سوز دئییب الحق ارنلر،
 بیلیر چوخ یاشایاندان، چوخ گورنلر.
 گورر ازبس هوای گرمیلن سرد،
 اولور پخته بللی، مرد جهانگرد.

فلك گردشده دیر، سن ائوده یاتما
 که، ساققالین دگیرماندا آغارتما.
 مقامیمدیر منیم بیر قله قاف
 که، اوردا گیزلنیر خورشید شفاف.
 اگر اولسا الونده دوربینی،
 گوررسن مشرق و مغرب زمینى،
 دابانین قووزا، بیر آز اول پرافشان،
 گورونسون نصف شب خورشید رخشان.
 عیاندیر ربع مسکون اوندا بالفرض
 خط جغرافیادیر کره ارض.
 دیغیرلات، دور تماشا ائیمله بیر داش،
 کمانه باغلا سین دریایه بیر باش.
 سئوینجکدن اگر آتسان هوایه،
 دگر بورکون سنین سقف سمایه.
 آپارام من سنى، گئت ائیمله سیران،
 که، اول صنع خدایه مات و حیران.
 هم آرتار ثانیاً عیش و نشاطین،
 دخی بیر کسدن اولماز اختلاطین.
 ثمر وئردی سنین نخل مرادین،
 هزاران شکر، مشهور اولدو آدین!
 بلند اولدون رفیق و آشنان،
 سئچیلدین جمله خویش و اقربان.
 بزرگ و سرشناس اولدون مجلل،
 رجال دولت ایچره شخص اول.
 توتارلار حرمتین اشراف و اعیان.
 چکرلر حسرتین امثال و اقوان.
 سنه ائیلر اطاعت خصم سرکش،
 دئییه بیلمز: یئرین کجدير، دوز اگلش!
 بیوی باش اگمه سه وئررم جزاسین،
 بیوی کج باخسا یاندیررام آتاسین!
 سنه حتی عقاب پادشاهی،
 نه حقی واردیر ائتسین کج نگاهی.
 چالیب چنگال، قیللام پاره - پاره.
 سوووررام هر توگون مین بهر دیاره.
 بحمدالله که، مهر اولدو قباله.

ديلك حامل، برات اولدو حواله.
 اوچونجو نفعين، اما سن كونول قوي،
 سنه من ائيله ييم هر گونده بير طوي،
 عربدن ايسته سن ليلى جمالى،
 عجمدن ايسته سن شيرين مقالى.
 گنديب چاللام اونو قايناغىما مفت،
 سنه زورنان گتيررم، ائيلرم جفت.
 پرى گئت گور گلستان ارمله،
 اونو حاضر قيليم قصر حرمده.
 كسه اطرافيني چوخ مه جبينلر،
 اولور يارين سنين چوخ نازنينلر.
 دمادم ائيله سين خوبان طناز،
 بيرى شيوه، بيرى غمزه، بيرى ناز.
 بيرى خنده، بيرى جلووه، بيرى رقص
 كه، بزم عشرتينده اولماسين نقص.
 اگر بو حالتى ائتم تصور،
 ائدرسم مين يول آلايه تشكر.
 گل، اى فرزند دلبنديم جلالى،
 بو پير سالخوردون خردسالى.
 شريفين ائيله بير زور پنجه،
 دوشرسن عاقبت مين درد و رنجه.

مراغه يه ايلك گنديش

(«شكوهينين كنجليك ايللرينده مراغه يه ايلك سفرى»)

ياران، ينه بير حكايتم وار،
 بير طرفه منيم روايتيم وار.
 بير گوش ائله يين بو داستان،
 تا من گتيريم بو دم بيانه.
 بو چرخ ستمگرو جفاكار،
 بيرحم و مروت و دل آزار.
 باشيمه، گورون نه لر گتيرميش،
 نه اودلارا جانيمى يئتيرميش.

بیر گون من دلکباب و نالان،
 من سوخته جان و دیده گریان.
 فکر غم روزگار ائدردیم،
 حدن فزون آه و زار ائدردیم.
 فکر ائیلر یدیم قیلیم نه چاره،
 درد و غم و چرخ کجمداره.
 نئیلیم، منه بیر شاهمی گلیر یوخ،
 گون گوندن اولوبدو خرچیم آرتوق.
 ایام بو طور اولوبدو فاسد،
 بازار بو طور اولوبدو کاسد.
 بازارده بیر گلیب گئدن یوخ،
 یالان یئره بیرجه دیندیرون یوخ.
 هر کیم دئسد گویده مشتری وار،
 رشوه وئری جانین اهل بازار.
 یوخ فائدهسی بو کسب و کارین،
 گل اولماسا، عیشی یوخلو خارین.
 گوردوم بو غمین یوخ انتهایسی،
 دوشدو باشیما سفر هواسی.
 فکریم بو اولوندو کیم، سفرده
 بیر چاره اولو یقین بودرده.
 فکر ائیلریدیم گئدیم هایانه،
 تبریزده گئدیم ایمدی جانه.
 عقلیم دئدی: گئت کیلن عراقه،
 کونلوم دئدی: دوزمرم فراقه.
 یعنی که، عراق اوزاقدادیر چوخ،
 هجرانه منیم ده دوزمگیم یوخ.
 دئدیم: گئدرم ینه مرنده،
 قورخدوم که، دوشوم من اوردا بنده.
 بیری دئدی: اردبیلله گل گئت.
 مقصود و مرادو مطلبه یئت.
 بیری دئدی: اردبیل سویوقدور،
 بیرسی دئدی: اهر یوووقدور.
 بیری دئدی: گئتمه قاره داغه،
 اما نئجه یاخشیدیر مراغه.
 بیر شهر عجیب دلکشادیر،

بېر خطه، پاك باصفادير.
 چوخ غنچه لبو پريوشى وار.
 چوخ قامتى سرو دلکشى وار.
 چوخ حورى و مهلقاسى واردير.
 دلبرلرينين وفاسى واردير.
 بېر يردى مراغه چوخ اوجوزلوق.
 نه آجلىق اولور و نه سوسوزلوق.
 آل بيرجه فلوسه آغ دوشابين،
 يئنه دويگيلن، آت كناره قابين،
 ياريم شاهيلىق آل اوردا انگور،
 يئنه دوى، قالانين چوواله دولدور.
 اوردا نئجه چوخ اوجوزدو قايماق،
 قايماقدان هيچ اولورمو دويماق؟
 بيقيمت اولور اورادا آلما،
 آل آلماسين، ئوزگه ميوه آلما.
 بستان يئميشينه قيمت اولماز،
 باغ ميوه لرينه حرمت اولماز.
 ايشلر ائله يئرده بئيله پيشه،
 بازارى رواج اولور هميشه.
 القمه، منيم بو گفتگولر،
 عقل و دليمى آپاردى يكسر.
 دوردوم من اياغه شاد و خندان،
 بازاره طرف اولوب شتابان.
 گئتديم من او كاروانسرايه،
 ائتديم اوچ اولاغ او دم كرايه.
 اولاغلارى من ائوه گتيرديم،
 تعجيل ايله يوكلرينى توتلوم.
 چاتديم ايكييسينه بارخانه،
 ائتديم اولارى يولا روانه.
 اما بيريسى اولاغلردن.
 قالدى كه، اونا سوار اولام من.
 اما نه اولاغ كه، بيرجه ياسسار.
 بوز ياشلى، ولى سوپايه اوخشار.
 بېر آغزى كوپوكلو، بورنو فيرتيق،
 بېر تنگى قيريق، پالانى ييرتيق.

ايکي کڙلیدی پایه — پایه،
 کلا بدنیدی یاره — یاره.
 کلا بدنیدن ای جوانلار،
 هر لحظه یره آخاردی قانلار.
 القمه، من ذلیل و نالان،
 اولدوم اونو گورجگین هر اسان.
 یارب، گوردهسن دئدیم بو نردیر؟
 یا بیرجه غریبه جانوردیر؟
 ایتدیر بو، اولانغیر، ندر بو؟
 شیلدیر بو، چولافدیر، ندر بو؟
 چون گئتمیش ایدی قابقجا باریم،
 ائوده دخی گلمه‌دی قراریم،
 ناچار قالیب مینیب اولاغه،
 توتدوم او زمان ره مراغه.
 اول گون او حمار ایلله من زار،
 بیر طور ایلله ائیلله‌دیک چو رفتار.
 گو، گویچک اوشاق گلیب قیامه،
 یا نازلی گلین گئدر حمامه.
 اول گون یولو شامه کیمی گئتدیک،
 القمه که، سرد روده یئتدیک.
 البته، گوروب سوز
 باغلار یانیندا چای کیم، وار
 اول چای کنارینه یئتیشدیم،
 اششکدن انیب اورادا دوشدوم.
 بیر قدر چورک یئیب، سو ایچدیم،
 سوردوم ینه سرد رودی کئچدیم.
 توتدوم ینه یول من دلفکار،
 اما دئمه کیم، او چارپادار،
 چوخدان دئمه سرد روده یئتیش،
 بیر یاخشی مکاندا منزل ائتمیش،
 درشموش، اورادا یولومو گوزلر،
 مندن ئوتور آه و زار ائیلر.
 من میوه نخل پرهماقت،
 من بیدل و هوش و بیغراست.
 نه بیرجه اونا ائدیم نظاره،

نه او باخا بیر من فکاره.
 القصه که، سردودی کئچدیم،
 راه الم و بلایه دوشدوم.
 گوگان یولونو توتوب کئچیردیم.
 اول چارواداری سراغ ائدیردیم.
 وئرمزدی خبر گلیب گئدنلر،
 قالدیم من او چولده زار و مضطر.
 ناگه ینه شاهد شبانه،
 زلف سیهینه ووردو شانه.
 گون اولسو غریق بحر ظلمت،
 آواره کوهسار غربت.
 مه چهره سینی هم ائتدی گیزلین،
 چکدی یوزونه نقاب مشکین.
 بیر تیره گئجه اولوب نمایان،
 جان آلیجی هم چو زلف خوبان.
 دنیا دا که، هر نه وار اونوتدوم،
 گوی سمتینه المریمی توتدوم.
 عرض ائیلهدیم: ای رحیم و رحمان،
 ای خالق وحش و طیرو انسان.
 رحم ائیله خدا کمکسیزم من،
 بیچاره و زار و عاجزم من.
 من بیکسه یوخلو بیرجه رهبر،
 نه بیرجه معین، نه بیرجه یاور.
 من نابلدم، منه بلد یوخ.
 آرتیق دی مصیبتیم، غمیم چوخ.
 آلاهابو طور عرض، ائدر دیم،
 بیزلردیم اولاغی، یول گئدر دیم.
 شور ایلله ائدر دیم آه و افغان،
 بو بیتمی اوخوردوم ای عزیزان:

غزل

یارب قیلیم نه چاره که، ناچار قالمیشام.
 دشت بلاده زار و دلفکار قالمیشام.

عیشیم، گونوم اولوب ینه بختیم کیمی قره،
حالی تباه چو زلف سیهکار قالمیشام.

پروانه‌یم که، شمع دل افروزدن جدا،
یا بلبلیم که، حسرت گلزار قالمیشام.

سیمرغ ایدیم که، قاف فراغت نشیمیم،
دام بلاده ایندی گرفتار قالمیشام.

بیر آدمم که، روضهٔ رضوان ایدی یئریم،
ایندی بو چولده سوختهٔ نار قالمیشام.

نه واردی همدیم و نه بیر مونس شفیق،
صد آه! بویله بیکسو غمخوار قالمیشام.

بو غم چولونده خضر گرک رهبریم اول،
آواره بادو دیدهٔ خونبار قالمیشام.

یوخ خضردن بو دردیمه بیرچارهٔ دگر،
محناج لطف حیدر. کرار قالمیشام.

یا مرتضیٰ علی، ائله بو دردیمه علاج،
غم بسترینده خسته و بیمار قالمیشام.

قربان اولوم مروتووه، بیلیمسن مگر،
بنده شکوهی‌یم که، بئله زار قالمیشام.

* * *

کئچدی گئجه‌دن بیر - ایکی ساعت،
چو کدو اوزومه غبار وحشت.
ناگاه نه گوردوم، ای عزیزان!

رفتار ائلمه مز حمار نادان.
 توكدوم گوزومون او قانلى ياشين.
 دوننوم، دولاديم آغاچا باشين.
 گاه بيزله ديم اونو، گاه ووردوم،
 بير — ايكي قدم گوج ايله سوردوم.
 بير يئرده داياندى، دوردو ياتدى،
 شيللاغى دوشومه ووردو، ياتدى.
 ياتدى يره چكدى بير قيراغين،
 بير راحت اوزاتدى ال — اياغين.
 او يانه، بو يانه بير اوزاندى،
 تورپاغه، غباره بير بولاندى.
 اگلىدى، ايكي الينى بوكدو،
 گويا ادب ايله ديزه چوكدو.
 ياران من دلکباب نالان،
 اولدوم بونو گورجگين هراسان.
 اود توتدوم او چولده يانه — يانه،
 گچديم بير او يانه، بير بو يانه.
 ووردوم من آغاچ ايله، بيز ايله،
 گاهى تپك ايله، گاه ديز ايله.
 گاه آنتينا ييخديم ال — اياغين،
 گاه ووردوم آغاچا باش — قولاغين.
 گاه قويروغونو توتوب چكيرديم،
 گاه بيز ايله قولتوغون سو كوردوم.
 گاه قوزار يديم گويه، عزيزان!
 ال چكچك اولوردو خاكه يكسان.
 ائتديم نه جفالر اول اولاغه،
 ترپنمه دى، دورمادى اياغه.
 گوردوم داخى يوخ بير ئوزگه چاره،
 عجز ايله دئديم من اول حماره.
 — دور بيرجه اياغه، ظالم اشك!
 رحم ائيله، قادون من آليم، اشك!
 قوللاريمى گردننه سالدیم،
 بير رحم بوجور من اوندالديم.
 گوزدن من زارى بويله سالما،
 تقصيريمه، سوزلريمه قالما.

ایشینده بو طور مهمل اولما!
 یاتما، دور ایاغه، تنبل اولما!
 بو چولده نه بیرجه رهبریم وار.
 نه همدم و یار و یاوریم وار.
 آوارهیم ای اولاغ، اماندیر،
 بیچارهیم ای اولاغ، اماندیر،
 قورخوم بودو کیم، گلیر حرامی،
 رختیمی سویار، آلیر عمامی،
 بو سهل دی کیم، گنده لباسیم،
 اما نه دئیم، بودور هراسیم،
 توکسون گوزومون او قانلمی یاشین،
 کسین من زارین ایندی یاشین،
 گور تا نجه زار و ناتوانم،
 رحم ائت، آقا خر که، من جوانم،
 تبریزده ایملدی آشنالر،
 گوزللمه منی، اماندیر ای خر،
 خلق ابچره منیم ده حرمتیم وار،
 کونلومده منیم چوخ حسرتیم وار،
 بیر رحم ائله، ای جفالی یولداش،
 اولما ایچی قاره، اورگی داش ...
 اوزانمیش ایدی، دوروب اوتوردو،
 گویا که، بئله جواب وئردی:
 «قاچ گئت، گوزومون ئونونده دورما!
 ال چک، منه دام حیلله قورما!
 ایستر منه یالوار، ایستر آغلا،
 ایستر اورگین باشینی داغلا،
 ایستر گوزونون یاشین یئره توك،
 ایستر بیز ایله قابیرغامی سوك،
 ایستر باشیمی کس، ایستر ئولدور،
 ایستر دریمه سامانی دولدور،
 اولسون قسم اول خدای پاکه،
 بو چولده اگر گئدم هلاکه،
 ساللام باشیمی بو طور آشاغه،
 ئوللم دخی دورمارام ایاغه،
 آرتیرما منیم غم و بلامی،

آخر منه نه گليير حرامی.
 ايکمی گوزووی اویار، بمن چه،
 بو چولده سنی سویار، بمن چه،
 نه کاریمه که، کسر بو باشین،
 توکر نه وئجیمه قانلی یاشین.
 یوخ تازدهجه پالتاریم سنین تک،
 تا هر کیمه یالواریم سنین تک.
 واردیر منیم ایندی بیر پالانیم،
 گئتسه او دا قورتولور بو جانیم.
 خوف ائیلمه‌رم حرامیدن من،
 توفبری ندیر حرامی، یا سن.
 بو چولده اگر حرامی گلسه،
 من زاری سنین الیندن آلسا،
 تنبل منی چون گورر حرامی،
 بو چولده قویوب گئدر حرامی،
 بو چولده فراغت اوتلارام من،
 هم شاد اولارام، هم اوینارام من.
 چون فهم ائله‌دیم زبان حالین،
 توکدوم گوزومون سرشک آلین.
 عرض ائیله‌دیم: ای حمار سرکش،
 بو جانیم سالما بویله آتش.
 گیرم که، بو چولده من توتولدوم،
 کسدیله بو باشیمی، من ئولدوم.
 گیرم که، سن ای قارا گوز اششک
 قالدین ئیله چولد دیالقوز، اششک.
 بیر قورد گله، ائیله‌سن نه چارد؟
 بو جیسمیوی ائتسه پاره — پاره،
 بو غرضی چون ائتدیم اول حماره،
 بویوردو من ذلیل و خواره:
 ای اخگر کلخن حماقت،
 ای هیزم بیشه سفاقت،
 یانیدی سنین الینده جانیم،
 مین ظلم ایله کسمیسن امانیم.
 که یوک چاتاسان، گهی مینرسن،
 که بیز ایله قولتوغوم سوکرسن.

نئیلیم که، الینده من اسیرم،
 بیچاره و زار و دستگیرم.
 نه قاجماغا واردی منده جرئت،
 نه دورماغا واردی ناب و قدرت.
 باللمی که، جانہ گلمیشم من،
 هم مرگیمه راضی اولموشام من،
 خوشدور بو حیاتدن هلاکیم،
 جان آلیجی گرگدن نه باکیم.
 گر گرگ یئرہ توکرسه قانیم،
 قالماز که، بئله بلاده جانیم؟
 بیر گلمز اجل ئولوب گئدئیدیم.
 غمدن دخی قورتولوب کئدئیدیم.
 اولدوم چو بو سوزلره خبردار،
 عرض ائبله دیم: ای حمار بیعار.
 بیلدیم که، سنین حماقتین وار،
 بیلدیم که، نه چوخ سفاحتین وار.
 بیخوش و بیخیال ایملیشسن،
 بیفکر و بیکمال ایملیشسن.
 ائشیتمه میسن مگر سن، ای خر،
 هر خیر ایلہ روبرودو بیر شر؟
 هر گنج ایلہ بیرجه مار واردیر،
 گلشنده گل ایلہ خار واردیر.
 هر راحتہ واردی بیرجه زحمت،
 هر زحمتہ وار بیر استراحت.
 بو زحمتی ایمدی که، چکرسن،
 غم ائیلمه، راحتہ یئترسن.
 یاتما، گوروسن هوا سوبوقدور،
 گوگان بودورآ، بورا یووقدور.
 اولما بئله ناتوان بو چولده،
 اولما بئله باغری قان بو چولده.
 بو چولده تاپولماز ایمدی حیوان،
 نه اوت — علف و نه آریا — سامان،
 آریا — سامانی سنه من آلام،
 بیر ایسیجه یئرہ سنی ساللام.
 اول اششکه چون دئدیم جو و کاه،

گوی سمیتینه باخدی، چکدی بیر آه،
 آرپا دئدی، دوشدو آغلاماغه،
 مین ناز ایله دوردوهم ایاغه،
 لطف ایله سریمه سالدی سایه،
 قویدو قدم اول ره بلایه،
 رفتاری یواش — یواش ائدردی،
 گاه ساکت اولوب، گهی گئدردی،
 ائتدیم او حمار ایلمن من زار،
 القمه، سحوره کیمی رفتار،
 ناگاه نه گوردوم، ای عزیزان!
 بیر طرفه رباط اولوب نمایان،
 صد شکر من ائیمله دیم خدایه،
 گئدیم من او کاروانسرایه،
 دو گنوم قاپینی من دلفکار،
 آجلی قاپیسینی بیر دالاندار،
 گوردوم اونو پیر، ای عزیزان!
 هیتملی چو شیر، ای عزیزان!
 بیر دکان ایله اولوبدو دلخوش،
 وار ایککی طبق، ایکسی ده بوش،
 عرض ائیمله دیم ای عمی، چورک وار؟
 دئدی: بالا، بیر قدر کپک وار،
 دئدیم: عمی، سنده هیچ یوغورت وار؟
 دئدی: بالا بیر قدر قوروت وار،
 دئدیم: عمی، سنده واردی قارپیز؟
 دئدی: بالا، قارپیز آلما ریق بیز،
 دئدیم: عمی، بیر چراغ یاندير،
 دئدی: بالا، آز منی اوتاندير،
 دئدیم: عمی، باری بیورجه یئر وئر،
 دئدی: بالا، گئت او دخمه ده گیر،
 دئدیم: عمیجان، اورا سویوقدور،
 دئدی: نه غمی، سحر یوووقلور،
 القمه، من ذلیل و نالان،
 اول دخمه یه گیردیم، ای عزیزان!
 اول اششگی میخا باغلادیم من،
 باخدیم اوزونه، چوخ آغلادیم من.

گوردوم که، اولاغ منیم کیمی آج،
 او، آریایا، من ده نانه محتاج.
 دوشدوم ینه لجه' خیاله،
 گاه، داد ائله دیم، گاه آه و ناله.
 قویدوم باشیمی یئره بناچار،
 یاتدیم بهزار غم من زار،
 نه بالیش و نه دوشک، نه یورغان،
 چیلپاق و برهنه، لوت و عریان.
 گوردوم که، سویوق کسیر امانیم،
 گوردوم که، قورور سویوقدا جانیم،
 دوردوم او حمار بیزبانین،
 چکدیم من ئوز اوستومه پالانین.
 گاه بابا دایی مینر، جوانلار،
 گاه دای بابانی مینر جوانلار.
 گلدیم او سویوقدا جانه، ئولدوم،
 بیر طور ایله قدری راحت اولدوم.
 چون باد صهای راحت افزا،
 جان بخش چو نفخه' مسیحا،
 اول قاصد یار دلستان تک،
 یا همد زار عاشقان تک،
 بیدلله خوش خبر یئتیردی،
 عاشقلره مژده لر گتیردی.
 ناگاه زمشرق محبت،
 خورشید بصد هزار عزت.
 گوستردی یوزون چو ماه کنعان،
 هم تئللرین ائیلهدی زرافشان.
 اولدو ینه بیر گونوز نمایان،
 چون روز وصال کوی جانان.
 آچدیم اولاغین ایاغینی من،
 چیخدیم هم او کاروانسرادن،
 ناگاه او چاروادار نمایان،
 اولدو منی ائتدی شاد و خندان.
 گورجک اونو دل مفرح اولدو،
 گو، یاغ چراغیما قویولدو.
 بیر بیریمیزه او دمه یئتدیک،

درد دل و شکوه و گيلئيليك.
 دوشدوگ غم و ناله و فغانه،
 اولدوق ينه بيز يولا روانه،
 ايکي گئجه، ايکي گون ده گئتديک،
 تا اينکه مراغه يه يئتيشديک.
 اولدی که، مراغه چون نمايان،
 ناگاه نه گوردوم، ای عزيزان!
 آرغاجه ياتان قويون — قوزو تک،
 بير — بير ينه سويکشيبدی جمدک.
 خلقي بورويوب گويون بلاسی،
 افلاکه يئتر فغان صداسی.
 بيریسی دئیردی: اوغلوم، ای وای!
 بيریسی دئیر: عمی اوغلوم، ای وای!
 بيری دییر: آه، قارداشیم، وای!
 بيری دییر: آه، يولداسیم، وای!
 چلوارینی گوردولر تاپيلماز،
 آستار چیتینی ساتاردی بزاز،
 تابوت اولوردو اهل ناسوت،
 گو، عاریتا «ز اهل لاهوت».
 گر گورسله تخته شکسته،
 دعوالار اولور او تخته اوسته.
 چوخ مردنی هم او قوم خسته،
 قويموشدولا نردبانلار اوسته.
 گوردوم ائله که، بو ماجرانی،
 خلق ائيلمیهن آه و الامانی.
 بيلمديم که، اورا بلا دوشوبدور،
 خلقین ایچینه وبا دوشوبدور.
 گوردو منی چون بچشم خونبار،
 رحم ائتدی او دمده چارپادار.
 من بیکس زار بینوايه،
 گتلی منی کاروانسرایه.
 سر منزله چونکه من يئتیشدیم،
 بير حجرده هم او دمده دوشلوم.
 ايکي گئجه با هزار رحمت

اول حجرده ائندیم استراحت.
 آخر او غمه گتیرمه‌دیم تاب،
 بیتاب ائله‌دی منی او گرداب.
 بیلدیم من او سمته بمشهور،
 «آلماجووان» آدلی قریه واردير.
 چون روز ازل من دلفکار،
 بیلیمشیدیم او کنده بیر خالام وار.
 تاب ائیلدیم غم و بلایه،
 ائتدیم ینه بیر اولاغ کرایه.
 توتدوم یولو، کنده من یئتیشدیم،
 گئتدیم خالامین ائوینده دوشدوم.
 خالام منی گورجگین اولوب شاد،
 اولدو غم و غصه‌دن هم آزاد.
 بیچاره دوروب یوزومدن ئوپدو،
 شوق ایله ایکی گوزومدن ئوپدو.
 هم اهل و عیالی وار — وار،
 خوش گلدین ائدیپ من فکاره.
 چای و چمنینده چوخ گزردیم،
 سیران صفایه چوخ گئردیم.
 بیر گون ینه شادمان و خرم،
 کونلومده تاپیلماز ایدی بیر غم.
 دوروشدوم او کند ایچینده حیران،
 تا که، گوزومه ساتاشدی یاران!
 بیر طرفه غزال عنبرین مو،
 خورشید لقا، هلال ابرو.
 بیر طرفه گوزل بت پریوش،
 پر عشوه و ناز و غمزه دلکش.
 بیر آهو باخیشلی، قاره گوزلو،
 بیر کبک روشلی، لاله یوزلو.
 بیر قاست سرو، یا صنوبر،
 گلچهره و غنچه لب سیمینبر.
 گورجک منی اول گل نزاکت،
 تأثیر ائله‌دی اونا محبت.
 مادام که، شمع ناره یانماز،
 پروانه نی ناره یاندير اعمار.

هم بزم وصاله محرم ائندی،
 هم کونلومو شاد و خرم ائندی.
 ائیلردیم او ماهه کشف رازی،
 هم کاریمیز اولدو عشقیازی.
 بیر گون که، او ماهی گورمه سئیدیم،
 اول زلف سیاهی گورمه سئیدیم،
 افلاکه چیخاردی ناله و زار،
 عالم گوزومه اولوردو هم تار.
 کئچدی بو سیاق ایلن ایکی آی،
 آز قالدی اولوم او کندده رسوای.
 هر چندمنه دگیل بو بیرعار،
 اولسام من خسته عاشق زار،
 قورخلوم که، بو امری بیلسه اغیار،
 شرمنده اولا او ماه رخسار،
 دوردوم ینه با غم والم من،
 آیریلدیم او غنچه لب صنمدن.
 فریاد چکیب یولو گئوردیم،
 بو بیتی دیلمده ذکر ائلدردیم:

غزل

منی یار بیمروت بو غم و ملاله سالمیش.
 که، آچیب او قاره زلفین ینه مه جماله سالمیش.

آیریب کئیبی گلدن، سالیب عاشقینی دیلدن،
 آپاریب قراریم الدن، منی گور نه حاله سالمیش.

قویوب عندلیبی حسرت گل گلستان نازه،
 زغنی غراب مشکین چمن وصاله سالمیش.

دئیرم ئوپوم یاناغین، سئوهرم امم دوداغین،
 منی فکر مستیم اما طمع مهاله سالمیش.

نيه زاهدريائی بورونور ردا هميشه،
اونو خرس تڭ زمانه، ديههسن، چوواله سالميش.

* * *

القعه، مراغهيه قايتتديم،
بازارده بير دكان توتدوم،
گلدیم او دكانیده اوتوردوم،
اشيائیمی هم بساطه ووردوم،
القعه، بش - آلتی آی دا یاتتیم،
اشيائیمی مایهسینه ساقتیم،
هر چند ساتیلدی مایه سینه،
چیخدی اودا مال کرایهسینه،
بیر قدر کرایه' دكانه،
بیر قدرینی هفته لیک ییغانه،
بیر قدرینه بال و قایماق آلدیم،
سرمایه نی، یعنی داشه چالدیم،
بیر قدرینی وئردیم آغ دوشابه،
بیر قدر چلو، پلو، کبابه،
قايتتیم ائوه غرض الیهوش،
بیرجه کوزه قایماق ایله دلخوش،
من غمزده بو سفرده، یاران!
اولدوم بئله مات و لوت و عریان،
آغريتتیم اگر چه باشیزی من،
عفو ائيله یین ایندی لطف اوزوندن.

سئچمه لر

/مراغه نین مراغه وکیللی،
عبدالشکره/

اگر گلسه جولانه عبدالشکر،
دونر شیر غرانه عبدالشکر،

اُدر جنگ شیرانه عبدالشکر،
سالار ولوله جانه عبدالشکر،
بویار عالمی قانه عبدالشکر!

اونون تک هانی بیر یل نامدار،
برازنده دیر قدینه کارزار،
ندیر گیو و گودرز و اسفندیار،
قاچار زال زر، رستم ائیلر فرار،
اگر گلسه میدانہ عبدالشکر.

قویپنجه دیر شیردن ببردن،
مسلمانی فرق ائیلمز گبردن،
بیری ئولسه قورتولماز او جبردن،
سوکر، روحونو قالخیزار قبردن،
چکر شرع دیوانه عبدالشکر.

اونو فاطمه بنت خیرالبشر،
ئوزونه وکیل ائیله سئیدی اگر،
فدک باغینی ترک ائدردی عمر،
اگر که، کشاکش اولاردی بتر،
او بیر یانه، بیر یانه عبدالشکر.

اگر اولسا فرعوننا مطلق وکیل،
توتار ربع مسکونی بیقال و قیل،
تصرفدن آرتیق نه حکم و دلیل،
ائشیتمز اگر یالوارا جبر ئیل،
آلیر مرد — مردانه عبدالشکر.

بنی آدمین سعین ائیلر هدر،
قویار آدم اولادینی دربدر،
قاچیب هر بیری بیر دیاره گئدر،
سند جان بن جانان ابراز ائدر،
وکیل اولسا شیطانہ عبدالشکر.

وکیل اولسا مأمونه اول بیحیا،
دوشر قیل و قاله امام رضا،
گوزوندن دوشر بارگاه طلا،
بوتون وقفیاتی ائدر ادعا،
وورار اود خراسانه عبدالشکر.

نه بیر مهر قازماقدا حکاکدیر،
تمسک یاراتماقدا چالاکدیر،
تقلیده چوخ صاحب ادراکدیر،
درست – نادرست، پاک – ناپاکدیر،
دئییب رحمت حیوانه ... عبدالشکر.

اونون حکمی نافذدیر، امری روان،
فلک امرینین نهینه ناتوان،
ئوزو پردیر، ذوق و شوقی جوان،
هنرور، مبارز، قوی پهلوان،
ائدر حمله شیرانه عبدالشکر.

غرض، لوطی صاحب عمامه دیر،
محاسن سفید و سیاه نامه دیر،
حقى باطل ائتمکده علامه دیر،
نه شور و نه غوغا، نه هنگامه دیر؟
سائیب ملک ایرانیه عبدالشکر.

چیخیب غفلتا شیر تک خشمناک،
یئتیش دادیما، ای خداوند پاک،
شکوهینی آز قالدی ائتسین هلاک،
ائیدیدیر او بیچاره نی زهره چاک،
سالیبدیر بیابانه عبدالشکر.

«اوج یوز بند» دن پارچالار

اگر داغیلمایا زلف سیاهکار اوزونه،
سواد شب دخی چوکمز بو روزگار اوزونه.

نئجه كه، سنبل خم اول گل تر اوسته دوشر،
 اولوب چمنده ياتيب زلف تابدار اوزونه.
 دل عروس سپيب طره سينده باشينا خاك،
 چوكوب اودور كه، خط سبزي تك غبار اوزونه.
 چكنده طرح ملالين مصور قدرت،
 ائديب نظاره چو سرمشق ذوالفقار اوزونه.
 توتدبدو نرگس شهلاسي رنگ لاله كيمي،
 زبس كه، حسرت ايله چوخ باخيپ نگار اوزونه.
 جهاني حوري، پري توتسا، بير زمان باخماز،
 زبس كه، واله اولوب بير عروس زار اوزونه.
 نئجه عروس، سيه پوش اولوبدو بختي كيمي،
 توكوبدو زلف سياهين نقابوار اوزونه.

نئجه عروس، اونا زنجير اولوبدو بازوبند،
 حمایلی هم اولوبدور دوشاخه طوق كمند.

شاعر راجی نین ئولومونه

گل چاك ائدر غمینده مگر پیر هن سنین؟
 یاسین توتار چمنده مگر یاسمن سنین؟
 بلبل غمین، بنفشه حزین، لاله داغدار،
 بزم مصیبتین مگر اولموش چمن سنین؟
 باغ بهار و یوسف یونس خصال ایمیش،
 درد فراقین ائیلهدی بیت الحزن سنین.
 ازبس وئریر منیم له بو گلشنده سس سسه،
 بلبل گلون هواسی ابله خسته، من سنین.
 آب ایچره برگ گل كه، دوشر آختاریر سنی،
 ایستر یقین جنازه نه اولسون کفن سنین.
 هجرینده آغلار ابر جهانگشت، گوئی،
 آفاق اولوب مصیبتینه انجمن سنین.
 فریاد و آه و ناله منیم اولسون، عندلیب،
 سوسن سنین، بنفشه سنین، نسترن سنین.
 سنسیر گلیر نه ناله یه، فریاده تار و چنگ.
 دلخون اولور غمینده سنین جام لاله رنگ.

تهرانندان اوشاقلارینا یازدیغی
مکتوب

نور جشمانیم، ای حسین و حسن،
یوزوزو بیر اولار گورم، گوردهسن،
خلق تکلیف ائده الله هر چه منه،
گئتمرم سیزدن آیری بیر چمنه.
کونلوم آچماز نه گلشنیم، نه گلوم،
سیزدن آیری نه دانیشیم، نه گولوم؟
سیزدن آیری گور نده یاسمنی،
باتیریر بیل که، درد و غصه منی.
کونلوم ایستر حسین ایلن حسنی،
دائم الوقت علمی الخصوص سنی.
یا حسن، یا حسین دیر ذکریم،
گنجه — گوندوز یانوزدادیر فکریم.
غربتین چوخ زیانی جانده ده گر،
سیزی گورمک ایکی جهانده ده گر.
غربتین نفعی ده خسارت ایمیش،
نه تجارت که، عمری غارت ایمیش.
سیز دئیین، دانیشین، گولون شبو روز
من چکیم آه و ناله دلسوز.
سیز منی هیچ سالمایین یاده،
من گلیم سیزدن ئوترو فریاده.
خالق کارساز بنده نواز،
قادر ذوالجلال و ذوالاعزاز،
شاه بدرحنین خاطرینه،
حسن ایلله حسین خاطرینه،
ئوزو چکسین بو امره بیر انجام،
تا ایچیم بزم وصلدن بیر جام.

بزازلارین ئوگونمه سی

حاجی لاردان بیری چوخ آهسته،
گلدی گفتاره زار و دلخسته.

دئدی، واضحلی روی زردیملن،
 نه دئیم، ای رئیس، دردیملن.
 هر سحر گوشه دکانیمدا،
 چون اوتوررام من ئوز مکانیمدا.
 آغلاییب زار - زار اولوب خسته،
 قویارام باش غمدیزی اوسته.
 جگریم قان ایله اولور لخته،
 خاصه اول مشتری گلن وقتده.
 قووزارام بیر یوخاریه باشیمی،
 سیلم آهسته اوندا گوز یاشیمی.
 دئیهرم آه، یا حسین شهید،
 لعنت حق بتا بعان یزید.
 بو جهانین بقاسینا لعنت،
 روزگارین وفاسینا لعنت ...
 مالیمی ایندی من چوله آتیرام،
 اودو وجهی اوجوز - اوجوز ساتیرام.
 ائیمله یین دوست و آشنایه خبر،
 جمله اقوام و اقربایه خبر.
 هر کسین نقدی وار بوجه حلال،
 خواه مجدیه، خواه امپریال.
 ساتیرام مفت - مفت اطلسی من،
 زری و مخمل و بنارسی من.
 ساتیرام بئز یئرینه مدقایی،
 خلقی بو سردن ائدین حالی.
 اولماسین ئوز گدیه بو خیر نصیب،
 اله دوشمز بو نوع وقت کسب.
 چون اولور مشتری بس آموخته،
 مایل و رام، ساکت و پخته.
 دئیهر ای حاجی خجسته مقام،
 مرحبا، ای امام اوغلو امام!
 ایندی کیم بختیم ائیمله ییب یاری،
 کوکب طالیم مدد کاری.
 داخی لازم دگیل نه قیل و نه قال،
 بیز ایله ایندی ائیمله رسول مال.
 چکرم سوزناک او دم بیر آه،

دئیدرم، منده وار نه بخت سیاه.
 بو نئجه شغلدور، نئجه پیشد،
 بو نئجه فکردیر، نه اندیشه.
 یوخلو نار جهنمه تابیم،
 قهر خلاق عالمه تابیم،
 بلکه قویدوم سیزینله بویله قرار،
 سئو و نسیانیم اولدو بیر دینار.
 تاری بو خلقدن چکنده حساب،
 سنه محشر گونو وئویم نه جواب،
 دئیه، اوللام فدا مروتووه،
 صد هزار آفرین بو دقتووه،
 جزئیات اولماسین وبال سنه،
 ائیلرم من اونو حلال سنه،
 اونو محکم کمنده چون ساللام،
 نیمذرعی من اودم اله آلام،
 نیم ذرعیم الیمده تیغیمدیر،
 او منیم تیغ بیدریغیمدیر،
 آتارام ال او تیغ برانه،
 وورارام بوینونو دلیرانه،
 جانی، مالی منیم حالیمدیر،
 ائیلرم او یله که، خیالیمدیر،
 تاپار او یله مظه مال فرنگ،
 شال کشمیر سونلوس و ششونگ،
 چون گونوز راه مشتری وورارام،
 گئدرم ائوده شوشتری وورارام،
 لیک بو ایل که، بو دکانی آجیب،
 مشتریلرده بعضی — بعضی قاچیب،
 خلق دفع مخله طالبدیر،
 بیله اشخاص قتلی واجبدیر.

ایکینجی بزازین صحبتی

گللی گفتاره چونکه باشقا گدا،
 ائندی درد دلین بو وضع ادا.

عرضیمه، ای رئیس، بیر گوش ائت،
 بو هامی سوزلری فراموش ائت.
 خلقی ایچینده منیم آدیم یوخ ایدی،
 هامی گورموشدو بیر زادیم یوخ ایدی،
 کنج دلاله لر مکانیم ایدی،
 بیر خرابه منیم دکانیم ایدی.
 کهنه پالتار آلیب ساتاردیم من،
 گنجه لر آج — سوسوز یاتاردیم من.
 چون قمار اهللی ایله اگلشدیم،
 شیوه' برد و باختی ئوگرشدیم.
 طرفه یئردير بیزیم حوضخانه،
 که، دگر جمله ملک ایرانه.
 بیر عجب منزل دلارادیر،
 هم عرق، هم ورق مهیادیر.
 دف و تنبور و شیشه و باده،
 نرد، شطرنج — جمله آماده.
 اورا هر میهمان که، داخل اولور،
 منه سرمایه' مداخل اولور.
 اونو مست ائیلهرم شراب ایله،
 نشئه سی تخت اولور کباب ایله.
 اودارام من قمار وقتینده،
 خاصه، مست و خمار وقتینده.
 اودوزور نقدینی، اولور تالان،
 رخت و پختین من ائیلهرم تالان.
 اولور اوردا بسا صغیر و کبیر،
 شام وقتی غنی و صبح فقیر.
 اوردا چوخ مایه لر قویوب خانلار،
 وار یوخوندان کئچیدی سلطانلار.
 چوخ اولوب اوردا دانی و عالی،
 بدنی عور و کیسه سی خالی.
 مالینین اوچ رصد حاجی اسدین،
 من یئدیم، ئوزگه خلق بیر رصدین.
 ائوینی، ائل دئیهر، فلك ییخدی،
 لیک من ووردوغوم کلك ییخدی.
 نه قدر حاجی زاده توولامیشام.

اووی من ئوز ائویمده اولامیشام.
 منه جور اولدی هر نئجه تاجر،
 اولدو عالمده فاسق و فاجر.
 ئوزونو یاخشی سالمیشام گیره،
 چکمیشم من کمند تدبیره.
 بیر گئجه اولدو بنده یه مهمان،
 مایه قویدو نه قدر نقد قران.
 سویارام من بو خلقی تا ساغم،
 بیر نفردن کئچم
 کئچمز ایش جنگ ایله، جدال ایله،
 نه گوج ایله، نه سن و سال ایله.
 هامی عالم بیلیر غنی و گدا،
 که، اونو بنده ائتمیشم رسوا.
 چون اونون طرفه سر گذشته سی وار،
 یاخشی نظم ائیله ییب شکوهی زار.
 اله سالدیم غرض چووال — چووال،
 لیره و اشرفی و امپریال.
 ایندی بیر دلگشا مکانیم وار،
 هامودان معتبر دکانیم وار

اوچونجو بزازین شکایتی

سونرا گirdی اوچونجو میدانده.
 آتینی بیر گتirdی جولانه.
 سویله دی: ای رئیس، آگاه اول،
 ائشیدیب دردیمی هواخواه اول.
 نئجه ایل وار که، بنده بزازم،
 بلکه، بزاز ایچینده ممتازم.
 حاجز و زار و خسته اولمامیشام،
 ظاهرا ورشکسته اولمامیشام.
 لیک هر کیمسه دن که، مال آلیرام،
 وئرمه رم هیچ، کئت — گله سالیرام.
 وئرمه رم اول قدر قزیل من زار،
 که، اولور صاحب طلب سیمسار.

وئەرمم اول قەدر دودوك بارى،
 ائدەرم زورناچى طلبكارى.
 طلبىن آلمانغا دگىل قادىر،
 دىرىلىپ قېردىن گىلە نادىر.
 بعضى صاحب طلب بونو بىلمىز،
 يىنە مەنتلە مەندىن ال چىكىز.
 ھى گئەدر، ھى گىلەر، ھا مەن اكدەرم،
 دايانىپ دورسا، انگىنە چىكىرم.
 سىنە سىندىن وورۇب آچىقلاننام،
 گەندىپ عرض ائىتسە ھاكىمە، داننام.
 ائدەرىك چۈن مەرافعە، قاضى —
 اونو بىر مەبلەغە ائدەرم راضى.
 صلح ائدەن ۋەقتدە مطلبى سىچىرم،
 وئەرمم بىر فەلۇسون، آند اىچىرم.
 لىك قەلبىم يىنە فەغانە گىلەر،
 بو شىكۈھى اليندە جانە گىلەر.
 دىردىمە حق ئوزۇ اولۇر ئالەم
 كە، كىسەيدىر امانىمى ئالەم.

تاجر باشىنىن جۋابى

آچىدى اول دىم رەئىس پەردە راز،
 سۈيلىدەدى: اى جماعت بىزان،
 مەن بو شەھرە رەئىس تىجارم،
 يۈخىدۇ تاجر اگەر چەناچىرم.
 چىكىرم غەم كە، ھىچ يۈخ تاجر،
 بىلىدى بو قوم فاسق و فاجر.
 ظاھرا بىۋاھىق مەھكىمەدىر،
 باطنا بىر دىكان مەظلمەدىر.
 ائىلۇم ھەر نە مەدعا، تەھرىك،
 نە كە، اولسا اولۇر مەنىمە شەرىك.
 ۋەقىيات امرىنە ۋەكىلەم مەن،
 مالىيات امرىنە دىخىلەم مەن.
 ھاردا ھەر زاد ساتىلسا، دالەم.

هاردا بیر مجلس اولسا، نقالم.
 ییغیشیر باشیما تهی دستان،
 دئیهرم نقل «رستم دستان».
 هر کس اولسا بو شهرده مرحوم،
 اولارام من عیالینه قیوم.
 مالینه، ملکینه منم وارث،
 هر ایکی وارثه منم ثالث.
 صاحب حکم و اهل فتوایم،
 منده بیر بیسواد ملایم.
 رشوه آلام هزار شیوه ایله،
 کئچر امریم مدام رشوه ایله ...
 بو نتیجه ایلده وار نه پای منه،
 گلمه ییب هیچ قند و چای منه.
 آی اوشاقلار، گلین بو شخمه باخین،
 آپارین، بش تومن آلین، بوراخین.
 چون منیم تک درست اوووبلا بونو،
 شهر تبریزدن قووبلا اونو.
 بو گلن ایل حیات باقی اوللا،
 یینه بو خلقین اتقاقی اوللا.
 مالیاتین تمامی سین بوندان،
 آمارام، بنده هامی سین بوندان.
 الغرض، عاقبت او فرقه شوم،
 من بیچاره اوسته ائتدی هجوم.
 گوردولر بوندان ثوزگه یوخلور علاج،
 ائیله سینلر دکانیمی تاراج.
 پس حاجی مندی گلدی امداده،
 رحمه گلدی، یتیشدی فریاده،
 قلبی احوالیم منیم یاندی،
 خلقه بیر غیظله آجیقلا ندی.
 داننیمیم خلقی ائتدی شرمنده،
 اولدولار بیر به بیر پراکنده.
 قادر ذوالجلال و ذوالاعزاز،
 خالق کارساز بنده نواز.
 ائیله سین عمرو دولتمینی زیاده،
 بمحمد و آله الامجاد.

عندليب قره جه داغی

قوشمالار

نه گوزه لسن

برج لطافتدن اولوب هویدا،
ینه مهر رخون ضیالنیبیدیر.
هر گوره نده رعشه دوشر جانیم،
مستانه گوزلرین شهالنیبیدیر.

وه — وه نه گوزه لسن، شوخ و نازنین،
جبینین منور، زلفین عنبرین،
لبین گل غنچه سی، بوخاغین نسرین،
یاناغین لاله تک حمرا لنیبیدیر.

بئله ترک ائیلمهز سئوون سئوون،
سنی تاری، یاددان چیمخارتما منی،
حق بیلیر که، نئجه سئومیشم سنی،
سرویم زلفون کیمی سئودالنیبیدیر.

یار، مهرینی مندن کسبسن ینه،
مرحمت نظرین سالماسان منه،
باشین اوچون سنی سئودن کیمسسنه،
مجنون کیمی خلقه رضوالنیبدیر.

باغ لطافتده گل ایلمه گزر،
سرو گورسه قدین، اوج ائتمز اثر،
گلمش حنینه قیلاندا نظر،
پریشان عندلیب نوالنیبدیر.

گورونور

آی سیلکینیب گئدمن یاشیلماش سونا،
سندە تر جیغالار، تئللمر گورونو،
عاشق اولان سنین کیمی شهبازا،
منیم تک رسوای ائللمر گورونور.

یار یارین یولوندا گرک نئیلدی،
باشین، جانین، مالین قربان ائیلدی،
میلین وئرمن سنین کیمی لیلمیه،
مجنون تک مسکنی چوللمر گورونور.

گئدمن گئتمه، بیر بری باخ، آی گئدمن،
گوزوم دویماز سن تک گوزهل کیمسهدهن،
که، یاخیندان شعله وئریر آغ بدن،
گاه اولوز که، نازک اللمر گورونور.

اوخلاییبسان منی، ای زیباصنم،
نه حاصل قویمازسان یاراما ملحم،
گئجه خیالینلا اولورام همد،
سحر یاستیغیمدا گل لر گورونور.

اٲشٲتمزسن عندلٲٲٲن آهٲنٲ،
توتسان بٲوفالٲق رسم و راهٲنٲ،
صدق اٲلده چاغٲررام شاهلارشاھٲنٲ،
گور، نٲجه طوفانلار، سٲللار گورونور.

گلٲن

ساربانلاردا بٲر گوزده توش اولدوم،
بنزر بٲر آلٲجٲ شاهبازده، گلٲن.
قٲز گلٲن چوخ گوردوم دنٲا اوزونده،
ٲٲتمدهٲم سنٲن تٲ ممتازده، گلٲن.

آٲ اوزون گورونده دوندوم هلاله،
ونگٲم اوچدو، دوندوم بٲر ئوزگه حاله،
آٲٲنه تٲ سٲفال ووروب جمائده.
گل دستدسٲ کٲمٲ تر — تازہ گلٲن.

باش باغلایٲب، سرمه چکٲدٲر گوزده،
جٲران بالاسٲ تٲ اوز قوٲوب دوزده،
گر ٲول آزٲب، تشرٲف گٲٲرسه بٲزه،
باشٲم اوسته گللم ٲٲشوازده. گلٲن.

اٲ ملاحٲ کانٲ، حٲا معدنٲ،
کرم تٲ اودونا ٲاندٲردٲن منٲ،
عمر صرف اٲٲلدهٲب تاپاردٲم سنٲ،
آللادبلا وٲرسٲن قانمازده، گلٲن.

طاق ابرولرٲن — محراب و منبر،
بو گوشه نٲ گوردن کعبهدهن دونور،
قبله درگامٲنه هر شام و سحر،
ملائکلر گلر نمازده، گلٲن.

یخیبسان ائویمی قاش و گوزونن،
یاندیریبسان کباب باغریم کوزونن،
مدح ائیلرم سنی بش بند سوزومن.
ساللام ایروانه آوازه، گلین.

عقلم قاچدی سنی گوره ندن بری،
صحرالارا دوشوب، اولموشام دهلی،
یاییزین آخری، قیشین اولی،
گتدین عندلیبی پروازه، گلین.

سونا

سیلکینین سراییندان چیخاندا
بنزر بیر یاشیلماش سونایه سونا.
سیاه زلفون کیمه بلالی باشیم
دوشوب بیر توکنمز سئودایه، سونا.

دیش اینجی، دهنین قند مکرر،
پسته دوداقلارین نبات و شکر.
بلور تک چکیلمیبدن گردن سراسر،
بنزر بیر زرنشان مینایه، سونا.

نه یینی سویلمه ییم سر پنهنانین،
عندلیبی اولام بئله بستانین،
یئتیشمیش گرمگین، شیرین توتمانین
لذتی وار شاه و گدایه، سونا.

دئیدن یوخ

منیم عرض حالیم بیر تقریب ایله
محبت سالیب نازلی یاره دییدن یوخ.

هجران اودو منی سالدی ایاقدان،
یانندی گوزل جسمیم ناره، دییهن یوخ.

عشق آتشی جاندا چکدی زبانه،
عاشقلیکیم مشهور اولدو جهان،
پنهان ساخلاماقدان یئتیشدیم جانه،
ایندی ووروب آشکاره، دییهن یوخ.

حاتم حکومتلی، دولتلی، ماللی،
قاباغیندا قوللار، شهرتلی، شانلی،
بیر مینا گردنلی، بوخاغی خاللی،
سیاه ساچلی، گل رخساره، دییهن یوخ.

ای اوزو گل، بویو سرو و صنوبر،
اوصافین ائتمیشم دیلیمده ازبر،
بیلیم نه سببدهن یگانه گوهر،
یئتیشمه‌دی خریداره، دییهن یوخ.

بیر گل اوزلو یاره عاشقم، عاشق،
بیر شیرین گفتاره عاشقم، عاشق،
مزده بیر نگاره عاشقم، عاشق،
عندلیب تک گلزاره، دییهن یوخ.

ده، دانیش

دولانیم باشینا، اولوم قربانین،
آلا گوزلو، گوزدهل یاریم، ده، دانیش،
باللاه، سنه قربان اولماقدان سوای
یوخومدور بیر ئوزگه کاریم، ده، دانیش.

چم — خمین، سویونماغین، یاتماغین،
هردهن گوزون قییب، قاشین آتماغین،

شیرین — شیرین نازو عشوه ساتماغین،
الدهن، آلیب اختیاریم، ده، دانیش.

ای گان ملاح، معدن هنر،
شمع وجهین سالیب جانیم شرر،
بس که، عشق آتشی اولوب شعله ور،
نه صبریم وار، نه قراریم، ده، دانیش.

ظلمت هجرینده کئچمیشم جاندان،
دونه نم سنین تک نور جهانان،
سن مندهن کم لطف اولان زمانان،
قاره کئچیر روزگاریم، ده، دانیش.

بیر بلبل اوخوردو گل بوداغیندا،
گرك صبر ائيله مك یار فراغیندا،
عندلیم، قیشین بئله چاغیندا،
سنسن منیم گلزاریم، ده، دانیش.

گرایلی لار

اگمیش

سواد و سمه دهن قاشین
بت شیرینمقال اگمیش،
و یا باغ جنان ایچره
ایکی سرو شمال اگمیش.

مگر بیر شوخ شیدایی،
آسیدیر سرودهن یایی
و یا کیم، چرخ مینایی
فلک اوزره هلال اگمیش.

مگر طاق عبادتدیر،
و یا محراب طاعتدیر،
بو بیر ئوزگه صناعتدیر —
که، صنع لایزال اگمیش.

مگر تیغ فلکگوندور،
و یا دیرناق تویغوندور،
ایکی شاخ همایوندور،
جهان ایچره غزال اگمیش.

آچیب یا عندلیبین پر،
قونوب سروه پرین سیلکر
و یا شاهین شکار ایستر،
چکیمیش اوجه بال اگمیش.

گوزلرین

گر اوخشاتسا اهل نظر
ایکی هندویه گوزلرین،
نسبت وئرمک نه روادیر
هر سیه رویه گوزلرین.

بیری شاه فرنگ اولموش،
بیری عازم جنگ اولموش،
فر بیری بیر سرهنگ اولموش،
فوق گیسویه گوزلرین.

بیری بیر جلاد و قاتل،
بیری قان توکمکه مایل،
اولوبلار هاروت و بابیل،
علم جادویه گوزلرین.

چکیدیرو تیرو کمانین،
توکر عشق اهلینین قانین،
وورماغا کونول کاروانین
گیرمیش پوستویه گوزلرین،

عندلیب خوش الحانی
ائیله گوزلرین قربانی،
سیط سیغی نین اورمانی
مالسین هر سوبه گوزلرین.

خاللارین

رخساره نقطه نی واجب
بیلمیش او قاره خاللارین.
اونون ایچون منزل سالمیش،
تحت رخساره خاللارین.

بیر یسی عنبر اشهب،
بیریدیر زینت غبغب.
گر اوخساتسام اولماز عجب
مشك تاتاره خاللارین.

بس هانی خصم بیگانه،
قصد ائدیبدیر شیرین جانه،
اولموش دائم زلفه دانه
گنه مکاره خاللارین.

بیری جادوی پر فن دیر،
بیری سانکی یول کسن دیر،
بیرسی مرغ گلشن دیر،
قونموش گلزاره خاللارین.

عندلیبیم پر شگسته،
دل پریشان، کونول خسته،
گلمک اوچون قبریم اوسته
کیئنمیش قاره خالارین.

دلبریم

من ئولنده قبریم اوسته
مبارک باش آج، دلبریم.
قوی توکولسون هر طرفدن
عنبر افشان ساچ، دلبریم.

کوبینده قاللام عاقبت،
بت پرست اوللام عاقبت،
بوینوما ساللام عاقبت
صنعان کیمی خاچ، دلبریم

سنسیر شاد اولوب گولمنم،
یاخشی یامانی بیلمنم،
گر بیر ده آلسام ئولمه‌نم
آغ اوزونده‌ن ماچ، دلبریم.

نولار ائیله‌سن صوابی،
گوتور گل اوزدن نقابی،
خجل ائیله آفتابی،
روبندینی آج، دلبریم.

سنسن دردیمین طبییی،
سینیق کونلومون حبیبی،
کیم ئوگر دیب، عندلیبی
هر گوروه‌نده قاچ، دلبریم؟

آی مدد

ساقی بیر باده وئر، کئچی،
بهار، آی مدد، آی مدد!
سرخوشام، منی ئولدورور
خمار، آی مدد، آی مدد!

عشق، آتشی دوشسه جانہ،
رخنه لر سالار ایمانه،
باغلادیو شیخ صنعانه
زنار، آی مدد، آی مدد!

گورون بو نامهربانی،
آپاردی عقل و ایمانی،
ائتدیگی عهد و پیمانی
بیخار، آی مدد، آی مدد!

ئیلیم من بختی قاره،
وطندهن دوشدوم آواره،
جانیم آتش رخساره
یانار، آی مدد، آی مدد!

عندلیب پریشانم،
یای قاشلارینا قربانم،
مبتلای زمستانم،
گلزار، آی مدد، آی مدد!

سرو قامت

زاهد، بیر نچه کلمه سن،
اثنیت شرح قیامتدهن،
کور نه جفالر گوروبدور،
کونلوم بیر سرو قامتدهن.

نه قلد سرو و صنوبردير،
يوخسا شمشاد آذردير،
يا معجز پيمبردير،
ظاهردير چوخ علامتدهن.

يا مگر خالق صوفات،
خلق ائتميش بير حب نبات،
للمريد آب حیات،
اممك اولماز لطافتدهن.

اولور منيم کیمی هر آج،
قاشلارين گنجينه محتاج،
گورسه بو گوشه نی حجاج
اوز دوندره زیارتدهن.

باخ موسم نویهاره،
عزم سیر گلفزاره،
عندلیب بختی قاره
ائیمله سین بو روایتدهن.

زلفون

ائیمله ییبدی چوخ جفالر
من بینوایه زلفون.
اینجیدیب سالمیش ئوزو تک
نه اوزون سئودایه زلفون.

دونوب بیر سلطان صدره،
تکیه وئرمیش ماه بدره،
طعن ائده لیلة القدره،
هم شب یلدایه زلفون.

اولما عشق اهلينه قاتل،
جاهل سن، قدر — قيمتين بيل،
نئچه كونولمرددن قنديل
آسميش گليسايه زلفون.

سنسن اي شاهلارين شاهي،
عشق اهلينين قبله گاهي،
باغيشلارلار هر گناهي،
توتسا ال دعايه زلفون.

ايلمه عندليب زاري
سيه زلفون گرفتاري،
چوخ عاشق بيقراري
دوندرسين شيدايه زلفون.

حيدريه لر

گل اوسته

(بیر گوزل حقینده)

صنع قدر تدن سیاه خالارین،
عارضینده نه زندانه دوشوبدور؟
بیررسی حبشدير، بیررسی هندو
بدعملر خوش مکانه دوشوبدور.

عزبیم نه مکانی،
دهقانین نه دکانی،
عشقین آواره سینین
نه یئری، نه مکانی؟
عاشقینن اولدهن
یئدیگین نمک هانی؟

پرتو جمالین اولدو منور.
تعجب ائیلهرم، اللهو اکبر!
مهر رخساریندهن خورشید انور
بیر ذره دیر آسمانه دوشوبلدور.

عزیزیم، آسمانه،
زلغی یوزدهن آسما یانه.
وئرمز فلک حریغی
شاه جنت عاصی منه.
حسرتیندهن فغانیم
چولقاشیب آسمانه.

قاشلارین فتنه دیر، گوزلرین جادو،
خدنگ مژگانین منه توتلو رو.
گلیب جان آلماغا کافر بدخو،
وئر نصیحت، بد گمانه دوشوبلدور.

عزیزیم، بو گمانی
درس اوخو، بگو معنی
فراغینا کونلومون
یوخ ایدی بو گمانی.
چکمز حسنون صورتین
کلسه بو گون مانی.

حرامی گوزلرین سالیبدبر جنگی،
یای قاشلارین مژگان اولوب خدنگی.
چاپدی انگلیسی، رومی، فرنکی،
ایندی فکری ایروانه دوشوبلدور.

عزیزیم ایروانی
حجدهن ایروانی.
نه ظلم اولدو، گورمه دین
عاشقه ایروانی.

آز قالیب گوزوم یاشی
ییخا، گل، ایروانی.

شعله آهیمدن توتوشدو عالم،
نه سبیدن منه یئتمه دی ناله م؟
عندلیبم، شکر ائیلرم دمام،
حسرت گوزوم گلستانه دوشوبدور.

عزیزیم گلستانی،
اوخودوم «گلستان» ی
گلشن حسنون گورن
ایستمز گلستانی.
سنده اولان لطافت
باخ گور، گل اوسته هانی؟

دلیم دلین قربانی

سویله کوروم، دلیم دلین قربانی،
ندن وفا ائیلهمه دین اقراره؟
وقت ایکن عاشقه ائتمه دین خبر،
بلکه ائیلهمه ییدی درده بیر چاره.

عزیزیم درده چاره،
دورموشام درده چاره،
دیل بیلن طیب گرك
ائیلهمه درده چاره.
چاره سیز خسته لره
بولونور درده چاره.

قورخورام اغیاره اولاسان همدم،
قدرینی بیلهمه یه دیلبیلیمز آدم،
عاشق گرك لحظه — لحظه دمام
جان قربان ائیلهمه سن تك نگاره.

عزیزیم نگاره باخ،
نقشه باخ، نگاره باخ،
قائیدان گلگز اللر
ائدیگی نگاره باخ،
حسرت قالان گوزلریم،
دویونجا نگاره باخ!

سن تڭ ائیله یه لی عهدی، اقراری،
قالما ییب کونلومون صبر و قراری،
سنین کیمی آلا گوزلو نگاری،
تاری نصیب ائیلمه سین اغیاره.

عزیزیم اغیارینن،
بایقولار اغیارینن،
گوروم باشا گتتمه سین
سنینکی اغیارینن،
نئجه گوروسون گوزلریم
گزه سن اغیارینن؟

نئجه روا گوردون، ای ملکزاده،
دوندون آشنادهن، دل وئردین یاده،
درده تابیم یوخلدور بوندان زیاده،
باش گوتوروم گئدیم هانسی دیاره؟

عزیزیم بودیاره،
یول دوشدو بو دیاره،
گلسه لقمان ساغالماز،
سینه مده بو دو یاره،
یئتسن مزاریمه،
دئیه سن بو دو، یاره.

وصفینده چوخلارین آجیلیب دیلی،
عندلیبلر سئور سن قیزیل کلمی،

نه دهن ترك ائده رسن شيدا بلبلى؟
قىزىل گل تك همدم اولورسان خاره.

عزىزيم خارا باغلار،
آتلارى خارا باغلار،
مگر بلبلى ئولوبدور،
گل ميلين خاره باغلار؟
من ئوللم، يار آغلاسين،
ئوزگه لر خراب آغلار.

نيه كلمه دى

(گوهر آبايه)

انتظارام، گوزوم يولدا متصل،
حشمتلى جانانيم نيه كلمه دى؟
پاى انداز ائيله ييم جان متاعيمى،
او عزىز مهمانيم نيه كلمه دى؟

قارشيدا او مهمانه،
قوى دئسين مه مانه،
جاندان عزير نه ييم وار،
نه قىييم او مهمانه،
اوغلون سر فراز ائلر،
دوزه گر او مه مانه.

وه - وه، صل على وآل عبا!
بو شان و شوكت، حسنه مرحبا!
سر آمد عشوه، منبع حيا،
دولتمى سلطانيم نيه كلمه دى؟

عزىزيم سلطانيه،
شاه گلمدى سلطانيه،

يۇتتېشمز بىندەسىنن
دادىنە سىلطان نىيە؟
وفالى سۇوگى گرك
سۇوگىسىن سىلطانىيە.

ساقى، منە دولو دولدور پىالە،
گوروم مدعى نى گلىسىن زوالە،
هر سحر قمرى تىك چىگرم نالە،
اوسرو بوستانىم نىيە گىلمەدى؟

قارشىدا اوسوستاندان،
گىلىرم اوسوستاندان،
گاه قوجوم اينجه بىلدەن،
گاه امىم اوسوستاندان،
اىپلىك كىمى اينجه لىب
كۈچمىشم اوسوستاندان.

عشقىندە دورموشام مرد مردانە،
ساغا كىم ال چكىب اوللام پىكانە،
دولانىم باشىنا مىل پروانە،
شمع شىبستانىم نىيە گىلمەدى؟

قارشىدا شىبستانى،
مسجىدىن شىبستانى،
وفالى شاگرد اولان،
قوناقلار شىب اوستانى،
عاشق اولان ھەممىسىز
كۈچىرمز سىبستانى

عندلىب تىك گىلمە عاشقىدىر شرف،
تىغ عشقە مىدرىن ائىلەمىش ھەف،
سوز گەر، دىش اينجى دھانى صەف،
ئوزو گوھر كانىم نىيە گىلمەدى؟

عزیزیم یولار کانئ.
کنکانلار یولار کانئ.
وفاسی اولمایان یار
نه بیلیر یول ارکانئ.
یار گلیر مژگانلاریم.
سوپورون یول ارکانئ.

اوردوبادین وصفی

اوردوبادین نه دئییم وصفی گلستانه ده گر.
بیر عجب گوشه دی که، جنت رضوانه ده گر.
هر دم ایللیس سفری هندو صفاخانه ده گر.
ائیلله شاهدلری وار حوری و غلمانه ده گر.
مختصر، آب و هواسی بوتون ایرانه ده گر.

حاکمی شیخ علمی خان کان سخاوت، نه دئییم.
یوخلو کنگرایی کیمی مرد شجاعت، نه دئییم.
گورمه دیم بیر بئله سلطان عدالت، نه دئییم.
صاحب طبل و علم، ئوزگه قیاست، نه دئییم.
چیخسا جنگ ائیللمگه، نادر دورانه ده گر.

ئوز پناهینده گوروم ساخالاسین اول حی معین.
یئتمه سین قامتینه آفت دوران و زمین،
طول و ئیرمک نه ضرور، عرض ائدیرم مختصرین،
اولابیلمز بونا بیر کس که، نجابتده قرین،
رتبه و مرتبه سی خسرو و خاقانه ده گر.

ایکی حمام، ایکی دیباچه، حرف و کلمات،
رتبه و مرتبه سی جمله دهن عالی درجات،
سویو صاف، ایچمه که هر جرعه سی بیر آب حیات،
طعمی خوش، لذتی یاخشیی، مسئله قند و نبات،
بوندان آرتیق نه دئییم، چشمه حیوانه ده گر.

جمله اوغلانلارينين بويلارى سرو چمنى،
گل کیمی نازك و زیبا چگیلبیدیر بدن،
فلمك چوخا گئییب، ریحانیبدان پیروهنی،
یوزلری لاله' تر، یوخسا گل یاسمنی،
فی المثل، پرتو مهر و مه تابانه ده گر.

نه دئیم آدینی، سیز بو گلن اوغلانه باخین،
عالمه شعله سالیبدیر مه تابانه باخین،
حسن و گلزار ارم، جنت رضوانه باخین،
بنی آدم بو دگیل، حوری و غلمانه باخین،
هر دونوب بلخماغی یوز یوسف کنعانه ده گر.

دئسه لر گر که، بو سوزلر کیمین آندیشه سیدیر،
عندلیبین گلمی تعریف ائلمه مک پیشه سیدیر،
المری بس دئیه سن رندلرین شیشه سیدیر،
دلری من کیمی بیرتشنه لبین توشه سیدیر،
لبلرینین گهری لعل بدخشانه ده گر.

پلو

بیز نئجه شکر ائله یك قادر سبحانه، پلو،
که، نصیب ائتدی سنی زمره' انسانه، پلو،
نه بو کیم، هر یئته نه، خان ایله سلطانه، پلو،
یئتمیسن شکر اول، بو شوکت ایله شانه، پلو
همنشین اولموسان اول خسرو خاقانه، پلو

سنی خوش خلق ائله ییب قادر حی متعال،
اوزونه وئرمه سن ادویه ایله زیب جمال،
یئسه دائم سنی هر کیمسه ائدر کسب کمال،
که، سنی طبع ائله سه، بیربت پاکیزه خصال
شبهه یوخ کیم، گنیررسن ئولونو جان، پلو.

توکه لر بیر کاسا بیدمشک ایچینه شکر خام،
 اولا بیر روحی مطهر وئره اندامه نظام،
 آب قندی اولا هر مجمعیده بیر دولو جام،
 ساتاشا بو یرونه بیر من کیمی اشتها سی تمام،
 چنگه - چنگه کوتوره لقمه، مردانه، پلو

یخیلا بیر یئره، اجماع ائده بیر نچه نفر،
 عندلهبی نچه شخص ایله قوناق ائیلیه لر،
 صحبت شعر سالیب، دانیشیب اول دئییه لر،
 سونرا بیر لذت ایله سنی داراشیب یئییه لر،
 بعد از آن میل ائده لر قهوه و قلیانه، پلو.

بیر گوزله

بسکی، اول سروین ایاغینه گوزوم توکموشدو یاش،
 گئتدی طوفان بلایه دل دییهن جان ایله باش،
 آلدی مجنون کیمی جان و تنیمی داغ ایله داش،
 قلم صنع ایله جان آماغا کلمیش نقاش،
 بو نه قدیر، بو نه قامت، بو نه گوزدور، بو نه قاش؟

قطره - قطره دهنیندهن توکولور شهد نبات،
 وئیر، ای مایه، جان، خضر لبین آب حیات،
 سنی محشر گونو گورجک دئییه راهل عرصات،
 گور، نه اعلا یارادیب حسنده پاکیزه صفات،
 بو نه قدیر، بو نه قامت، بو نه گوزدور، بو نه قاش؟

قاشلارین قوس و قزح، غمزه لرین تیر شهاب،
 آلدی جان آلاق اوچون جنگ ایله فرمان خطاب،
 جکریم قانه دونوب، اولنو گوزوم مردمی آب،
 خم ابرو ایله ییخدین ائویم، ای خانه خراب،
 بو نه قدیر، بو نه قامت، بو نه گوزدور، بو نه قاش؟

مه تابان گوره جك قاشلاريني اولمو هلال،
 زينت اوج فلکسن، مه پاکیزه خصال،
 قامتین ناز و نزاكتدير، ایا تازه نهال،
 من چکیم یایینی چکمز اولاکیم، رستم زال،
 بو نه قددير، بو نه قامت، بو نه گوزدور، بو نه قاش؟

عندلیبیم، من مهجور، ایشیم جه — جه — جه!
 کلمبه' خاك درینم، چاغیرا گه، گه، گه!
 قهر چوخ ائتمه گوزوم، لطف ایلله گول قه، قه، قه!
 دولانیب باشینا من، ملاعلی، په، په، په!
 بو نه قددير، بو نه قامت، بو نه گوزدور، بو نه قاش؟

غزللر

بو گون بیر شوخ گلچهره ینه اوزدن نقاب آچمیش —
 که، گویا سمت مشرقدن اوزونو آفتاب آچمیش.

.

گلیب یار ایلله گفتاره بو گون اول شوخ نوشین لب،
 ایکی یاقوت احمردن نه رخشان لعل ناب آچمیش.
 سینه بستر، ممه بالین، لحافی زلف پرچیندیر،
 ئوزونه ترك سرمستیم نه رنگین رختخواب آچمیش.
 اوزونه زلف پرچیندیر، سالیبدیر، عندلیب، اول گل
 و یا گلزار جنتده پرین مشکین غراب آچمیش.*

* * *

هر چند دوشدو عشقین اودو چانه، ای گوزل،
 آتش ووروبدو خرمن امکانه، ای گوزل،

— شاعر عاجزین «بو گون دلدار گل چهره ینه اوزدن نقاب آچمیش
 دئیه رسن سمت مشرقدن اوزونو آفتاب آچمیش» مطلعلی غزلینه
 نظیره دیر.

گر مندن اولسا، گل اوزونه سالاسان نقاب،
 عالم مبادا اود توتوب اودلانه، ای گوزل.
 عارف یانیندا کفردور، آلا هه خوش دگیل،
 انسان دئمک سنین کیمی چانانه، ای گوزل.
 بیر باده وئر که، بزم وصالیندا شوقدن،
 لعلین کیمی دونوبدو جگر قانه، ای گوزل،
 بیخدین ائوینی جمله مسلمان و کافرین،
 نظاره ائیله کفر ایلله ایمانه، ای گوزل.
 صاحبقران نقد ندیر بوردا جان گروک،
 صرف ائتمگه بو حوری رضوانه، ای گوزل،
 قربان یئرینه عید گونوعندلیبی کس،
 گر پیر جان قبول اولا قربانه، ای گوزل.

* * *

قضا کیلمکی، گوزوم، گل گور نه خوش چکمیش بو طفرانی،
 یازیب دیباچه حسنوه هذا یوسف ثانی.
 مسلسل زلفترین چین — چین توکوب اطراف رخساره،
 قاشین واللیل و یخشادیر، اوزون والشمس نورانی.
 قدین سرو و صنوبردیر، دهانین آب کوثردیر،
 رخون ماه منوردیر و یا کیم، مهر نورانی.
 حرامی گوزلرین، بالله، چرخاردیب دین و مذهبدن،
 سالیب سئودایه، ای کافر، منیم تک یوز مسلمانی.
 ایکی خال سیه دایم لبین کنجین مقام ائتمیش،
 بیرى تسخیر ائدهر هندی، بیرىسی ملک ایرانى.
 بو اوچ زاددیر وفا قیلماز، جهاندا پایدار اولماز،
 بیرى عمر و بیرى دولت، بیرى هم حسن اولور فانی.
 ذکات حسن جایزدیر، دریغ ائتمه کدالردن،
 یئتیر حسنون زکاتنى عندلیبه، ائیلله احسانى.

چوخا

گر منه بیر خان وئره زنجیرملی یاشیل چوخا،
 او زمان ائیلر منی میرزالیغا قابل چوخا.

سانماسينلار ايندى خاندان بير چوخا ائتديم طمع،
 هر منيم كيمي غلامه خان وئير هر ايل چوخا.
 پيكرين برج سخاوتدير، گر كدير ماه تك،
 ايكي گون ياريمدان آرتيق توتماسين منزل چوخا.
 نازك انداميندان اولماز بير چيخا مطلق چوخا،
 بلكه، اولموش قامت موزونونا قابل چوخا.
 هاردا مساج قضاذهن گارگاه دهرده
 من گورن چوخا كيمي منسوج اولامشك چوخا.
 سن آقاسان، من ده بير اخلاص پرور نوكرم،
 عيب اولماز ائيلسه سندهن منى خوشدل چوخا.
 بير چوخا كيم، خلق اونا انعام احمد خان دئيه،
 اشهد بالله، اولور دشمن گوزونه ميل چوخا.
 الامان، سئالدى اياقدان محنت و زاران منى،
 بلكه، بو تير قضايه اولدو بير حاييل چوخا.
 من سنه قربان اولوم، ايامدهن ظاهر اولوب،
 آدمين عقليني ائيلر پخته و كامل چوخا.
 يدى ايل گر كر كيلىن حمام اولار منزل منه،
 باش اگلمر كورسه لر گر كئيميشم بير ايل چوخا.
 معرفت گلزارينين سرسته باغلانميش گلى،
 عندليبندن دريغ ائتمز، يقينا بيل، چوخا.

حسين خانا مکتوب

اى عاشق عارف زمانه،
 بير دم قولاق آس بو داستانه.
 بيلم نئجه ساعت ايدى كيم، من
 باسدیم قدیم بو خاکد انه.
 چكمكه مگر جهان غمينى
 دوران منى سالى بو جهاننه.
 طفل ايكن ائديب بلايه همدم،
 سالى نه شراره لر بو جانه.
 مهر ائيله دي لاله غنچه سى تك
 سينمده و قفل ووروب دهانه.
 آچديم گوزومو طفولتيمدن

باخماغه زمین و آسمانه.
 اوغراتدی من فقیری اول
 بیر دلبر شوخ دلستانه.
 وه — وه، نئجه دلبر شلابین،
 های — های، نئجه آفت زمانه.
 القمه که، باده' لیپندن
 ایچدیم دو — سه جام عاشقانه.
 بیر ذوق ایله نشئه وئردی اول می،
 عقلی اونودوب، دوشوب جهانیه.
 اولدو آدیم عندلیب شیدا،
 فریادیم ایریشدی گلستانه.
 ایندی یینه اول فسانه دندیر،
 گاه — گاه که، سویلرم فسانه.
 القمه که، یارو آشنائی
 ووردوم قاموسین امتحانه.
 گورسنمه دی گوزومه حقیقت
 بیر کسده حقوقدن نشانه.
 دوندردیم عزیزیم وطنندن
 تبریزه و گاه ایر وانه.
 بیر گوشه' مسجد اولدو منزل،
 احسنت او منزل و مکانه.
 اول بقعه ده بیر نئچه زمانلار
 توکنوم در اشک دانه — دانه.
 صرافه یئتیشدی گوهر نظم،
 گتدی من نیمه جانی جانه.
 قدرت قلمیله شکر لله.
 منشی و دبیر کارخانه.
 یازیلا غلام عندلیبی
 سردار جهان حسین خانه.
 صد شکر که، دولتیند نم من،
 میوزالار ایچینده بیر بهانه.
 ای خسرو کشور فصاحت،
 فرمانده عالم دو گانه.
 جمشید جم و بلندخر گاه،
 فرخ فر و رستم آشیانه.

ائتمك در معدلتمدارين
 تشبیه بیر ئوزگه آسمانه.
 کفر اولماسا، حاجبین ملایک،
 لازم گلی هم بوئا، هم آنه.
 سنسن که، عدالتیندن اولماز
 عهدینده ستم گله گمانه.
 فریاد که، لشکر زمستان،
 یئئدی ینه شهر ایروانه.
 اول من بیسلاحین اوسته
 بایداق چکیب، اولوب روانه.
 بیلیمیش مگر اول حریف عیار
 مقدور دگیل بو ناتوانه.
 ماهوت و سموریدن کولجه،
 ئورتونمگه خلوت کرانه،
 یوخلور خبری که، عدل سردار
 ظلم ائتسه بیرى وورار دهانه.
 قربانین اولوم، جهاندا سنسن
 تدبیرکن غم زمانه.
 فریاد که، عندلیب زاری،
 تاراج خزان گتیردی جانیه.
 ناچار قالیب بو نئچه فردی
 اظهار قیلیب چکیب بیانه.
 بیزدن سورا یادگارلیقدیر،
 دنیاده بو لار قالیر نشانه.

تخمیس

(بشلمه مه)

ارمن زمینده ائلبگی بیر جانیه یئتمیشم.
 گویا بهشت عدنده غلمانیه یئتمیشم.
 جانا، دئمه که، سویلرم افسانه، یئتمیشم.
 جانلار وئریب سنین کیمی جانانه یئتمیشم.
 رحم ائیله کیم، یئنینجه سنه جانیه یئتمیشم.

نيك و بد زمانه يه بان وئردیگيم بو کيم؟
 صولتلی ال آقاسینا سان وئردیگيم بو کيم؟
 تسلیم اولماغیمی نشان وئردیگيم بو کيم؟
 «شکرانه» وصالینا جان وئردیگيم بو کيم،
 چوخ درد چکمیشم که، بو درمانه یئتمیشم.»

دشیننی جمله عالمین آتسام عجب دگیل،
 بیر کنج آستانووی توتسام عجب دگیل،
 عرضیمی خاک پایینه آتسام عجب دگیل،
 «حالیم دئییب، مرادیم چاتسام عجب دگیل،
 بیر بنده یم که، درکه سلطانه یئتمیشم.»

اول لخطه کیم، یاراتدی او خالق بن آدمی،
 کمتر غلام درکه خان قویدو آدمی،
 سور مختصر، زمانه گوروب اجتهادیمی،
 «دور فلک میسر ائدیبدیر مرادیمی،
 گویا که، طالب گهرم، کانه یئتمیشم.»

چوخلار منیم کیمی، ره عشقینده یول آزیب،
 فرهادوار تیشه ووروب، بیستون قازیب،
 اظهار عرض قیلماغا چوخ رقعهلر یازیب،
 «مور محقرم که، سراسیمه چوخ گزیب،
 نهگاه بارگاه سلیمانه یئتمیشم.»

دوشدو ایاقدن ره عشقینده توسنیم،
 آخر نفسته اولدو روا مطلبیم منیم،
 شکر خدا که، خاک درین اولدو مسکنیم،
 «بیر بلبلیم که، گلشن اولوبدور نشیمنیم،
 بیر طوطیم که، بیر شکر ستانه یئتمیشم.»

سرگشته عندلیبیم، عزیزیم، ائشیت سوزوم،
 گلزار حسنونه او زمان که، دوشوب گوزوم،
 بلبل کیمی فغانه گلیب سویلرم ئوزوم،

«مسکین فضولیم که، سنه توتموشام اوزوم،
یا بیر کمینه قطره که، عمّانه یئتمیشم.»

«لیلی و مجنون»

مشاطهٔ فیض صنع باری
زینتله‌دی شاهد بهاری.
دلبر کیمی گئیدی رخت احمر،
سالدی باشا معجر مشجر.
گلشن گئینیب لباس دیبا،
حوران بهشت تک سرپا.
سرو چمن اوللو میر محفیل،
گئیدی قدینه قبا‌ی یاشیل.
قمری و تزر و اولوب هم آواز،
آهنگ مخالف ائتدیلر ساز.
گلشنده نقاب آچاندا چون گل،
بو شعری مدام اوخوردو بلبل.

مختصر ساقینامه

ای ساقی گل‌عذار، بسدیر،
ناز ائتمه، کچیر بهار، بسدیر.
وئر بادهٔ خوشگوار، ایچیرمه
زهر غم ناگوار، بسدیر.
توکل و می ارغوان ایچون قان
بو دیدهٔ اشکبار، بسدیر.
وئر باده‌نی، رفع درد سر قیل،
ئوللوردو منی خمار، بسدیر.
قربانین اولوم، سن ائتمه باری،
قیلمدی منه ظلم یار، بسدیر.
حسنون چمنینده عندلیم،
ای گل، منی ائتمه خوار، بسدیر.

ینه بو حقدہ.

ای عاشق بیقرار اولانلار،
آشفته هر نگار اولانلار.
هر باشدا که، شور اولن پیدای،
ایلر آنی خلق ایچینده رسوا.
ای عاشق و عارف زمانه،
بیر دم قولاق آس بو داستانه.
بیر طرفه حکایت ایلمرم من،
گل، گور نه شکایت ایلمرم من.
اطراف اشرده تسیر ائدردیم،
گاهی اوتوروب، کھی کئدردیم.
دوشدو گذریم عجب مکانه،
بیر منزل شوخ و عاشقانه.
گورودوم اوتوروبلو بیر پریرو،
بیر شوخ و لطیف چشم جادو.
اول دانه اگوهر بدخشان،
اول قبله کافر و مسلمان.
اول کشور حسن پادشاهی،
قویموشدو قاباغا کارگاهی.
وورموشدو بزک او مئرو ماهه.
سالمازدی نظر گدا و شاهه.
ناگه گوزوم اول نگارا دوشدو،
کیزلی سوزوم آشکاره دوشدو،
تاب ائیلهمه دیم بو ملجرایه،
فریاد چکیب، گلیب هرایه.
عرض ائیلهمه دیم، ای بت ستمگر،
مژگانی خدنگ و غمزه خنجر،
کافر قیزی، قصد جان ائدیسن،
ناحق یئرہ نئجه قان ائدیسن.
آیا، هارادیر سنین مکانین،
هانسی یئر اولوبدور آشیانہ؟
اول حوری لقا، فرشته حالت،
ناموس قیلیب، چکیب خجالت.
ماه رخنه نقاب چکدی.

ابر آلتینا آفتاب چکدی.
 مندن اوتانیب قیلیب حجابی،
 پنهان — پنهان وئریب جوابی؛
 — کای کونلو سیاه، فکری باطل،
 دیوانه صفت، جنون و جاهل.
 کیمن که، بو سوزلری دئیرسن،
 گر بیرده دئسن، کتک یئیرسن.
 دیوانه، بو خلق و خودن ال چک،
 بسدیر، بئله گفتگودن ال چک.
 سیلکدی اتکین ایاغه دوردو،
 دل مرغینه دام تازه قوردو.
 دوندردی اوزون حرمرایه،
 ساندی منی بویله آه و وایه،
 توتدوم اتکین، هرای چکدیم،
 گوز یاشیمی خاک پایه توکدوم.
 — کای همدم و مونس و نگاریم،
 وی، غملمر ائوینده غمکساریم،
 فکر ائیلهمه کیم، من بلاکش،
 دوشلوم بو بلایه، ای پریوش.
 بو حسن که، سندهدیر سراسر،
 قیلمیش غم و عالمی مسخر.
 زاهد سنی گورسه، ای شلابین،
 بالله که، نه دین قالی، نه آیین،
 باشندان چیخار عقل و هوشی یکسر
 رندیلمرینن اولور برابر.
 عمامه گیرو قالو شرابه،
 خرقه ساتیلیر، گئدر کبابه.
 سجاده اولور بساط مرزوم،
 جولانه گئیر سفینه خم.
 هر لحظه قیلا آرادا جولان،
 بو نوع ایله هر دم ائیلر افغان.
 آگاه اول، ای عابد هنرکیش،
 وی، شیخ ریایی و بداندیش.
 باشیندا ندیر بو شور و غوغا،
 سنده غم عشق اولوب هویدا.

دنيادا اگر طبيب چو خدور،
 عشقین غمینہ علاج یو خدور.
 گر ایستہ یه سن که، اولاسان شاد،
 گل، اول، می ارغوانه معتاد،
 دفتر کلیل اول دیم التماسه،
 بیر یاندا باتار کتاب یاسه.
 اگنینه گئییب لباس قاره،
 یوز پاره اولوب دوشر کناره،
 دوندون بئله امردن، نه باکی،
 من باشیما بس قویوم نه خاکی؟
 رحم ائيله که، زار و بیقرارم،
 ای شوخ، سنه امیدوارم.
 کسمه لب لیلدن نصیبیم،
 گل درده علاج قیل، طبیبیم.
 اول میوه نخل زندگانی
 آرایش باغ کامرانی.
 تند اولدو، آرادا قیلدی جنگه،
 حکم ائیلده دی ناوک خدنگه،
 تیر مژده نی تیکیب کمانه،
 کوننوم ائوینی قیلیب نشانه.
 غمزه قیلیجین ائینه آلدی،
 ایمان ائوینه شکست سالدی.
 بو هیئت ایلن او شوخ ترسا،
 آیتی منه، کای جوان رسوا،
 نولموش سنه، بیقرار اولوبسان،
 پژمرده روزگار اولوبسان؟
 چوخلار منه عرض حال ائده لمر،
 چوخلار بو سوزو خیال ائده لمر.
 سن حیفسن، ای غریب بی یار،
 اولما بئله محنته گرفتار.
 عشقین چوخ اولور غم و جفاسی،
 بیهوده سوزون نه انتفاعسی.
 بیر مرحله ده مراجعت قیل،
 آندان سونرا قدر عافیت قیل.
 قاصد یولاسال، پیام گوندر،

شاید اولاً و صلتین میسر.
اول دمه ائدیب فغان و زاری،
یازدیم نئچه بیت یادگاری.

معشوقه حقیقده

گوردوم اهرده بیر گل رعنا، عجب — عجب،
جلاد و جانستان و دلار، عجب — عجب،
اولموش نشان حسن هویدا، عجب — عجب،
سالمش جهان شورش و غوغا، عجب — عجب،
وه — وه، نه خوشموش اول بت زیبا، عجب — عجب!

اول بیوفا قیلار نه قیامت قیامت،
بیر باخیش ایله محو ائدور اهل سلامتی،
بالله بو زینتین ینه وار چوخ علامتی،
هر دلشکسته کیم، گوروب اول سروقامتی،
فریاد چکدی سویله دی وا — وا، عجب — عجب!

قیلدین دچار درده، فلک، بیوفالری،
گتدین بلالی باشیما یوز مین بلالری،
ای بیوفا، یولوندا نه چکدیم جفالری،
ترك ائیلهدیم رفیققلری، آشنالری،
اوللوم غریب بیکسرو تنها، عجب — عجب!

پژمرده قیلدی سرسری غم نوبهاریمی،
ایام هجر الیمدهن آلیب اختیاریمی،
کسلی فراق رشته صبر و قرأریمی،
بیلرد لر ائشیتدی منیم آه و زاریمی،
طعن ایله قیلدیلار نه تماشا، عجب — عجب!

ای عندلیب گلشن هجران و درد و غم،
جور و بلاکشیده دوران و بختی کم،

گوز یاشینی گلاب کیمی توکمه دمیدم.
مشکل کشا امیر عرب، خسرو عجم،
حل ائیلسین بو مشکلمی مولا، عجب — عجب!

* * *

منزلگه حوریدن قایتدیم،
ئوز منزلیمده قرار توتدوم،
گردشت منیمچون اولدو زندان،
محبوس و مقید و پریشان.
هر کیمسهیه درد قیلدیم اظهار،
گوردوم که، علاج یوخلو، زنهرا!
بیررسی دئیر: جنون اولوبدور،
دیندیومه که، غیرگون اولوبدور.
بیررسی قیلار بو نوع تدبیر:
— «دیوانه لره گرکدیر زنجیر.»
آز قالدی من شکسته و زار،
زنجیره دوشوب اولام گرفتار،
قالمادی نه آته و نه آنه،
ووردوم قاموسینی امتحانه.
بیری منه اولمادی مددکار،
هجران گونو غملریمه غمخوار.
بیجا یئره جمله دوندو مندن،
آیبردی فلک منی وطنن.
دوئدوم یولا بر کنار گئتدیم،
وحشیلر ایلله قرار توتدوم،
عقل آئینه سینه داش ووردوم،
مجنون یئرینه باش ووردوم.
چکدیم گئجه لر بسی فغانی،
اولدو آدیم عندلیب ثانی.
بیر گون دولانیب شکار ائیدردیم،
فکر غم و روزگار ائیدردیم.
تیکدیم گوزومو سواد راهه،
سویلردیم او باد صبحگاهه:

— که، ای بادصبا، آیار پیامیم،
دلداره یئتیر منیم سلامیم.
درگاهینه عندلیب شیدا،
سویله، نئجه بیت ائندی انشاء.

* * *

آگاه اول ای وفالی نگاریم، هرای — های!
سنسیز کسيلملى صبر و قراریم. هرای — های!
یاندی، خزانه دوندى بهاریم، هرای — های!
سوللو، توکوللو برگ ایلله باریم، هرای — های!
افلاکه چیخدی دود و شراریم، هرای — های!

ای دل، فغانه گل که، کسيلملى نوا سسی،
ها گوزلرم قولاغیما گلمز نوا سسی،
سندن سوای ائشیتمه میشم آشنا سسی،
توتدی جهاننی شام و سحر ماجرا سسی،
گئچدی سیاه لیل و نهاریم، هرای — های!

ازبس گوزوم یاشی توکولوب طرفه روییمه،
امیدیمی کسیب یئتیشیب آرزوییمه.
زاهد، بو قدر دوشمه منیم جستجوییمه،
خاموش اول ای گوزوم قولاق آس گفتگوییمه،
تقریر ائدیم نهایت کاریم، هرای — های!

دونسم بدین کافر و ترسا عجب دگیل،
ائتسم سجود طاق کلیسا عجب دگیل،
سالسام جهانه شورشو غوغا عجب دگیل،
اولسام یولوندا رندی و رسوا عجب دگیل،
بالله، کسيلملى غیرت و عاریم، هرای — های!

ای عندلیب، جانه یئتیشدین گمان ایلن،
یوز گوتنه — گونه ناله و آه و فغان ایلن،

صیاده یاخشی عادت ائدیسن کمان ایلن،
غمزه ن خدنگی دگدی جگر دولدو قان ایلن،
آختارما سن که، نولدو شکاریم، هر ای — های!

* * *

چون عرضیمی ائیلدهدیم مایه،
گلدیم ینه نی کیمی نوایه.
ئوز حالمه فکر ائدیب گئدردیم،
گاهی نئجه بیت یاد ائدردیم.

* * *

کسیبیدی صبریمی هجرینده غم، نه چاره قیلیم؟
بیخیبیدی کونلومو درد و الم، نه چاره قیلیم؟
یازیم نگاریم، یارب، رقه، نه چاره قیلیم؟
کسیلمیش آل نئجه توتسون قلم، نه چاره قیلیم؟
یئتیشمه‌میش هرایمه شاه کرم، نه چاره قیلیم؟

بلاللی عاشق اولان دردی آشکاره چکر،
دیلمی فغانه گلیب، دیده‌سی شراره چکر،
توکوب سرشک گوزون گوهرینی تاره چکر،
اجل الی اتگیمدهن توتوب کناره چکر،
ایلم یئتیشمه‌سه یاره او دم، نه چاره قیلیم؟

صبا، اگر گذرین دوشسه، عرض قیل یاره،
او کافر و او ستمگر، او چشم خونخواره،
که، حسرت من پروانه شمع رخساره،
گل ای طیب عزیزیم، فراغه قیل چاره،
ئوزوم بو درده دعوا بیلمنم، نه چاره قیلیم؟

گونوم قارا کئچر، ای ماه دلستان سنسیر،
یئتیشدی نه فلکه داد و الامان سنسیر،

سارالدى كاه كىمى رنگ ارغوان سنسيز،
حيات ايستمىم. اولماسين بو جان سنسيز،
اجل يولو كسيليب ئولمىم. نه چاره قيليم؟

اوشىتمەيىپ منىم افغانىمى حذر قيلماز،
بو آه و نالم او ياره نه دن اثر قيلماز؟
مگر بو گون قمر عقريده دير، سفر قيلماز؟
گليب. بو كلبه، احزانىما گذر قيلماز؟
دوشوم اياغينا من بختى كم، نه چاره قيليم؟

نه قدر ياره دئديم درديمى ضرر گلدی،
سرىمىن عقل چىخىپ، باشىما اثر گلدی،
بلالى باشىما، ياران، نه شور و شر گلدی،
سپاه محنت و هجران دوربر گلدی،
پيغملى باشىما خيلى حشم، نه چاره قيليم؟

من عندليب غريپ، سينيپ پر و باليم،
نگار گلرخه اظهار قيلديم احواليم،
هواى كافر و ترسا سوروشمادى حاليم،
كىمه شكايت ائديم من، بو دلشكن ظالم،
روا كوروب منه ظلم و ستم، نه چاره قيليم؟

* * *

القصه، من غريب و نالان،
دوشنوم بو بلايه زار و حيران،
مجنون حزينه نايب اولدوم
وحشيلر ايله مصاحب اوللوم،
دورد دوره مى آلدیلار دد و دام،
صحراى طيور اولوب منه رام،
بیر گون ينه كثر المدن،
ياندی جانيم اضطراب غمدن،
صحرا ده عبث — عبث گزردیم،

ئوز حاليمه شعرلر يازاردىم.
 گوردوم كه، يئتیشدی پيك دلسوز،
 بير قاصد بدهوا، غم اندوز.
 بير نوع ايله گلدی گفتگو،
 گویا كه، دمیر دئیر سبویه.
 بير طور ايله عرض حال قیلدی،
 دین و دلی پایمال قیلدی.
 — كه، ای بختی قارا، ندير بو شیون،
 بو دشتده ائتمیسن نشیمن؟
 بیجا یئرہ سرنگون اولوبسان،
 لیلی هانی سن جنون اولوبسان؟
 پروانه شمعدير موافق.
 گل اولماسا، بلبله نه لایق
 کیم، ائده سرود عاشقانه،
 گئجه گله صبحه دك فغانه؟
 اول کس كه، همیشه سن دئیرسن،
 يتولاريننا جان نثار ائدرسن،
 اغیاره فلك نصیب قیلدی،
 سن خسته نی بیطیب قیلدی.
 بازار پوزولدو، ییغ بساطین،
 بو مرحله دهن کس اختلاطین.
 قاصد سوزونو بیانه چکدی،
 یاندی جگریم زبانه چکدی.
 غربت یولون اختیار قیلدیم،
 پنهان سوزو آشکار قیلدیم.
 ناموسی آتیب، ایتیردیم عاری،
 ترك ائيله دیم آشنا و یاری.
 حقا، نه عجب دئییب فضولی،
 چوخلور بو کلامین عرض و طولی.
 عشقین بئله ماجراسی چوخلور،
 هم جوړو هم جفاسی چوخلور.
 عارف باخار عندلیب زاره،
 عشق اهلینه ائيلمیش اشاره.
 بوندان سورا بير جوان کامل،
 ائتمز ئوزونو بو ایشده زائل.

غزل

عيسى كيمى تكلمون امواته جان وئريز،
پژمرده جسم روح لطيفه روان وئريز.
كافر مگر كه، قانليسيدير ياره كونلومون،
اول ترك چشم تيرينه غمزه ن نشان وئريز،
ياغى، مگر كه، سويئرینه قان ايچير گوزون،
بس اولمادى كه، خنجر مژگانه قان وئريز؟
خالين يانيندا زلف سياهين گوروب دئديم:
— گلميش سپاه چين شه هندويه سان وئريز.
تارى بيلمير كه، زندگى جاويدان تاپار،
هر عاشقى كه، صدق ايله جانانه جان وئريز.
افزون قفسده بلبله صياد دن يئتر،
اول نشئه ايلكه، صحبت هم آشيان وئريز.
اى عندليب، امانينى ببرد ائشيتمه گل،
هر نئجه كافر اولسا، او، بير دم امان وئريز.

يننه اونا دايير

تارى بيلمسين، هجر بيزار ائيلهذيب جانان منى،
اى اجل، امداد قيل، قورتار بو هجراندا منى.
قاره اولسون روزگارى، هم پریشان خاطرى،
آييرا هر كيمسه، اول زلف پریشاندا منى.
بلبل شوریده نى گل، من تصور ائيلهذيب،
منع قيلما، باغبان، سير گلستاندا منى.
عاشقم، ديدار كو، يا كافر زنار كو؟
نوتما گل خارج نگاريم سن مسلماندا منى.
قمرى تك بوينوما سالام حلقه گيسولرين،
سالماسا او سروقده آيرى گلستاندا منى.
مطلب اولدور، بلكه، يارين كونلونه تأثير انده،
عندليبم، منع قيلما آه و افغاندا منى.

ینه بو حقدە

اودلاره یاندی جانیم، دود اگله نیب دماغه،
مرحم قویار سرشکیم سینه مده قانلمی داغه.
ای گوزلریم، سن اولتون داغ اولماغیما باعث،
سو سیمه ئوز الینله یانیدردیغین چراغه.
باخدین کتاب حسنه گورسندی زلف و عارض،
ای کاش، باخمایایدین هرگز قارا و آغه!
لیملی یولوندا، ای مه، بیر قیس اولوب پریشان،
سودای خال و زلفین چوخلاری سالدی داغه.
زاهد سوزونه اویم، ساقی، منه قدح وئر،
افسانه دیر، یثتیرمه بو سوزلری قولاغه.
آیینه، جمالین می دیر مدام، ساقی،
باخ، باخ، نه خوش، نه رنگین عکسین دوشوب ایاغه.
ای گل، منیم دیلمدن اغیاره قیل نسیحت
گیم، عندلیب سویلر، ای زاغ، گیرمه باغه!

ینه بو حقدە

حرامی گوزلرین، جانا، منیمله جنگ توتموشلار،
چیخیلار رسم صادقدهن ره نیرنگ توتموشلار،
باخاندا صورت احوالیمه کامل منجملر،
منیم بختیمله اول شیدالری هدرنگ توتموشلار،
قارا زلفون، خط و خالین قوروبلار رسم دعوانی،
سپاه کفر و جادودن ایکی سرهنگ توتموشلار،
ایچیبلر مست و بیپروا، چکیبلر خنجر بران،
اولوب بیباک و سرخوش، ترک نام و ننگ توتموشلار،
زبس کیم، باشیمه داشلار دگیب طعن و ملامتدن،
منی فرهاد اینه بو بحثده همسنگ توتموشلار،
وفاسی یوخلور، ای جانا، بو دهرین، جمله عارفلر
عبث کیم، ئوزلرین دنیا ایچون دلتنگ توتموشلار،
دئممه بیهوده دیر بلبلرین فربادی گلشنده،
پریشان عندلیبین آهینه آهنگ توتموشلار.

ینه

سرگشته کونلومون ینه یوز مدعاسی وار،
غوغائی باشیمین نه بالائی بلاسی وار.
هر دم شکسته کونلوم آچیلماز، سبب ندیر.
گل گور زمانه نین ینه بیرماجراسی وار.
نامهربانی گور، گئدیب اغیار ایلن گزر.
یارب، کیمین بو طرز ایلله بیر بیوفاسی وار؟
صراف عقل لعل لبین مشتریسیدیر،
جان نقدینی نثار قیلیبدیر، بهاسی وار.
وهم ائیلله، ترک قیل بئله سئوداتی، ای کونول،
کیم، بیر خبرلی مزد ایلله دیر، چوخ جفاسی وار.
تنها بیلیم وجودومه قصد ائتمه، ای فلک!
یوز مین بلا و درد کیمی آشناسی وار.
ای عندلیب، نامه بیجادن ال کوتور
گل گور بو گلشنین نه عجب بیر صفاسی وار.

بیر داها

گهی جاسوسه اوز توتدوم، گهی دلداره یالواردیم،
بو لاردان نا امید اولدوم، دونوب اغیاره یالواردیم.
بیلیردیم چون رقیب ائتمز علاج درد پنهنایم،
عیث کیم، اول خطا کاره من بیچاره یالواردیم.
گهی بتخانه ده سندن شکایتلر قیلیب، گاهی،
علیل و قادر وحی الغفاره یالواردیم.
گهی بیر زاهد بی اعتبارین منتین چکدیم،
گهی هر سرخوش و هر آندا هر خماره یالواردیم.
بسان عندلیب، ای گل، کنار کنج گلزاری
غنیمت لر بیلیم، هر گوشه توتدوم خاره یالواردیم.

بو حقه ده

ای کوز، بو گلن دلبر طنازه نظر قیل،
بو جان آلیجی شاهد شبنامه نظر قیل،

دلبرلر آراسیندا بو ممتازه نظر قیل،
ایمان آپاران چشم چپ اندازه نظر قیل،
بیخدی ائویمی شوخ سرافرازه نظر قیل.

ای حورو جنت، قامو انسان سینه پیشکش،
گوستر اوزونو، تا اولا ایران سنه پیشکش،
ائتسین سرینی عاشق نالان سنه پیشکش،
ای جانلار آلان، بو دل و همجان سنه پیشکش،
قربانین اولوم، بیرجه پائنده، نظر قیل.

بوینونو اگر سرو خرامان سنی گورگج،
جان تازه لنیر دیده، گریان سنی گورگج،
ترسا بچه لر گتیریر ایمان سنی گورگج،
شب ماه، سحر مهر درخشان سنی گورگج،
هر ایکسی ده گلدیله پیشوازه، نظر قیل.

آیا بو نه قاشدیر، بر نه گوزدور، نه علامت،
واه، واه، بو نه قدیر، بو نه قامت، نه قیامت،
یاغی، بو نه عشوه، نه کرشمه، نه ظرافت،
آلدین جانیمی چم - خمیلن، قالمادی طاقت،
بیر ائیلهدیگین عشوه ایله نازه، نظر قیل.

گورجک بوینونو جلوه ده، ای سرو گل اندام،
جانیمدا منیم قالمادی نه صبر، نه آرام،
ائتدین من بیچاره نی ناهق یره بدنام،
دوران منه گر ائیله مسه، سن پرینی رام،
ساللام، گئده رم آخر شیرازه، نظر قیل.

باخ عندلیبین ناله، افغانینا بیر دم،
رحم ائیله گیلن دیده، گریانینا بیر دم،
باس بیر قدمین کلبه، احزانینا بیر دم،
سیر ائیله، گوزوم، دفتر و دیوانینا بیر دم،
خوش قافیه و صحبت و هم سازه نظر قیل.

قهوه

اولور طاس وش فنجان ایچینده جلوه گر قهوه،
 اولور خود کامه لایق خوش مذاق وتازه — تر قهوه.
 قارا اولسون اوزون نئتمیشدین، آیا بو جهان ایچره،
 منیم تک شەردن شەره دوشوبسن دربەر قهوه.
 یاخیب آتشلره بریان ائدرلر جسمووی هر دم،
 زبس دلبر دوداغینی حرارتله ئوپر قهوه.
 نه خوش ساعتده خلق ائتمیش بونو اول قادر یکتا،
 کیم، اوینار حوریلر دستینده هر شام و سحر قهوه.
 ایچیلسه گر الیندن دلبر گلچهره محبوبین،
 وئرر یوز لذت ایله آب کوثردن خبر قهوه.
 گتیرسه بیر نحوست دیومورتلر، معاذالله،
 اونا بیر شبنه یوخ، بئالله، اولورخون جگر قهوه.
 ائدر کوسونوچاک، ای گل، سواد قهوه نین دائم،
 پریشان عندلیب اول لحظه کیم، سنسیر، ایچر قهوه.

مسبع

(ید دیلیک)

گل توتالیم دامن صحرا، کونول،
 تا ائله ییم سیر تماشا، کونول،
 قالما یا حاقدیر بئله دنیا، کونول،
 عمرو نو وئرمه یئله بیجا، کونول،
 ساقی توتوب باده، صهبا کونول،
 عنبر و هلیله تمنا، کونول،
 آغلاما قان عندلیب آسا کونول.

عیشو طرب بیرله توتوب جام گل،
 تا که، وئرە می ایله انعام گل،
 سانکی قوروبدور اونا بیر دام گل،
 گور، نه توتوب گوشه ده آرام گل.

بخش ائله‌ییب عندلیبه کام گل،
مختصری، تئز گله ایام گل،
قالما یا حسرت دل ناکام گل.

معشر

(اونلوق)

خورشید عالم آلیب اوزدن نقاب،
شعله لنیب جرقه دوشوب ماهتاب،
قوس قزح، لمعه تیز شهاب،
گویدن انیدیر یئره گور اضطراب،
بونجا تماشا لایا اولموش حباب،
هر عاشق و معشوق اولوب کامیاب،
آتا مینیب بزمنه ائیلر شتاب،
عندلیب ایسنرینه گلدن گلاب،
شبو، سوهمن بیر - بیره ائیلر خطاب،
فرش اولونوبدور مه ایله آفتاب.

* * *

غنچه آچیب نرگس ایله ارغوان،
شبو، شقایق، میخک و نستران،
گئینیب خلعت، توپا اولموش روان،
لاله چکیب کوکسونه داغ نهان،
عاشقینین باغیرینی ائیاردی قان،
کیک نهچون داغلارا سالمیش مکان،
طوطی ائلر قمریه شرحین بیان،
بلبله گللر کتیریب گلستان،
یاز ائله‌ییبدیر هامیسین کامران،
اونلاری خلقت ائله‌ییب میهمان.

محمد باقر خلیخالی

ثعلبیه

باشلانغیج

بئله نقل ائیله ییب میرزه فلانی،
کلامی دوغرو دور، یوخلور یالانی —
که، بیر تولکو دیار اصفهاند
که، یعنی غیرت ملک جهاند،
الینه دوشمه ییب قوت مناسب،
مرادین وئرمه ییب چرخ ملاغب،
نئچون که، سالماییب بیر زاد الینه،
کچیب بیر آی که، دگمیب ات دیلینه،
توکندی صبری، اولنو طاقتی طاق،
بو وسعتله اونا تنگ اولنو آفاق،
قارالدی گوزالری، گئتدی قراری،
آجیندان گئتدی الدن اختیاری.

قالب ائوده ئوزو آج، کلفتی آج،
 خدنگ ابتلایه اولنو آماج.
 گونو قاره، اوزولموش چاره دن ال،
 الی قوینوندا قالمیشدی معطل.
 مقوایه دونوب جسم نزاری،
 گنجه — گونلوز ائله ردی آه و زاری.
 توکولدی جسم، قالدی مثل سایه،
 عقیق رنگی دوندو کهربایه.
 اوشاقلاردان بیری «آجام» دئییردی،
 بو، یوز باتمان غم و غصه یئییردی،
 پلنگ دگسئیدی توولاردی، ییخاردی،
 توتایدی بورنونو جانی چیخاردی.

روزگارین وضعیتینین دگیشمده سی و اما نسین
 فلکین اویونبازلیغی حقینده

بللی، حیرتلی بو چرخین قراری،
 بولونماز ایشدی عالم کنار زاری.
 بیرسینه میسر ناز و نعمت،
 بیرسی آج، چکر یوز مین مذلت.
 بیرسی چیکرییب یاغلی پلودان،
 بیرسی دویمویوبدور نان جودان.
 بیرسینین یاغار دولت باشیندان،
 بیرسی گورمه ییب بیر پول یاشیندان.
 بیرسی باشا قویموش تاج شاهی،
 بیرسی باش آچیق، یوخدور کلاهی.
 بیری نوکر، بیرسی خان اولوبدور،
 بیری تابین، بیری سلطان اولوبدور.
 بیری بیز لشکره یالقوزجا چاتار،
 بیرینه «پیق» دئییبسن باغری چاتلار.
 بیری دائم چالار خنگ و چخانه،
 بیرسی نی کیمی گلمیش فخانه،
 بیرینین آغزی گولمکده ییغیشاز،
 بیرسی درد و محنتدهن گوز آچماز،

بیرینین منزلی قصرالکرامه،
 بیر حسرت قالیب بیر هیسلمی دامه.
 بیر اطللس تومان گیمیش داماغلی،
 بیرینین بیر تومانی وار یاماقلی.
 بیرسی بیر تیکه قنده تمارزو،
 چای ایچمکده بیر قویموبدی آرزو.
 بیرینین گوزلری قاره، قلم قاش،
 یازیب گویا قلمله دست نقاش.
 بیر بوینو قیدیق، گوی گوز، علاوه،
 دوداغی وردنه، آغزی کلاوه.
 بیرینین آغزی پسته، زلفو رسته،
 برینه ودر تپیک، سال آب دسته.
 بیر سالمیش اوزونه دسته بیرچک،
 بیرینین کلمه سینه سال توپورچک.
 بیر دلدارینی چکمیش قوجاغه،
 بیرسی اودلانیب نار فراغه.
 بیرسی کوک — دئیرلن پروریدیر،
 بیرسنی بیر سوموکلور، بیر دریدیر.
 بیرسینین سوزو مات ائتمیش عقلی،
 بیر یازمیش منیم تک تولکو نقلی.

عقلمی آدامین الله ایشلرینه ال آتماسی و هر شیئی
 قضا و قدرین بوینونا آتماسی باره ده

بو اوضاعی گوروب کلمه سئواله،
 تعرض ائیله ییب چیخما جداله —
 که، حکمتله خدا دوزموش نظامی،
 بو مطلبده نه خوش یازمیش نظامی:
 «جهان چون چشم و زلف و خال و ابروست
 که هر چیزی بجای خویش نیکوست».
 فقیرین فقری، منعم جاه و مالی،
 صلاح الککل دیر حالی، مالی.
 دوشه دولت فقیر و پست الینه،
 قیلینج گویا دوشوبدور مست الینه.

اگر منعم کیشی اولمازدی زادی،
 توتاردی عالمی شر و فسادى .
 بونو چون آنلادین ای مرد آگاه
 هامی ایشلمردهده «الحکم لله» .
 اگر ناخوش اولارسان، قدرینی بیل،
 بالام، صبر ایله، آچما شکویه دیل.
 مرض عین صلاحیندیر بو یئرده،
 دوشونمرسن، گوزونده واردی پرده.
 آتا اولادینی بیصرفه وورماز،
 نهالین باغبان بیهوده قیرماز.
 سنه خالق آنادان مهرباندير،
 دوشوبسن ئوزگه فکره، نه گماندیر؟
 اوشاق اعضاسینی آلسا حرارت،
 آتا بال وئرمهسه، بیلمه لئامت.
 دواى تلخی وئرمکده حقیقت،
 طبیبه توتمايیدیر کیمسه دقت.
 طبیب امر ائیلهینده ایچ ثنائی،
 اونون حقینده باشلا سن منائی.
 خدادان گلسه بیر جزئی مصیبت،
 الینده یا دیلمینده وار شکایت.
 بلادان اینجیمه، ای کربلایی،
 بویورموش: «البلائى للمولائى» .
 بلا وئرسه سنه یوز، اولما مضموم،
 نه یاخشی سوز دئییب مجنون مهموم:
 «اگر با دیگرانش بود میلی،
 چرا ظرف مرا بشکست لیلی» .
 غرض، الله ایشینده قیلما ایراد
 که، ایرادین اولور معنادا ایجاد.

اللهم ایشلرینه بویون اگمک، اما بنده لرین
 پیس عمللرینه اعتراض ائتمک حقینده

اگر بنده ایشینده قیلسان انکار،
 خلاف ائتسه مناسبدیر، یئری وار.

نچون چوڭ بنده چيخميشر بنده ليکدهن،
 اولوب باشينه کول شرمنده ليکدهن.
 دئيه نده حق سوزو، حقه ياماندير،
 باشين سيلمکر، دئيرسن بس قاباندير.
 کئچيبدير عمرو نه ذکری، سپاسی،
 ناخیردان آيریلیب اششک سوپاسی.
 بیرى ظلمو بیلیر کفره برابر،
 بیرینین ظلم اولوب شغلی سراسر.
 بیریسینین چکر تعقیبی ظهره،
 بیرینین دگمه ییبدير آلنی مهره.
 بیرى وئرمیش ذکاتین حق سیاقی،
 بیزی قارون کیمی آلاسه یاغی.
 بیرسی متصل مشغول تحلیل،
 وجودینی ائدهر پیوسته تکمیل.
 بیرینین شغلی یا غیبتدی، بهتان،
 همیشه دیلمده ذکری لغو، هذیان.
 دئیم بش کلمه عورتلر ایشیندن،
 شریعت اهلینین فرما یشیندن.
 بیرى واردیر حیاسی، وار حجابی،
 ائشیکده یوزده روپندی، نقابی،
 ارینه قول کیمی ائیلر اطاعت،
 اره طاعت، خداونده عبادت.
 ئوزون ساخلار کیشیسینه دماغلی،
 اونون یانیندا دورماز قاش — قاباقلی.
 کیشی بیلمز اریندن باشقا حاشا!
 که، بیر نامحرمة قیلسین تماشا.
 کیشی ائوده اولان زمان بزکلی،
 گئیر تازه لباسینی دوزکلی.
 سفر ائتسه اری، سيلمکر پالاسین،
 همان ساعت گئیر کهنه لباسین.
 گوزونه سرمه چکمز، زینت ائتمز،
 ائوينده اگله شیب، قونشویا گئتمز.
 قناعتله کئچیردیر روزگارین،
 گئجه — گونلوز چکیر ار انتظارین.
 ننه اولسون بوجور عورت تاپیلسا،

نه ياخشيدير هامى ائولرده اولسا.
 بو جور عورت تاپيلسا، يوخ قصورى،
 بو نا عورت دئمه، حوريدي، جورى.
 بيرينين عادتى اولموش اوز آچماق
 كه، هرگز گورمه ييبدير آغزى ياشماق.
 كيشى بير سوز دئسه، باخماز سوزونه،
 دورار خور تولدانار هي ئوز - ئوزونه.
 اري مالينه هرگز جاني يانماز،
 خلاف ائيلر، حيا ائتمز، اوتانماز.
 ائدر بلكه پس انداز ار ماليندان،
 اري اولماز خبردار احواليندان.
 خيال ائيلر، دئير بلكه، ار ئولدى،
 ويا بير گون بوشادى قويدى گئدى.
 كه، بلكه، ائوده قالديم دول، اليبوش،
 او گونلرده معاشيم خوش گئچر، خوش.
 خدوصا يوز تومن ائتمم ذخيره،
 او وقتده عورت اوللام بير اميره،
 ازل گونده وورار اول فال بدشوم،
 اره ائيلر خيانت ليل هم يوم.
 مكر دير اري ائوده اولاندا،
 دماغى وار سفر عزمى قيلاندا،
 همينكه، گئدى ائوده ن بينوا ار،
 او ملعونه بونو آلاهدان ايستر.
 همان ساعت گئير تازه لباسين،
 ائدر حاضر او دم زينت اثاين.
 اوزه كرشان ياخار، قاشينه وسمه،
 چالار هم تئل، قيلار زلفونده كسمه.

بو جور عورتلره مين لعن و نفرين،
 دئديم من، سيز دئيين «آمين، آمين».
 بوصورته گركدير نهى منكر،
 بحق كردگار «حى و اكبر».
 روادير ياخشيه مين مدح و تحسين،
 گر ك بد زاته ائتمك لعن و تهجين.

بیچاره تولکونون آواره اولماسی حکایه‌سی

خلاصه، چون معطل قالدی روباه،
توکوب گوز یاشی، چکدی ناله و آه.
قاچیب، سعی اییلمه‌یب هر سمتگاهه،
توتوب، یوز، یوللانیب هر شاهراهه.
اُندیب چوخ حیلَه و افسون و تزویر،
قیلیب سالوس و مکر و فکر و تدبیر.
گُندیب هر کوچه و هر رهگذاره،
گیر ردی هر ائوه، اولمازدی چاره.
مجاغت دِردی آلدی خسته جانین —
که، قویموب اصفهاندا گیرمه‌میش نین.
خیالیندا تویوق نقشی چکردی،
باخیب اول نقشه گوز یاشین توکردی.
گورنده گویده بیر قوش گوز یوما ردی؛
گوزونو یومماسایدی، چون اوماردی.
خروس آدین ائشیتسه‌یدی بیریندن،
چکردی صیبه، قالخاردی بیریندن.
مؤزین سسلننده گوز آچاردی،
خروسه بنزدیب پران قاچاردی.
خیالبنه دوشنده کؤک فریکلر،
اته گویا که، عورتلر یئریکلر.
یوخوسونا اگر گلسه‌یدی جوجه،
اویانمازدی یوخودان تا ئولونجه.
کئچردی گویلره آه و فسوسی،
ائشیتسنیدی اگر بانگ خروسی.
تویوق آدین بیری یئرده یازاردی،
او آد آلتینی مین آرشین قازاردی.

هم دنیا، همده حق عاشقلری همیشه
ئور معشوقه‌لرینی آختاریر

بللی، معشوقه‌دن عشق اهلی دویمان،
محبت حبلمین الدن ئولسه قویماز.

گئجه — گوندوز هميشه ديملده آدى،
 خموش اولسا، اوركده فكر و يادى.
 دولار معشوق ايله جسم و رگ و پوست،
 اولار عاشق فنا، قالماز مگردوست،
 دگيل معشوقدن بير لحظه خالى،
 اولور معشوق ايله دائم خيالى.
 اولور باعث كه، دنيانى توتانلار،
 توتوب دنيانى، عقبانى آتانلار.
 هميشه جهنم ائدهر، هرگز يورولماز،
 گئجه — گوندوز ييغار انبانى دولماز،
 گزر دائم، دولانير داغ و داشى،
 دگر داشدان = داشا مين دفعه باشى.
 بو ايشلمرده هميشه مشقى واردير،
 چكه بيلمز الين، چون عشقى واردير،
 ييغار دنيا لارى ائيلر خزينه،
 خيال ائيلر او دمده ئوز — ئوزونه:
 دئير: بيحد افزون دولتيم وار،
 قاباقدا خوش گونوم وار، لذتيم وار،
 منقش منزلیم، ياخشى اطاقیم،
 صفالى منظریم، گلگشت باغیم،
 جلالیم، شوگتیم، شانیم، اثاثیم،
 منالیم، عزتیم، فاخر لباسیم،
 كنيزيم، نوكريم، خدمتگذاريم،
 گوزلجه دلبريم، مهنوش نگاريم،
 گنديب گاهى اطاعه، گاه باغه،
 تفنن ائيلرم، گللم دماغه،
 خيال ائتمز قاباغيندا اجل وار،
 قضای خالق عز وجل وار،
 اجل بپردن قویار بير اوخ كمانه،
 اوخا ائيلر او بدبختى نشانه.
 چكر زور ايله يايى كينه سيندن،
 گلر پران، كئچر اوخ سينه سيندن،
 آليز اللن هامى مال و منالين،
 گدالر تك ائدهر آشفته حالين،
 چكر عالمى عمارتلن مزاره،

اولور قبر ایچره یولداش مور و ماره.
 قالیر میراث اونون گلگشت باغی،
 اولور ئوزگه لره منزل اطاقی.
 یئتر باغ گلستانی بیرینه،
 اوخور زاغو زغن بلبل یئرینه.
 کسر انسینی اقوام و اقارب،
 اولور مانوسی حیات و عقارب.
 قویار مخلوقه قصر زرنگارین،
 باسار بیر ئوزگه سی باغرینا یارین.
 بلمی، واللہی، دنیا بیوفادیر،
 جہانین باغی بینوق و صفادیر.
 عزیزیم، سن که، دنیانی گورورسن،
 نه بویله بس ئوزونو ئولورورسن.
 یقین ائیله، ئولنده گئج و یا تئز،
 سنین حقیندی ائودن بیرجه توپ بئز.
 گوزوم، آلدانما بو مال و مناله،
 تعلق توت، خدای لایزاله،
 خدا عشاقی آتمیش ماسوانی،
 توتوب دنیا و عقبادن خدانی..
 جوموبلار عشقله دریای نوره،
 دایانمازلار دخی غلمان و حوره.
 اولوبدور عاشقین نقص و قصوری،
 اگر گوزلرسه جنات و قصوری.
 سن، ای زاهد، ندن دوشلون بو حاله،
 ئوزون سالدین بئله و زرو و باله.
 که، منعیمدهن کئچیب، ساتدین نعیمی،
 بهشتی ترک ائدیب، آلدین جهیمی.
 حقیقتدن کئچیب توتدون مجازی،
 دگیل هرگز بو رسم عشقبازی.
 عجبدير، باده غفلت ایچیسن،
 که، حقدن کئچمرم، حقدن کئچیسن.
 گلیب دریای عشقه غوطه وور، جوم،
 ولی هئچ سوز دانیشما، آغزووی یوم.
 او وقتده گورملی زادلار گور رسن،
 مخلد خلد آرا دوران سور رسن.

تولکونون الهی بیر سسندن ئوز قضا و قدرینی
آشیتمه‌سی

خلاصه، تولکو گوردو یوخدو چاره،
تزلزل دوشدو ارکان قراره.
باخیب گوردو اورک دورماز، بیریلدار،
باغیرساقلار آجیندان هی قیریلدار.
قویوب باشین دیز اوسته، اولدو خاموش،
نگار فکریله اولدو هم آغوش.
قیود نفسه چکدی خط بطلان،
تجرد عرصه‌سیندن قیلدی جولان.
کمیت فکره چالدى تازیانه،
گریب دور جهانی خانه — خانه.
خیال ائیلردی ئوز دردینه درمان،
بو فکره چولقانیب قالمیشدی حیران
که، ناگه غیبدن قوزاندی بیر سس
کی، ای سرگشته و مغموم بینکس.
گرك عاقل اولان قیلسین تلاشین،
گرکدیر آنلا سین راه معاشین.
اوتورماقدان دخی یوخ چاره و سود،
دگمل، البته، راه رزق مقصود.
گرکدیر سعی ائندن تا واردی جانین،
یتیشمز بیر یئره آه و فغانین.
فراموش ائتمه «الاماسعی» نی
وگر نه عقلینه یازدیر دعانی.
تلاش ائیله، دولانسین کار و بارین،
اولوب کاسب حبیبی گردگارین.
اگرچه خالقین روزیرساندیر،
تلاش ائتمک طریق عاقلاندیر.
او کسلر که، جهاندا ایشله‌مزلر،
چورك هرگز دویونجا دیشله‌مزلر.
بو عالم عالم اسباب اولوبدور،
بو عالمده البوش آج قالیدیر.
عزیزیم، اولماسا، سعی و تلاشین،
دوزلمز ایستی آشین، آغ لواشین.

اوتورما منزلینده، ای نکوفام،
دئییب رزاقدیر الله، توتما آرام.
تلاشین ائیمله تا روزین یئتیشسین،
بونو ترك ائیملمه، تا عمر کچسین.

تولکونون اصفهاندا سفر ائتمک ایچون
تدارک گورمه سی

خلاصه، بو صدانی چون او محزون
اؤشیتدی واضح اولدو سر بیچون.
موافق گورمه ییب دور جهاننی،
گوروب محبس ئوزونه اصفهاننی.
توکوب قان یاش، اورکدن چکدی مین آه،
وطندن ال گوتوردو خواه ناخواه.
خداحافظ دئییب اهل و عیالین،
توکردی گوزلریندن اشک آلین.
اوشاقلارینه حسرتله باخاردی،
گوزونون یاشی جیحون تک آخاردی.
ستمه آیریلاندا قارداشیندان،
سالیب طوفان جهاننا گوز یاشیندان.
باخیب اطفالینه، دوشدو انینه،
توکردی طفل اشکین دامنینه.
آناسینه دئدی باحال خسته،
حلال ائیمله منی، ای دلشکسته!
منه لطف ائیمله ییب داشیمی آتما،
دعا وقتی منی یاددان چیخارتما.
گئجه تصفی دورارسان چون نمازه،
گلیرسن حق ایله راز و نیازه.
او دم کیم، باغلانیر بیر یئرده ابواب،
آچار قاپیسین اما رب الارباب.
تاپار اول دم دعا عز اجابت
باغیشلانیر بیر قیلما انابت؟
او ساعتده منی قیلما فراموش،
منیم یادیمدان اصلا اولما خاموش.

حدیثده دئییلیر: «جنت آنالارین ایاغی
آلتیندادیر»، بونا اساسا تولکو آناسنین
ایاغینی ئوپوب وداعلاشیر

آناسنین دوشوب ئوپدو ایاغین،
ئوپوب معمول ائدیپ خدمت سیاغین.
بویورموش مصطفی فخرالاعظم،
بو مضمونی که، نظم ائیلوبدو ناظم؛
«بهشتی کو رضای مادرانست،
یقین دان زیرپای مادرانست» .
دئیردی ای آنای مهربانیم،
بوکولموش قامتین قربانی جانیم!
حلال ائیله منی الله رضاسی،
بو آغ بیرچکلمرین جانیم فداسی.
گئجه لر مباحه دك چکدین ایازی،
حرام ائتدین گوزونه خواب نازی.
نه زحمتلر منی چکدین بویوتدون،
چکیب خونابه لر بو حده گتدون.
گوزومدن آغلایان وقتده ئوپردین،
دوراردین امجك آغزیمما تپردین.
دئیردین ای گوزوم نوری، آجیقدین،
دئمزدین «بوینو سینمیش، ایندی تیخدین» .
باخانلار صورتیمدن ایگره نردی،
بو کیرلی المریمدن چیگره نردی،
بو جور بوینومه قوللارین سالاردین،
توتوب باشندان — باشا دوزتك یالاردین.
سنه خدمت ائدهم، واللہی، مین ایل،
عوض بیر گئجه یه اولماز مقابل.
بدنده هر نه توك وار، گر دیل اولسون،
دکیل ممکن که، شکرین حاصل اولسون.
آناسی باسدی باشین سینه سینه،
دئدی: لعنت بو چرخین کینه سینه!
سنی من بینوادن آیری سالدی،
اوغول گئت، المریم قوینومدا قالدی!
سودوم، حقیم، اوغول، اولسون حلالین!

منه گوسترمه سین الله ملالین.
 فراقین چوخ یاخیر بیکس آنانی،
 مثلدیر «قوغورقانی چاتدار یانانی».
 بیم، کئت، بیزلری یاددان چیخارتما،
 گئدیپ بیجا یئرله چوالمرده یاتما.
 الووه هر نه دوشسه تئز قاییت گل،
 عیالین آجدیر، اولما چوخ معطل.
 گئدیپ غربتده قالما، جان مادر،
 یئییب کنگر، عزیزیم، سالما لنگر.
 سنه مندن وصیت، گاه و بیگاه،
 دیلینده وردین اولسون حسب الله.
 سحر یئردن دوراندا، ای نکوخواه،
 اوخو، البته، یددی «قل هو الله».
 قاباقجا قبله، پس ساغ و شماله،
 داخی سول یئردو گویدور لامحاله،
 بیرین اطرافیه، پس دور ایاغه،
 بلالردن تاپارسان سن فراغه.
 گئدیپ کنده، اونوتما اصفهانی،
 تاپیب بیر دهکده، آتما جهانی.
 قالیب غربتده، ال چکمه وطنن،
 بیابان ایچره یاد ائیله چمنن.
 اگر اولسان اوغول اهل تفنن،
 گئدیپ غربتده توتما زسان توطن.
 گئجه — گوندوز وطنن یاد ائده رسن،
 همیشه نی کیمی فریاد ائده رسن.

انسان علموی بیر وارلیقدیر،
 او، وطنی وجدانلا سئومه لیدیر

بلی هر کیمسه اولسا آسمانی،
 بیلیر غربت ئوزونه بو جهانی.
 بو بش گون عمره قالمز استقامت،
 بو یئرده ائیلهمز قصد اقامت.
 غریبانه گزر پیوسته محزون،

وطن شوقینده حیران مثل مجنون.
 جهانین شوقینه هرگز گوز آچماز،
 بیرسیله دئمز، گولمز، دانیشماز.
 یومار گوز گلشن و سرو و سمندن،
 دئمز بیر کلمه سوز الا وطندن.
 دگیل نیک و بد دنیایه دربند،
 اولور هر نه قضادن گلسه خرسند.
 چکر هر لحظه مین آهی پیایی،
 نیستاندان نئجه کیم، آیریلیر نی.
 دوشر چون خاطرینه یارو یولداش،
 گلیر فریاد و افغانه، توکر یاش.
 خیال ائیلر، نه ائیلر موسم گل،
 قفس ایچره قانادی باغلی بلبل؟
 اونون چاتماز الی چون لاله زاره،
 قفسدن گلشنه ائیلر نظاره.
 او ساعت کیم، خلاص اولور قفسدن،
 اولور سمت گلستانه هوسدن.
 دگیل، قارداش، وطن مصر و خراسان،
 وطن بیر یئردی، اولماز شرحی آسان.
 وطن بیر شهردیر فوق سماءات،
 قانادین باغلاب لیکن قیودات.
 بو غربت ایچره، جانیم، اولما دلخوش،
 قایت ئوز شهرووه، اوردا یئرین بوش.
 تلاش ائت، آچ قنادین، ائیله پرواز،
 گئدیب اول یارو یولداشینلا دمساز.
 سنین بوردا نئجه توتמוש قرارین
 که، اولادین چکملر انتظارین.
 قالیب بوردا خراب ائتمه ئوزووی،
 بو قوخوموش جیفهیه تیکمه گوزووی،
 خلاصین همتیندن مسالت قیل،
 گئدیب ئوز شهرین ایچره سلطنت قیل.
 بو موطندیر که، اولموش حی ایمان،
 نه تبریز و نه تهران و نه کرمان!
 بو شهرین کسبینی گر ائیله سن فکر،
 متاعی حقیر، سرمایه سی فکر.

دایانما، آچگیلن همت قانادین،
 گلیب پروازه، تحصیل ائت مرادین.
 خبر آلسان ندیر اسباب تحصیل،
 دئیم، تا ائتگیلن امرینده تعجیل.
 سنی بش زاد ائلر بالله کامل،
 وجودون اولسا بو بش امره شامل.
 بیرى عزلت، بیرىسی لیل قائم،
 داخی جوع و سکونت، ورد دائم.

تولکونون ئوز عائله‌سی ایله و داعلاشماهی

خلاصه، تولکونون بیکس عیالی
 بو غمشی قصه‌لردن اولدو حالی.
 معیبت آتشینده دوشدو، یاندی،
 یتیمدی، باشینه بیرجه دولاندی.
 الیندن، گاه ایاغیندان ئوپردی،
 دالینجا گوزلریندن سو سپردی.
 دئردی ای منیم آواره یاریم،
 اماندی، گئتمه، ای بیچاره یاریم.
 وصال ایامی تک قاچما، اماندیر،
 شب هجران کیمی بیرجه دایان، دور!
 فراقین دردینه، بالله‌ی، دوزمم،
 ئوزومدن ال اوزوب، سننن ال اوزمم.
 گوزوم نوری، منی سالما فراغه،
 اماندیر، گئتمه سن گوزدن قیراغه.
 جهاندا بیر — بیریندن دویمادیق بیز،
 دویونجا یاسدیفا باش قویمادیق بیز.
 کمان تک قامتیم غمدن خم ائتمه،
 نصیبیمی منیم درد و غم ائتمه.
 سورونم طفل تک گلمم دالینجه،
 ال اوزمم دامنندن تا ئولونجه.
 ایکی گوز یاشی آزدیر، ایسترم کاش،
 بولود کیمی هامی یئردن توکم یاش.
 توکندی طاقتیم، گل توت الیمن،

خبردار اول گیلن درد دلیمدن.
 اورك اود توتدو، ای امیدگانهیم!
 ابنانمیرسان، ندیر بو دود و آهیم.
 گذارین چون دوشر هر رهگذردن،
 سنه چوخ قورخورام من بد نظردن.
 منه چوخ ائیله ییسن یاخشی ارلیک،
 دایان، آلتیندا یاندریم اوزرلیک.
 سپند آسا او دم قالدی یئریندن،
 اوزرلیک، اود آلیب گئیدی بیریندن.
 اوزرلیک یاندریب «گوز - گوز» ائردی،
 توکوب گوز یاشینی هر دم دئیردی:
 «اوزرلیک یان، اوزرلیک سن هواسن،
 هزاران درده درمان سن، دواسن.
 اوزرلیک یان، توتون وئر قان قووشسون،
 قادا بوندان، بلا بولغان سووشسون.»

تولکونون آروادینا جوابی

یانیب تولکو عیالینین سوزوندن،
 سالیب قول بوینونا ئوپدو گوزوندن.
 دئدی: آغلار گوزون قربانی، گلمه،
 او دیدارین بلاگردانی، گلمه.
 سنه، بالله، یاراشیر اولسان عاشق،
 بو نوع ایله که، سنده وار یاراشیق.
 دگیل قدین مثال سرووشمشاد،
 گورن زلفووو سنبل ائیلمز یاد.
 هانی شمشادده بو حسن رفتار،
 هانی سنبلده یوز مین دلگرفتار،
 یوزون تک گردئسم، گل دردی گلچین،
 او چین - چین زلفه آند اولسون، دگیل چین.
 ائدهن اول قد موزونه تماشا،
 داخی سروه باخا کلا و حاشا.
 گوزون اوخشاتمارام نرگس گوزونه
 که، نرگس بئیلله گوز گورموب موزونه.

به سوزده شاهدیمدیر حی ذوالمن
 که، یئردن گویه سندن راضیم من.
 پریشان زلفلیوو آل ال اوسته،
 دعا ائیله منه، ای پرشکسته.
 منی بش گون کئچیب بیگانه توتما،
 دعادن من پریشانی اونوتما.
 اوشاقلار شیملتاق ائتسه، چوخ دئگینمه،
 آجیقلا نما، گوزون قربانی، دینمه.
 همیشه مرحمت قیل، اول پرستار،
 یامان گونلرده یار اول، یار و غمخوار.
 خصوصاً، بورنو فیرتیقلی ببه مدن
 که، آرتیق ایسترم اونو دده مدن.
 بو اوغلان چون منیمدیر سون بشیگیم،
 اودور بس مال و ملکوم، ائو — ائشیگیم.
 گرکدیر دوشمهیه دورمک الیندن،
 گرکدیر چیخمایا «آجام» دیلمیندن.
 ددهم قربان، خودوک چکمه اماندیر،
 قالب یالقوز خودوک چکمک یاماندیر.
 منی اللهه آندئررم، قاییت گئت،
 منه بو گئتمه کی ئولمک خیال ائت.
 منیم دورومده هئچ گون گورمه دین سن،
 ائویمده بیرجه دوران سورمه دین سن.
 قالاردین آج، گتیرمزدین اوزومه،
 سوزدیم هر نه، قالمازدین سوزومه.
 نه منت چکمیسن بالذیر الیندن،
 دوزردین بیرجه چیخمازدی دیلمیندن.
 قارا گونلر گوروب قاجماز ایدین سن،
 ائشیکده غیبتیم آچماز ایدین سن.
 قولون کوسوو ائدیپ، ساجین سوپورکه،
 ییغاردین بوردان، اوردان درکه — درکه.
 قالاردین نئچه گون چیلپاق، برهنه،
 اله دوشمزدی نه تازه، نه کهنه.
 ائدنده شامین آزلیق هئچ یئمزدین،
 قالب آج، کیمسهیه دردین دئمزدین.
 سوروشوردو آنان که، حالتیندن،

دئېردى وئر خبر كىفيتىندىن
 قىزىم، گىزلىتمە دردىن ائىلە ابراز.
 دئېردىن سن «دماغىم چاق، كئغىم ساز.»
 باغىشلانسىن نەنەن محشر گونوندى،
 دەدەن جەننەدە ياتسىن سود گولوندى.
 بىھمداللى، يئىرىم خوشدور، گونوم خوش،
 يئىدىك ياغلى پىلو ايندى، يئىرىن بوش...
 اليمە پىل اكر غرىتە ساللام،
 سەنە بىر يولبايول چىت دىزلىك آللام.
 كىتىرىم ئولمەسم، كىلىسم اكر ساغ،
 سەنە گوز مونجوغوندىن بىر بويونباغ.
 زىس دويمازدى اول زىبا گوزلىن،
 تىلىسىن آليردى بو غزلىن؛

غزل

توكرىن قانىمى، جانان امانسىز،
 آلين ساخلا، خدارا، وورما، قانسىز.
 كمان قديم دگىل، بىلىلم، يانيندا،
 تىجىلدور، آتىرسان اوخ كمانسىز.
 گوزومون ياشى يوخ، تا يوخدور آھىم،
 بىزىم يئردە ياغىش ياغاز دومانسىز.
 تاما گويلرى ياندىردى آھىم،
 يئرى آخردە قويدوم آسمانسىز.
 ئولندە بىرچە گل باشىمىن اوستە،
 منى قويما ئولم، جانا، ايمانسىز.

تولكونون آروادىنا جوابى

عىالى توكلو گوزدن اشك آللى،
 جوابىندا دئى بو خوش مقاللى؛

غزل

اوخون بو چشم خون افشان ایچینده،
الغدير کیم، یازیلمیش قان ایچینده.

اوزون تک هئچ چمنده گل تاپیلماز،
بویون تک سرو یوخ بوستان ایچینده.

لبین شکردی یا قند مکرر،
و یا حلوا دی دستر خان ایچینده؟

گوزومدن قانلی یاش دایم رواندیر،
نه چوخ مرجان اولور عمان ایچینده!

بوکولدو قامتیم، ای قد موزون!
بعینه «جیم» تک هجران ایچینده.

گئدیرسن غم باسیر شهری سراسر،
سئوینمز کیمسه قبرستان ایچینده.

چیخیب گئتدین، ئوزون چکدین کنار،
منی قویدون غم و افغان ایچینده...

تولکونون احوالاتی

خلاصه، تولکو چون چیخدی کنار،
دوروب اوز توتدو هر سمت و دبار،
توکل دامن دالدی بئلمینه،
عصای مسالت آلدی الینه،
ساتین آلدی قاناد صرصر یئلیندن،

آچیب سرمشقینی داغلار سؤلیندن.
 گزردی داغلاری مانند آهو.
 دئیردی دمبدم پیوسته «یا هو»!
 خدایا، رحم قیل حالیم یاماندير،
 یئتیش دادیمه، آله، الاماندير!
 سن، ای رزاق، رحم ائت بو سقیمه،
 بو وقتیمده یئتیر بیر یاغلی لقمه.
 نولایدی، ای قرا بختیم، نولایدی،
 بو چولده بیر سورو جوجم اولایدی.
 توتایدیم بیر به بیر چولده دیدئیدیم،
 یئیب درگاهوه چوخ شکر ائدئیدیم.
 گورئدیم «قیرت - قیرت» ایله گزلمر،
 قاباغیمدا سونالار تک سوزلمر.
 ییئیدیم بوغلاریمی بیر بورئیدیم،
 چکئیدیم قامتیمی بیر دورئیدیم.
 اولور، یارب، تاپام بیر لقمه دلخواه،
 یئیه، اونندان دئیهم الحمد لله.
 منه رحم ائیله، ای خلاق عالم،
 آتام، آنام، اوشاقلاریم جهنم!
 نه آتا و نه آنا و برادر،
 بو گون اولموش منه اوضاع محشر.
 قاچار محشرده قارداش قارداشیندان،
 آتادان، هم آنادان یولداشیندان.
 هامی خونابه حسرت یئیهلمر،
 توتوب اوز حقه «وا نفسا» دئیهلر!
 خدایا، طاقتیم یوخلور، تیخیندیم
 سنین درگاهینا گلدیم سیغیندیم.
 توتوب معبوده اوز، سجاده آچدی،
 اوزونده گوز یاشی مد جاده آچدی.
 ائدهردی سجده گه پروردگاره،
 اوجالداردی الین گه کردگاره.
 او ساعتده آچیلدی باب رحمت،
 او بیکس تولکونو تاپدی سعادت.
 نهال آرزوسو خرم اولدو،
 عنایت شاهدینه همدم اولدو.

تولکونون اوزاقدان خروسی ائشیتمه‌سی

ائشیتدی ناگهان بیر صوت دلسوز،
خوش آیندو خوش آهنگ و جگرسوز.
قولاق وئردی او صوت دلربایه،
اورکدن عاشق اولدو اول صدایه.
خروسی آنلاییب اولدو روانه
که، بو سسدن سورا دورماق روانه!

سکوت و خاموشلوق حقینده

بلمی، دیلمدن گلیر باشین بلاسی،
غمی، درد، بلاسی، ابتلاسی.
خروسون اولماسایدی گر خروشی،
بدن اولمازدی هرگز نیشه نوشی.
دیل آچمازسئیدی گر شورو نوایه،
یقین دوشمزدی درد و ابتلایه.
دانیشماقلیقی گوموشدن اولسا، بالله،
قیزیلداندیر سکوت، ای مرد آگاه.
سحر وقتی دئیر دیل باشه، ای باش،
که، حالین نجه‌دیر، ای نازلی قارداش؟
دئیر باش «لال اولسان» راحت من،
ئوزوم آسوده، هم بیزحتم من.
ایکیدیر چون قولاغین، بیر دیلمین وار،
ائشیت ایکی، دانیش بیر، ای وفادار!
قویوبلار فرق نطق ایله سکوته،
او فرق‌ی کیم اولور ضغده‌له حوته.

قیسا بیر حکایت

مناسب‌دیر یازام بو یئرده بیر نقل
که، تا عبرت گوتورسون صاحب عقل.

بیرسی گئندی بیر کنده قضادن،
خیال ائندی کئجه اول خوش فضادن.
بیری سسلندی، گئتمه، گل قوناق اول،
سرافراز ائت بیزی، زیب و ثاق اول،
اُشیتجک دوشدو آتدان مرد نورس،
دئدی: بو آتی هاردا باغلاییم بس؟
نشان وئر تئز، جلو قالدی الیمده،
دئدی: دورما گتیر باغلا دیلیمده.

تولکونون کنده گئتمه‌سی و اورادا خروسی گورمه‌سی

خلاصه، چون اُشیتدی بو صدانی،
سسین دالینجا گئندی بیر زمانی
گوروندو ناگهان بیر کند اوزاقدان،
نمایان اولدو آثاری قاپاقدان.
دماغینه یئتیشدی بوی دلدار،
نگار مدعا گورستدی روزگار.
بیخیلدی سجده‌یه، شکر ائتدی فی الحال،
که، اولدوم، حمدولله، فارغ البال.
لباس ظلمت و غم‌دن سویولدو،
چراغینه دئیردین یاغ قویولدو.
دوروب افتان و خیزان اولدو عازم،
او کنده گئتمه‌کینی بیلدی لازم.
گلیب جولانه قاحدی یورتا — یورتا،
یئتیردی ئوزونو کنده گونورتا.
یئتیشدی کنده بیر آرام توتدو،
کئچن محنتلرین یکسر اونوتدو.
اُدردی دوره، اطراف‌ی جولان،
باخاردی هر یانا حیران — حیران.
گیریب بیر باغه آلدی توشویینی،
گوروب کندین جیکینی هم بوکینی.
او دمه نخل اقبالی پر آچدی،
هوسدن بلبل حالی پر آچدی.
گوزو ناگه ساتاشدی بیر خروسه،
اونوع ایله عزب باخسین عروسه.

کڻچيب تعريفدن حسن جمالي،
 کشيده گردني، خوش خط و خالي.
 نواسي نغمهء ناقوسه بنزر،
 قانڊين چتر ائديب طاووسه بنزر.
 لطافتده قانادي چون پر قو،
 دڙير هر لحظه، هر دم «قوققوليقوا»
 چکيب قدین که، بو عیش ابدیر،
 سرودی «قل هو الله و احد» دیر.
 دام اوسته مجلس عشرت قوروبدور،
 بو دنيا اهلی تک غافل دوروبدور.
 اوزاقدان گورجکین آغزی سولاندی،
 پریشان اولدو، احوالی دولاندی.
 ساتاشدی چونکه مقصودی گوزینه،
 یواش — یواش دڙیردی ئوز — ئوزونه؛
 خروسا! بیر نولایدی گون باتایدی،
 یییهن بخت سیاهیم تک یاتایدی.
 سنی من شیر غران تک توتایدیم،
 توتایدیم، توتجاغین و قتده اودایدیم.
 غرض، سالدی او دم باشین اشاغه،
 یواش چکدی ئوزون گوزدن قیراغه.
 گلیب بیر یاخشی یئرده توتدو آرام
 کی، هیچ کس بیلمه‌دی جز «حی اعلام».
 توتوب بیر گوشه ده اولدو خزیده
 که، آختارسایدی تاپمازدی ئوزوده.
 هوسدن قویروغونو میلله میشدی،
 خروسه گوزلرینی زیلله میشدی.
 توتوب آرام فرصت آختاریردی،
 گنده اغیار خلوت آختاریردی.
 که، یعنی چولغایا ظلمت جهانی،
 اولاهنگام اسرار نهانی.

خروسون تولکونو گورمه‌سی

خلاصه چونکه روباه بدانجام،
 ئوزون چکدی کناره توتدو آرام.

ئوزون چككى سىخىلدى بىر كىمىنە،
 كە، بىر وقتىدە سالا فرست الينە.
 گئىدىب گوندوز، گئىجە گىلدى آرايه،
 جهانى باسدى ظلمت مثل سايە.
 خروسون موج غم باشيندان آشدى.
 گوزو ناگاه روباهه ساتاشدى.
 باخىب گوردو اجل گىرمىش كىمىنە،
 قارانلىق چوكدو فورا گىندىنە.
 گورن ساعت داغىلدى ال — اياغى،
 چكىلدى قورخوسوندان دىل — داماغى.
 دىلى گورجك توتولدى، دوشدو بنده،
 دىردىن دوشدو بىر آهو كىمىنە.
 قورويوب دىزلرى رنگى پوزولدى،
 باشيندا هر نه توك وار بىز — بىز اولدى.
 دگىب دىشمى دىشىنە، قاجدى رنگى،
 سوز اىستردى دئىه، توتمازدى انگى.
 الين محكم ووروب اوستون باساردى،
 اورك بند آلمايىب، جاغ — جاغ اسردى.
 ئودو سوزدو، اولوب احوالى برهم،
 قاباغىندا اجل دوردو مجسم.
 نه دورماق حالى، نه قاجماغه بىر تاب
 يولو باغلاندى، اولدى چاره ناياب.
 خيال ائتدى قاچا، دوردو، يىخىلدى.
 اوزاندى بىر چوخور يئردە سىخىلدى.
 باشيندان چىخدى عقل و هوش و مدرك،
 بوزوشدو بىر يئره بىشمىش تويوق تك.

خروسون گرفتار اولاسى و تولكو ايله دئىشمەسى

خلاصه، ايش دولاندى، فرصت اولدى،
 داغىلدى خلق مجلس، خلوت اولدى.
 گوروب اغيار او يئردە بىر قلم يوخ،
 عجائب خلوت اولموش سس — سلم يوخ.
 يئرىندن ناگهان قوزاندى پران،

او نوع ایلله که، قالخار شیر غران-
 خروسه کیپلنپب شصت ایلله توتلو،
 او بیچاره فقیری بیر چیغیرتدی،
 هوسدن آنلامزدی داش و تورپاق،
 قاچاردی گاه دینگیملردی قیوراق،
 گهی گاهی که، قاچماقدان قالاردی،
 آلیب جانین دیشینه یورقالاردی.
 خروس بینوا چون اولدی محبوس،
 توتوب پوز تولکویه اول زار و مایوس-
 دئی: ای سرور خیل ثعالب،
 اولان ببر و پلنگ و شیر غالب!
 مگر هئچ قورخموسان قهر خدادن،
 نه ایسترسن بو زار و بینوادن؟
 منه ظلم ائیلله مه، چوخ ائتمه آزار،
 اولورسان قهر قهاره گرفتار،
 اذیت ائتمه، حق خضر الیاس!
 بوغولدوم، چاتدادی باغیریم، یواش باس!
 ترحم قیل بو مظلوم و فقیره،
 سنی وئرم قسم جیندیرلی پیره!
 منه ظلم ائتمه، گلمز ظلم ایشووه،
 یواش سیخ، کلبتین دوشسون دیشووه.
 ترحم ائیلله آغزیم اولدی ازوای،
 یقین ئوللم ددهم وای، وای ددهم وای!
 گوجون چوخدور باسیرسان، دیش هوسدن،
 بالان قربانییم، دوشدوم نفسدن.
 نفس ازبس که، چوخ چالدیم، یوروللوم،
 قائم باسما، جانیم چیخدی، وای ئوللوم.
 نهال باغ عمروم اولدو برسیز،
 امان ئوللوم، فریکلر قالدی ارسیز.
 خزان تک توکدو باغ عشرتیم برگ،
 بالان ئولسون، فلك. اولدوم جوانمرگ.
 غمیم طغیان ائدی، جانیم چالیقار،
 دوشوبدور خاطریمه باسما لیقار.
 نفس تنگ اولدو، دوشدو اضطرابه.
 باشیما کول، نینیم قالدی خرابه.

اماندير، ای بوغو بورما آقام، گل!
هنوز ئولمه مشم، گلشن ساغام، گل،
سسی ازبس که، چوخ یالواردی، باتدی،
بوروب بوینون ایلان تک دیل چیخارتدی.

تولکونون خروسا جوابی

دئدی تولکو: خیالین گئتمه سین کج
که، من هئج کیمسه ایله ائتمه رم لیج.
توکوب پول خرج ائدیپ من حاجی اولدوم،
خدایا شکر، مرد ناجی اولدوم.
خلایقئر منه حاجی دئیله لر،
مگر حاجی اولانلار ظلم ائدرلر؟
اگر ظلم ائیله یه حاجی بیرینه،
اونا ملعون دئیین حاجی یئرینه.
زیارت ائیلدین بیت الحرامی.
خلاف ائتسه، قویون آدین حرامی.
صفا تحصیل ائدن سعی و صفادن،
گرکدیر گوز یوما جور و جفادن.

تولکونون اهل و عیالینی یاداسالماسی

خلاصه، بیله نقل ایلوب ارنلر،
روایت گلشنینده گل درنلر —
که، چون غمخانه سین دولوردو روباه،
عیالی خاطرینه دوشدو ناگاه.
دئدی: هیهات، آج قالدی عیالیم،
نه حاصل، کئچسه خوش غربتده حالیم.
تیکیب گوز یوللارا، ائیلر نظاره،
یئدیگیم دونسون، الله، زهر ماره.
قالا اطفالیم ائوده گر پریشان،
اولور هر نه یئسم، ایچسم ایرین، قان.

قالیب آج کلفت ائوده، من اولوم شاد،
 چیخارتدیم تولکولر ایچره عجب آد.
 عجب، قوندورمارام هئچ توز اوزومه،
 نه نم آج قالیب ائوده کول گوزومه.

.

کتابین سونی

بحمدالله، « کتاب تعلیمه »
 تمام اولدو عجب شیرین قضیه.
 عوام الناسه یازدیم بو کتابی،
 موجه اولالار، قیلدیم خطابی،
 دئییب چوخ مضحکه، قیلدیم ظرافت،
 اونون ضمنینده هم یازدیم نصیحت.
 نچون که، خلقه حق آجی گمیلور،
 ظرافت سوزلری شیرین اولوبدور،
 قاریشدیردیم ایکسین، گلدی حاله،
 یئتیشدی منتهای اعتداله.
 بو عذریمدن سورا، گر مرد بدخواه،
 تعرض ائیلهیه الحکم و الله.
 خبر آلسا، بیری آدیمی بالفرض،
 ئوزوم ئوز آدیمی قوی ائیلهیم عرض،
 محمد باقر خلخالی یم من،
 فنون معرفتن خالی یم من،
 بو فرد آخرین نظم صوابی،
 بیان ائیلوبدی تاریخ کتابی.

کتابین ایچبنده کیلر

۳ ئون سوز

میرزا مهندي شکوهی

۱۷ قوشمالار .
 ۲۱ گرایلیلار .
 ۲۴ تجنیسلر .
 ۲۸ مخمسلر .
 ۳۳ دوردلوگ .
 ۳۴ غزللر .
 ۴۸ تگ بیتلر .
 ۴۹ قصیده لر .
 ۵۸ مثنوی (قوشالیق) .
 ۹۴ منظومه لر .
 ۱۲۳ سئچمه لر .

عندایب قرهجه داغی

۱۳۴ قوشمالار
 ۱۳۹ گرایلیلار
 ۱۴۵ حیدریه لز
 ۱۵۴ غزللر
 ۱۵۸ تخمیس
 ۱۶۰ «لیلی و مجنون»
 ۱۷۴ مسبع
 ۱۷۵ معشر

میرزا مهندي شکوهی

۱۷۹ تعلیه

مندرجاتا دوزە لیش

اولھا لیدیر	گلدیب	سطر	سیرا نورەسی
محمد باقر خان خالی	میرزا اسدی شکوھی	آشاغیدان ۲ - نجی	۱
۱۷۶	۱۷۹	آخیرینجی	۲

Тәртіб едәнләр: Ә. ҺҮСЕЙНИ ВӘ Ј. ПИРИЈЕВ

451 Чәнуб улдузлары.

Азәрб. дилиндә әрәб әлифбасы илә. Өн сөзүн мүүллифи Ә. Һүсәјни вә Ј. Пиријев. Б., Јазычы, 1983. — 203 с.

Бу китабда 19-чу әср ана дили шайрләримизин үч көркәмли нүмајәндәсинин — Мирзә Мехди Шүкуһи, Өндәлиб Гарачадағы вә Аға Мәһмәдбағыр Халхалыннн јарадычылығындан сечмәләр топланмышдыр. Кечән јүз илликдә Чәнуби Азәрбајчанда јашајыб јарадан реалист сәнәткарларын халг руһунда јазылмыш әсәрләри индики охучуларымыз үчүн дә марағлы вә фајдалыдыр.

Мәнбәләр: диван-е гәсәјид-о гәзәлијјат-о ләтајиф-е һачы Мехди Шүкуһи. Тәбриз, 1305 вә 1321 (һ. г.) илләр чапы. Өндәлиб Гарачадағы. Совет Азәрбајчаны елмләр академиясынын әлјазмалар фонду, фото-сурәт 121, «Чүнк-а», Мәһмәдбағыр Халхалы. Сә'ләбијјә, Тәбриз 1310 (һ. г.).

ЮЖНЫЕ ЗВЕЗДЫ

Стихи и поэмы

(на азербайджанском языке арабском графике)

Баку — 1983

Типография 26 бакинских комиссаров 370005.

г. Баку, ул. Али Байрамова, 4.

Издательство «Язычы», 370088. г. Баку,
проспект Кирова, 18.

Редактору М. Мүцири. Рәсәмә Н. Әләкбәров.

Бәди редактору Ф. Әфәндијев. Техники редактору Н. Әлијева.

Корректору Ә. Исмајылов.

ИБ № 1142.

Јығылмаға верилмиш 30. 5. 1983-чү ил. Чапа имзаланмыш 26. 12. 1983-чү ил. Қағыз форматы 84×108¹/₃₂. Қағыз № 1. Әдәби гарнитур. Јүксәк чап үсулу. Физики чап вәрәги 6,375. Шәрти ч. в. 10,71. Учот нәшр. вәрәги 8,92. Сифариш № 532. Тиражы 3 000. Гүјмәти 95 гәп.

Азәрбајчан ССР Дөвләт Нәшријјат Полиграфија вә Қитаб Тичарәти Ишләри Көмитәси. «Язычы» нәшријјаты. 370088. Бақы, Киров проспекти, 18.
96 Бақы комиссары адына мәтбәә 370005, Бақы, Әли Бајрамов күчәси, 3.